ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΠΟΥ ΠΡΟΣΑΡΤΩΝΤΑΙ ΣΤΗΝ ΤΕΛΙΚΗ ΠΡΑΞΗ ΤΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΣΚΕΨΗΣ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΤΕΛΙΚΗ ΠΡΑΞΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σύντομη αναφορά	**Δήλωση**	**Σελίδα**
	Α. Δηλώσεις σχετικά με διατάξεις του Συντάγματος	*5*
Υπεροχή του δικαίου της ΕΕ	1. Δήλωση σχετικά με το άρθρο Ι-6	*5*
Ανθρώπινα δικαιώματα	2. Δήλωση σχετικά με το άρθρο Ι-9, παράγραφος 2	*5*
Δημογραφικές διαφορές	3. Δήλωση σχετικά με τα άρθρα Ι-22, Ι-27 και Ι-28	*5*
Η προεδρία του Συμβουλίου	4. Δήλωση σχετικά με το άρθρο Ι-24, παράγραφος 7, όσον αφορά την απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για την άσκηση της προεδρίας του Συμβουλίου	*5*
Ψηφοφορία στο Συμβούλιο	5. Δήλωση σχετικά με το άρθρο Ι-25	*7*
Επιτροπή μειωμένου αριθμού μελών	6. Δήλωση σχετικά με το άρθρο Ι-26	*8*
Πρόεδρος της Επιτροπής	7. Δήλωση σχετικά με το άρθρο Ι-27	*8*
Εμπειρογνώμονες των κρατών μελών	8. Δήλωση σχετικά με το άρθρο Ι-36	*9*
Αλληλεγγύη έναντι τρομοκρατικής επίθεσης	9. Δήλωση σχετικά με τα άρθρα Ι-43 και ΙΙΙ-329	*9*
Δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και εθνική ασφάλεια	10. Δήλωση σχετικά με το άρθρο Ι-51	*9*
Μικρά γειτονικά κράτη	11. Δήλωση σχετικά με το άρθρο Ι-57	*9*
Επεξηγήσεις του Χάρτη	12. Δήλωση σχετικά με τις επεξηγήσεις του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων	*10*
Οικογενειακή βία	13. Δήλωση σχετικά με το άρθρο ΙΙΙ-116	*57*
Κοινωνική ασφάλιση	14. Δήλωση σχετικά με τα άρθρα ΙΙΙ-136 και ΙΙΙ-267	*57*
Περιοριστικά μέτρα	15. Δήλωση σχετικά με τα άρθρα ΙΙΙ-160 και ΙΙΙ-322	*57*
Διαίρεση της Γερμανίας – ενισχύσεις	16. Δήλωση σχετικά με το άρθρο ΙΙΙ-167, παράγραφος 2, στοιχείο γ)	*57*

Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης	17. Δήλωση σχετικά με το άρθρο III-184	*58*
Εργατικό δίκαιο	18. Δήλωση σχετικά με το άρθρο III-213	*59*
Νησιά	19. Δήλωση σχετικά με το άρθρο III-220	*59*
Διαίρεση της Γερμανίας – μεταφορές	20. Δήλωση σχετικά με το άρθρο III-243	*59*
Έρευνα	21. Δήλωση σχετικά με το άρθρο III-248	*59*
Ενέργεια	22. Δήλωση σχετικά με το άρθρο III-256	*60*
Διώξεις	23. Δήλωση σχετικά με το άρθρο III-273, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο	*60*
Υπουργείο Εξωτερικών της ΕΕ	24. Δήλωση σχετικά με το άρθρο III-296	*60*
Διεθνείς συμφωνίες	25. Δήλωση σχετικά με το άρθρο III-325 όσον αφορά τη διαπραγμάτευση και σύναψη, από τα κράτη μέλη, διεθνών συμφωνιών που αφορούν τον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης	*60*
Δημοσιονομικό πλαίσιο	26. Δήλωση σχετικά με το άρθρο III-402, παράγραφος 4	*60*
Ρήτρα εμβάθυνσης	27. Δήλωση σχετικά με το άρθρο III-419	*61*
Καθεστώς της Μαγιότ	28. Δήλωση σχετικά με το άρθρο IV-440, παράγραφος 7	*61*
Επίσημες γλώσσες	29. Δήλωση σχετικά με το άρθρο IV-448, παράγραφος 2	*61*
Σύνοδος κορυφής της ΕΕ μετά από απορρίψεις	30. Δήλωση σχετικά με την επικύρωση της Συνθήκης για τη θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης	*62*
Δηλώσεις σχετικά με τα Πρωτόκολλα	**Β. Δηλώσεις σχετικά με Πρωτόκολλα που προσαρτώνται στη Συνθήκη για τη θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης** Δηλώσεις επί του Πρωτοκόλλου σχετικά με τις Συνθήκες και Πράξεις Προσχώρησης του Βασιλείου της Δανίας, της Ιρλανδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και Βορείου Ιρλανδίας, της Ελληνικής Δημοκρατίας, του Βασιλείου της Ισπανίας και της Πορτογαλικής Δημοκρατίας, και της Δημοκρατίας της Αυστρίας, της Δημοκρατίας της Φινλανδίας και του Βασιλείου της Σουηδίας	*63*
Νησιά Åland	31. Δήλωση σχετικά με τα νησιά Åland	*63*
Λαός των Sami	32. Δήλωση σχετικά με τον λαό των Sami	*63*

Χώρες που προσχώρησαν το 2004	Δηλώσεις επί του Πρωτοκόλλου σχετικά με τη Συνθήκη και Πράξη Προσχώρησης της Τσεχικής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Εσθονίας, της Κυπριακής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Λεττονίας, της Δημοκρατίας της Λιθουανίας, της Δημοκρατίας της Ουγγαρίας, της Δημοκρατίας της Μάλτας, της Δημοκρατίας της Πολωνίας, της Δημοκρατίας της Σλοβενίας και της Σλοβακικής Δημοκρατίας	*64*
Βάσεις του Η.Β. στην Κύπρο	33. Δήλωση σχετικά με τις περιοχές των Κυρίαρχων Βάσεων του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και Βορείου Ιρλανδίας στην Κύπρο	*64*
Επιτροπή σχετικά με την Κύπρο	34. Δήλωση της Επιτροπής σχετικά με τις περιοχές των Κυρίαρχων Βάσεων του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και Βορείου Ιρλανδίας στην Κύπρο	*65*
Πυρηνικός σταθμός Ignalina	35. Δήλωση σχετικά με την πυρηνική εγκατάσταση Ignalina της Λιθουανίας	*66*
Διέλευση του Καλίνινγκραντ	36. Δήλωση σχετικά με τη χερσαία διέλευση προσώπων μεταξύ της περιοχής του Καλίνινγκραντ και άλλων τμημάτων της Ρωσικής Ομοσπονδίας	*67*
Πυρηνικός σταθμός της Σλοβακίας	37. Δήλωση σχετικά με τη μονάδα 1 και τη μονάδα 2 του πυρηνικού σταθμού Bohunice V1 της Σλοβακίας	*68*
Διαίρεση της Κύπρου	38. Δήλωση σχετικά με την Κύπρο	*68*
Παρεκκλίσεις για τη Δανία	39. Δήλωση όσον αφορά το Πρωτόκολλο σχετικά με τη θέση της Δανίας	*69*
Βουλγαρία και Ρουμανία	40. Δήλωση όσον αφορά το Πρωτόκολλο σχετικά με τις μεταβατικές διατάξεις για τα θεσμικά και λοιπά όργανα της Ένωσης	*70*
Περιφέρειες της Ιταλίας που εμφανίζουν καθυστέρηση	41. Δήλωση σχετικά με την Ιταλία	*71*
	Δηλώσεις κρατών μελών	*73*
Καθαρές πληρωμές των Κάτω Χωρών	42. Δήλωση του Βασιλείου των Κάτω Χωρών σχετικά με το άρθρο I-55	*73*
Ολλανδικές Αντίλλες	43. Δήλωση του Βασιλείου των Κάτω Χωρών σχετικά με το άρθρο IV-440	*73*
Συνθήκη για την ατομική ενέργεια	44. Δήλωση της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, της Ιρλανδίας, της Δημοκρατίας της Ουγγαρίας, της Δημοκρατίας της Αυστρίας και του	*73*

	Βασιλείου της Σουηδίας	
Γιβραλτάρ	45. Δήλωση του Βασιλείου της Ισπανίας και του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και Βορείου Ιρλανδίας	*73*
«Υπήκοοι» του Η.Β.	46. Δήλωση του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και Βορείου Ιρλανδίας σχετικά με τον ορισμό του όρου «υπήκοοι»	*74*
Η Ισπανία σχετικά με την ιθαγένεια της ΕΕ	47. Δήλωση του Βασιλείου της Ισπανίας σχετικά με τον ορισμό του όρου «υπήκοοι»	*74*
Το Η.Β. σχετικά με το δικαίωμα του εκλέγειν στο ΕΚ	48. Δήλωση του Ηνωμένου Βασιλείου σχετικά με το δικαίωμα του εκλέγειν στις ευρωπαϊκές βουλευτικές εκλογές	*74*
Σώματα του βελγικού κοινοβουλευτικού συστήματος	49. Δήλωση του Βασιλείου του Βελγίου σχετικά με τα εθνικά κοινοβούλια	*74*
Γραφή του ευρώ	50. Δήλωση της Δημοκρατίας της Λεττονίας και της Δημοκρατίας της Ουγγαρίας σχετικά με τη γραφή του ονόματος του κοινού νομίσματος στη Συνθήκη για τη θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης	*75*

Α. ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

Υπεροχή του δικαίου της ΕΕ

Η υπεροχή του δικαίου της ΕΕ εφαρμόζεται σήμερα βάσει της νομολογίας του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου

1. ΔΗΛΩΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ Ι-6

Η Διάσκεψη διαπιστώνει ότι το άρθρο Ι-6 αντικατοπτρίζει την υπάρχουσα νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και του Πρωτοδικείου.

Ανθρώπινα δικαιώματα

Διάλογος μεταξύ του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου και του Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

2. ΔΗΛΩΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ Ι-9, ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 2

Η Διάσκεψη συμφωνεί ότι η προσχώρηση της Ένωσης στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών θα πρέπει να γίνει κατά τρόπο που επιτρέπει τη διατήρηση των ιδιαιτεροτήτων της έννομης τάξης της Ένωσης. Στο πλαίσιο αυτό, η Διάσκεψη διαπιστώνει την ύπαρξη τακτικού διαλόγου μεταξύ του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ο οποίος μπορεί να ενισχυθεί όταν η Ευρωπαϊκή Ένωση προσχωρήσει στην εν λόγω Σύμβαση.

Δημογραφικές διαφορές

Σεβασμός της γεωγραφικής και δημογραφικής ποικιλομορφίας κατά την εκλογή των Προέδρων - όχι για το ΕΚ

3. ΔΗΛΩΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΑΡΘΡΑ Ι-22, Ι-27 ΚΑΙ Ι-28

Κατά την επιλογή των προσώπων που καλούνται να ασκήσουν τα καθήκοντα του Προέδρου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, του Προέδρου της Επιτροπής και του Υπουργού Εξωτερικών της Ένωσης πρέπει να λαμβάνεται δεόντως υπόψη η ανάγκη σεβασμού της γεωγραφικής και δημογραφικής πολυμορφίας της Ένωσης καθώς και των κρατών μελών της.

Η προεδρία του Συμβουλίου

Από την υπογραφή της Συνθήκης, προετοιμάζει τις αποφάσεις σχετικά με την άσκηση της προεδρίας του Συμβουλίου

4. ΔΗΛΩΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ Ι-24, ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 7, ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΤΗΝ ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΣΚΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΕΔΡΙΑΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Η Διάσκεψη δηλώνει ότι το Συμβούλιο θα πρέπει, από την υπογραφή της Συνθήκης για τη θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης, να αρχίσει να προετοιμάζει την ευρωπαϊκή απόφαση για τη θέσπιση των διατάξεων εφαρμογής της ευρωπαϊκής απόφασης του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου σχετικά με την άσκηση της προεδρίας του Συμβουλίου, θα πρέπει δε να δώσει την πολιτική του έγκριση εντός εξαμήνου. Σχέδιο ευρωπαϊκής απόφασης του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου που θα εκδοθεί την ημέρα θέσεως σε ισχύ της εν λόγω Συνθήκης προτείνεται κατωτέρω :

Σχέδιο ευρωπαϊκής απόφασης του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου σχετικά με την άσκηση της Προεδρίας του Συμβουλίου

ΑΡΘΡΟ 1

1. Η Προεδρία του Συμβουλίου, πλην της σύνθεσης των Εξωτερικών Υποθέσεων, εξασφαλίζεται από προκαθορισμένες ομάδες τριών κρατών μελών για διάστημα 18 μηνών. Οι ομάδες αυτές συγκροτούνται με ισότιμη εναλλαγή των κρατών μελών λαμβάνοντας υπόψη την πολυμορφία τους και τις γεωγραφικές ισορροπίες εντός της Ένωσης.

2. Κάθε μέλος της ομάδας προεδρεύει εκ περιτροπής όλων των συνθέσεων του Συμβουλίου επί εξάμηνη περίοδο, πλην της σύνθεσης των Εξωτερικών Υποθέσεων. Τα άλλα μέλη της ομάδας συνδράμουν την Προεδρία σε όλα τα καθήκοντα της, βάσει κοινού προγράμματος. Τα μέλη της ομάδας μπορούν να αποφασίζουν διαφορετικές ρυθμίσεις μεταξύ τους.

ΑΡΘΡΟ 2

Η Επιτροπή των Μόνιμων Αντιπροσώπων των Κυβερνήσεων των Κρατών Μελών προεδρεύεται από αντιπρόσωπο του μέλους της ομάδας που ασκεί την προεδρία του Συμβουλίου Γενικών Υποθέσεων.

Η προεδρία της Επιτροπής Πολιτικής και Ασφάλειας εξασφαλίζεται από αντιπρόσωπο του Υπουργού Εξωτερικών της Ένωσης.

Η προεδρία των προπαρασκευαστικών οργάνων των διαφόρων συνθέσεων του Συμβουλίου, πλην της συνθέσεως των Εξωτερικών Υποθέσεων ασκείται από το μέλος της ομάδας που ασκεί την προεδρία της σχετικής σύνθεσης του Συμβουλίου, εκτός εάν ληφθεί απόφαση περί του αντιθέτου σύμφωνα με το άρθρο 4.

ΑΡΘΡΟ 3

Το Συμβούλιο Γενικών Υποθέσεων εξασφαλίζει σε συνεργασία με την Επιτροπή τη συνοχή και τη συνέχεια των εργασιών των διαφόρων συνθέσεων του Συμβουλίου στο πλαίσιο πολυετούς προγραμματισμού. Τα κράτη μέλη που είναι επιφορτισμένα με την Προεδρία λαμβάνουν, με τη συνδρομή της Γενικής Γραμματείας του Συμβουλίου, όλα τα μέτρα που είναι πρόσφορα για τη διοργάνωση και καλή διεξαγωγή των εργασιών του Συμβουλίου.

ΑΡΘΡΟ 4

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο θεσπίζει ευρωπαϊκή απόφαση με την οποία καθορίζονται τα μέτρα εφαρμογής της παρούσας απόφασης.

Ψηφοφορία στο Συμβούλιο

5. ΔΗΛΩΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ Ι-25

Η Διάσκεψη δηλώνει ότι η ευρωπαϊκή απόφαση σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου Ι-25 θα εκδοθεί από το Συμβούλιο την ημέρα κατά την οποία θα τεθεί σε ισχύ η Συνθήκη για τη θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης. Το σχέδιο απόφασης προτείνεται κατωτέρω:

Σχέδιο ευρωπαϊκής απόφασης του Συμβουλίου σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου Ι-25

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Εκτιμώντας ότι:

Το σύστημα της Συνθήκης της Νίκαιας θα εφαρμόζεται έως την 31η Οκτωβρίου 2009 (Ειδική πλειοψηφία = 232 εκ των 321 ψήφων)

Από 1ης Νοεμβρίου 2009 στην ουσία ισχύει το άρθρο Ι-25

(1) Θεωρείται σκόπιμο να θεσπιστούν διατάξεις που να επιτρέπουν την ομαλή μετάβαση από το σύστημα λήψεως αποφάσεων του Συμβουλίου με ειδική πλειοψηφία - όπως ορίζεται στη Συνθήκη της Νίκαιας και περιγράφεται στο άρθρο 2, παράγραφος 2, του Πρωτοκόλλου για τις μεταβατικές διατάξεις που αφορούν τα θεσμικά και λοιπά όργανα της Ένωσης το οποίο προσαρτάται στο Σύνταγμα, και το οποίο θα συνεχίσει να εφαρμόζεται μέχρι τις 31 Οκτωβρίου 2009 - στο σύστημα ψηφοφορίας που προβλέπεται από το άρθρο Ι-25 του Συντάγματος, το οποίο θα ισχύσει από 1ης Νοεμβρίου 2009.

(2) Υπενθυμίζεται ότι η πρακτική του Συμβουλίου είναι να καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια για την ενίσχυση της δημοκρατικής νομιμότητας των αποφάσεων που λαμβάνονται με ειδική πλειοψηφία.

(3) Κρίνεται σκόπιμο να διατηρηθεί η παρούσα απόφαση για όσο διάστημα είναι αναγκαίο προκειμένου να εξασφαλιστεί η ομαλή μετάβαση στο νέο σύστημα ψηφοφορίας που προβλέπει το Σύνταγμα.

ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ:

ΑΡΘΡΟ 1

Ωστόσο, η λήψη πολιτικών αποφάσεων παρεμποδίζεται εάν η μειοψηφία αντιπροσωπεύει τα ¾ του πληθυσμού της ΕΕ ή του αριθμού των κρατών μελών τα οποία απαιτούνται για τον σχηματισμό της ***μειοψηφίας αρνησικυρίας***

Εάν μέλη του Συμβουλίου που αντιπροσωπεύουν :

α) τουλάχιστον τα τρία τέταρτα του πληθυσμού, ή

β) τουλάχιστον τα τρία τέταρτα του αριθμού των κρατών μελών,

τα οποία είναι απαραίτητα για τον σχηματισμό της μειοψηφίας αρνησικυρίας που προκύπτει από την εφαρμογή του άρθρου Ι-25, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ή παράγραφος 2, δηλώσουν την αντίθεσή τους στην έκδοση πράξης του Συμβουλίου με ειδική πλειοψηφία, το Συμβούλιο συζητά το θέμα.

ΑΡΘΡΟ 2

Στη συνέχεια, το Συμβούλιο πρέπει να καταβάλει κάθε δυνατή προσπάθεια ώστε να καταλήξει σε ικανοποιητική λύση

Κατά τη διάρκεια των ανωτέρω συζητήσεων, το Συμβούλιο καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια ώστε να καταλήξει, εντός εύλογου χρονικού διαστήματος και χωρίς να θίγονται οι υποχρεωτικές προθεσμίες που ορίζει το δίκαιο της Ένωσης, σε ικανοποιητική λύση σε σχέση με τις ανησυχίες που εξέφρασαν τα μέλη του Συμβουλίου για τα οποία γίνεται λόγος στο άρθρο 1.

ΑΡΘΡΟ 3

Ο Πρόεδρος του Συμβουλίου και η Επιτροπή επιχειρούν να βρουν μια συμβιβαστική λύση

Προς τον σκοπό αυτόν, ο Πρόεδρος του Συμβουλίου, συνεπικουρούμενος από την Επιτροπή και τηρώντας τον εσωτερικό κανονισμό του Συμβουλίου, αναλαμβάνει κάθε απαραίτητη πρωτοβουλία προκειμένου να διευκολυνθεί η επίτευξη ευρύτερης βάσης συμφωνίας στο Συμβούλιο. Τα μέλη του Συμβουλίου τον συνδράμουν.

ΑΡΘΡΟ 4

Η παρούσα απόφαση τίθεται σε ισχύ το 2009 και παραμένει σε ισχύ τουλάχιστον μέχρι το 2014

Η παρούσα απόφαση τίθεται σε ισχύ την 1η Νοεμβρίου 2009. Παραμένει σε ισχύ τουλάχιστον μέχρι το 2014. Ακολούθως το Συμβούλιο δύναται να εκδώσει ευρωπαϊκή απόφαση για την κατάργησή της.

Επιτροπή μειωμένου αριθμού μελών

6. ΔΗΛΩΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ I-26

Εφόσον δεν εκπροσωπούνται όλα τα κράτη μέλη, η Επιτροπή θα πρέπει να εξασφαλίζει πλήρη διαφάνεια στις σχέσεις με αυτά…

Η Διάσκεψη εκτιμά ότι, όταν η Επιτροπή δεν θα περιλαμβάνει πλέον υπηκόους από όλα τα κράτη μέλη, η Επιτροπή θα πρέπει να αποδίδει ιδιαίτερη προσοχή στην ανάγκη εξασφάλισης πλήρους διαφάνειας στις σχέσεις με τα κράτη μέλη. Επομένως, η Επιτροπή θα πρέπει να συνεργάζεται στενά με όλα τα κράτη μέλη, είτε διαθέτουν υπήκοο που εκτελεί θητεία ως μέλος της Επιτροπής είτε όχι, και στο πλαίσιο αυτό να αποδίδει ιδιαίτερη προσοχή στην ανάγκη ενημέρωσης των κρατών μελών ή διαβούλευσης με αυτά.

…λαμβάνοντας υπόψη την πολιτική, κοινωνική και οικονομική πραγματικότητα σε όλες τις χώρες

Η Διάσκεψη εκτιμά επίσης ότι η Επιτροπή πρέπει να λαμβάνει όλα τα απαιτούμενα μέτρα για να εξασφαλίζει ότι λαμβάνεται υπόψη η πολιτική, κοινωνική και οικονομική πραγματικότητα σε όλα τα κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένων όσων δεν διαθέτουν υπήκοο που εκτελεί θητεία ως μέλος της Επιτροπής. Με τα μέτρα αυτά πρέπει μεταξύ άλλων να εξασφαλίζεται ότι η θέση των εν λόγω κρατών μελών αντιμετωπίζεται με κατάλληλες οργανωτικές ρυθμίσεις.

Πρόεδρος της Επιτροπής

7. ΔΗΛΩΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ I-27

Το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο συμμετέχουν στην αναζήτηση

Η Διάσκεψη θεωρεί ότι, σύμφωνα με τις διατάξεις του Συντάγματος, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο έχουν από κοινού ευθύνη για την καλή διεξαγωγή της διαδικασίας εκλογής Προέδρου της

υποψήφιου Προέδρου της Επιτροπής

Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Κατά συνέπεια, οι αντιπρόσωποι του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου θα πραγματοποιούν, πριν από την έκδοση της απόφασης του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, τις αναγκαίες διαβουλεύσεις στο καταλληλότερο πλαίσιο. Σύμφωνα με το άρθρο I-27 παράγραφος 1, οι διαβουλεύσεις θα έχουν ως αντικείμενο τα προσόντα των υποψηφίων για το αξίωμα του Προέδρου της Επιτροπής, θα λαμβάνεται δε υπόψη το αποτέλεσμα των εκλογών για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Οι λεπτομέρειες της διεξαγωγής των διαβουλεύσεων αυτών μπορούν να καθορίζονται, σε εύλογο χρόνο, με κοινή συμφωνία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου.

Εμπειρογνώμονες των κρατών μελών

Διαδικασία «Lamfalussy»

8. ΔΗΛΩΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ I-36

Η Διάσκεψη σημειώνει την πρόθεση της Επιτροπής να εξακολουθήσει να διαβουλεύεται με εμπειρογνώμονες που ορίζονται από τα κράτη μέλη κατά την προετοιμασία των σχεδίων κατ' εξουσιοδότηση Ευρωπαϊκών κανονισμών στον τομέα των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, σύμφωνα με τη συνήθη πρακτική της.

Αλληλεγγύη έναντι τρομοκρατικής επίθεσης

Τα κράτη μέλη καθορίζουν ελεύθερα τον τρόπο συμμόρφωσης με τη ρήτρα αλληλεγγύης

9. ΔΗΛΩΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΑΡΘΡΑ I-43 ΚΑΙ III-329

Η Διάσκεψη σημειώνει ότι, με την επιφύλαξη των μέτρων που θεσπίζονται από την Ένωση στο πλαίσιο της ρήτρας αλληλεγγύης προς κράτος μέλος που υπήρξε θύμα τρομοκρατικής επίθεσης ή επλήγη από φυσική ή ανθρωπογενή καταστροφή, οι διατάξεις των άρθρων I-43 και III-329 του Συντάγματος δεν θίγουν το δικαίωμα άλλου κράτους μέλους να επιλέξει το πλέον πρόσφορο μέσον για να εκπληρώσει τη δική του υποχρέωση αλληλεγγύης έναντι του κράτους μέλους αυτού.

Δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και εθνική ασφάλεια

Οι κανόνες για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα λαμβάνουν υπόψη τους τα θέματα εθνικής ασφάλειας

10. ΔΗΛΩΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ I-51

Η Διάσκεψη δηλώνει ότι, όταν πρόκειται να θεσπιστούν βάσει του άρθρου I-51 κανόνες για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα οι οποίοι μπορεί να έχουν άμεσες συνέπειες για την εθνική ασφάλεια, πρέπει να λαμβάνονται δεόντως υπόψη οι ιδιαιτερότητες του θέματος. Υπενθυμίζει ότι η ισχύουσα νομοθεσία (βλ. ειδικότερα την οδηγία 95/46/ΕΚ) προβλέπει ειδικές παρεκκλίσεις ως προς το θέμα αυτό.

Δήλωση για τα μικρά γειτονικά κράτη

Ειδικές ρυθμίσεις για τα μικρά γειτονικά κράτη (Ανδόρα, Μονακό, Άγιος Μαρίνος, Βατικανό και

11. ΔΗΛΩΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ I-57

Η Ένωση λαμβάνει υπόψη της την ιδιαίτερη κατάσταση των χωρών μικρής εδαφικής έκτασης με τις οποίες διατηρεί ειδικές σχέσεις γειτονίας.

Μαρίνος, Βατικανό και Λιχτενστάιν)

Επεξηγήσεις του Χάρτη

12. ΔΗΛΩΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΕΠΕΞΗΓΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΧΑΡΤΗ ΤΩΝ ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Οι επεξηγήσεις της Διάσκεψης σχετικά με τον Χάρτη συμβάλλουν στην ερμηνεία του Χάρτη

Η Διάσκεψη σημειώνει τις επεξηγήσεις σχετικά με τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, οι οποίες καταρτίσθηκαν υπό την εποπτεία του Προεδρείου της Συνέλευσης που συνέταξε τον Χάρτη και αναπροσαρμόσθηκαν υπ' ευθύνη του Προεδρείου της Ευρωπαϊκής Συνέλευσης. Οι επεξηγήσεις αυτές εκτίθενται κατωτέρω.

ΕΠΕΞΗΓΗΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΝ ΧΑΡΤΗ ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Πολύτιμο εργαλείο ερμηνείας

Οι παρούσες επεξηγήσεις καταρτίστηκαν αρχικά καθ' υπόδειξη του Προεδρείου της Συνέλευσης που συνέταξε τον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Έχουν εκσυγχρονιστεί με ευθύνη του Προεδρείου της Ευρωπαϊκής Συνέλευσης, κατόπιν των συντακτικών αναπροσαρμογών που επήλθαν στο κείμενο του Χάρτη από τη Συνέλευση αυτή (ιδίως στα άρθρα 51 και 52[1]) και των νεότερων εξελίξεων του δικαίου της Ένωσης. Αν και αυτές καθαυτές δεν έχουν κύρος νόμου, αποτελούν πολύτιμο εργαλείο ερμηνείας των διατάξεων του Χάρτη.

[1] Άρθρα II-111 και II-112 του Συντάγματος.

ΠΡΟΟΙΜΙΟ

Οι λαοί της Ευρώπης, εγκαθιδρύοντας μεταξύ τους μία διαρκώς στενότερη ένωση, αποφάσισαν να μοιραστούν ένα ειρηνικό μέλλον θεμελιωμένο σε κοινές αξίες.

Η Ένωση, έχοντας επίγνωση της πνευματικής και ηθικής κληρονομιάς της, εδράζεται στις αδιαίρετες και οικουμενικές αξίες της αξιοπρέπειας του ανθρώπου, της ελευθερίας, της ισότητας και της αλληλεγγύης· ερείδεται στις αρχές της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου. Η Ένωση τοποθετεί τον άνθρωπο στην καρδιά της δράσης της, καθιερώνοντας την ιθαγένεια της Ένωσης και δημιουργώντας ένα χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης.

Η Ένωση συμβάλλει στη διαφύλαξη και την ανάπτυξη αυτών των κοινών αξιών, σεβόμενη την πολυμορφία των πολιτισμών και των παραδόσεων των λαών της Ευρώπης καθώς και την εθνική ταυτότητα των κρατών μελών της και την οργάνωση της δημόσιας εξουσίας τους σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο· επιδιώκει να προαγάγει ισόρροπη και αειφόρο ανάπτυξη και εγγυάται την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, των εμπορευμάτων, των υπηρεσιών και των κεφαλαίων καθώς και την ελευθερία εγκατάστασης.

Προς τον σκοπό αυτόν, είναι αναγκαίο να ενισχυθεί η προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων, υπό το πρίσμα των κοινωνικών αλλαγών, της κοινωνικής προόδου και των επιστημονικών και τεχνολογικών εξελίξεων, καθιστώντας τα πιο αντιληπτά σε έναν Χάρτη.

Ο παρών Χάρτης επιβεβαιώνει, σεβόμενος τις αρμοδιότητες και τα καθήκοντα της Ένωσης, καθώς και την αρχή της επικουρικότητας, τα δικαιώματα που απορρέουν ιδίως από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις και τις διεθνείς υποχρεώσεις των κρατών μελών, την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, τους Κοινωνικούς Χάρτες που έχουν υιοθετηθεί από την Ένωση και το Συμβούλιο της Ευρώπης καθώς και από τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Εν προκειμένω, ο Χάρτης θα ερμηνεύεται από τα δικαστήρια της Ένωσης και των κρατών μελών, λαμβανομένων δεόντως υπόψη των επεξηγήσεων που καταρτίστηκαν καθ' υπόδειξη του Προεδρείου της Συνέλευσης που συνέταξε το Χάρτη και αναπροσαρμόστηκαν υπ' ευθύνη του Προεδρείου της Ευρωπαϊκής Συνέλευσης.

Η απόλαυση των δικαιωμάτων αυτών συνεπάγεται ευθύνες και καθήκοντα έναντι τόσο των τρίτων όσο και της ανθρώπινης κοινότητας και των μελλοντικών γενεών.

Κατά συνέπεια, η Ένωση αναγνωρίζει τα δικαιώματα, τις ελευθερίες και τις αρχές που ορίζονται κατωτέρω.

ΤΙΤΛΟΣ Ι

ΑΞΙΟΠΡΕΠΕΙΑ

ΑΡΘΡΟ 1 [2]

Ανθρώπινη αξιοπρέπεια

[2] Άρθρο ΙΙ-61 του Συντάγματος.

Η ανθρώπινη αξιοπρέπεια αποτελεί στοιχείο του δικαίου της ΕΕ

Η ανθρώπινη αξιοπρέπεια είναι απαραβίαστη. Πρέπει να είναι σεβαστή και να προστατεύεται.

Επεξήγηση

Η ανθρώπινη αξιοπρέπεια δεν είναι μόνο θεμελιώδες δικαίωμα αυτή καθεαυτήν, αλλά αποτελεί την ίδια βάση των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Η Οικουμενική Διακήρυξη των δικαιωμάτων του ανθρώπου του 1948 κατοχυρώνει την ανθρώπινη αξιοπρέπεια στο προοίμιό της: «…επειδή η

ΑΡΘΡΟ 2 [3]

Δικαίωμα στη ζωή

[3] Άρθρο ΙΙ-62 του Συντάγματος.

1. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στη ζωή.

2. Κανείς δεν μπορεί να καταδικαστεί στην ποινή του θανάτου ούτε να εκτελεστεί.

Επεξήγηση

1. Η παράγραφος 1 αυτού του άρθρου βασίζεται στο άρθρο 2 παράγραφος 1, πρώτη φράση, της ΕΣΑΔ που έχει ως εξής:
«1. Το δικαίωμα εκάστου προσώπου εις την ζωή προστατεύεται υπό του νόμου…».

2. Η δεύτερη φράση της εν λόγω διατάξεως, η οποία έχει ως αντικείμενο τη θανατική ποινή, αχρηστεύθηκε με την έναρξη ισχύος του άρθρου 1 του πρωτοκόλλου αριθ. 6 της ΕΣΑΔ, το οποίο ορίζει τα εξής:
«Η ποινή του θανάτου καταργείται. Κανείς δεν μπορεί να καταδικασθεί σε μια τέτοια ποινή, ούτε να υποβληθεί στην εκτέλεσή της».
Σε αυτή τη διάταξη βασίζεται η παράγραφος 2 του άρθρου του Χάρτη [4].

[4] Άρθρο ΙΙ-62, παράγραφος 2, του Συντάγματος.

3. Οι διατάξεις του άρθρου 2 του Χάρτη [5] αντιστοιχούν σε εκείνες των προαναφερθέντων άρθρων της ΕΣΑΔ και του πρόσθετου πρωτοκόλλου. Έχουν την ίδια έννοια και την ίδια εμβέλεια σύμφωνα με το άρθρο 52, παράγραφος 3, του Χάρτη [6]. Επομένως, οι «αρνητικοί» ορισμοί που αναφέρονται στην ΕΣΑΔ πρέπει να θεωρούνται ότι αναφέρονται και στον Χάρτη:

[5] Άρθρο ΙΙ-62 του Συντάγματος.
[6] Άρθρο ΙΙ-112, παράγραφος 3, του Συντάγματος.

Εξαιρέσεις για λόγους:

α) άρθρο 2, παράγραφος 2, της ΕΣΑΔ :

«Ο θάνατος δεν θεωρείται ως επιβαλλόμενος κατά παράβασιν του άρθρου τούτου, εις ας περιπτώσεις θα επήρχετο συνεπεία χρήσεως βίας κατάστασης απολύτως αναγκαίας:

- υπεράσπισης οποιουδήποτε προσώπου

α) διά την υπεράσπισιν οιουδήποτε προσώπου κατά παρανόμου βίας,

- νόμιμης σύλληψης

β) διά την πραγματοποίησιν νομίμου συλλήψεως ή προς

παρεμπόδισιν αποδράσεως προσώπου νομίμως κρατουμένου,

- καταστολής στάσης ή ανταρσίας

γ) διά την καταστολήν, συμφώνως τω νόμω, στάσεως ή ανταρσίας».

β) άρθρο 2 του πρωτοκόλλου αριθ. 6 της ΕΣΑΔ:

Η ποινή του θανάτου επιτρέπεται σε καιρό πολέμου

«Ένα κράτος μπορεί να προβλέπει στη νομοθεσία του την ποινή του θανάτου για πράξεις που έχουν τελεσθεί σε καιρό πολέμου ή επικείμενου κινδύνου πολέμου. Μια τέτοια ποινή θα απαγγέλλεται μόνο στις περιπτώσεις που θα προβλέπει η νομοθεσία του και σύμφωνα με τις διατάξεις της...».

ΑΡΘΡΟ 3 [7]

Δικαίωμα στην ακεραιότητα του προσώπου

[7] Άρθρο II-63 του Συντάγματος.

Σωματική και διανοητική ακεραιότητα

1. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στη σωματική και διανοητική ακεραιότητά του.

2. Στο πεδίο της ιατρικής και της βιολογίας, πρέπει να τηρούνται ιδίως τα εξής:

α) η ελεύθερη και εν επιγνώσει συναίνεση του ενδιαφερομένου, σύμφωνα με τις λεπτομερέστερες διατάξεις που ορίζονται από το νόμο,

β) η απαγόρευση των ευγονικών πρακτικών, ιδίως όσων αποσκοπούν στην επιλογή των προσώπων,

γ) η απαγόρευση της μετατροπής του ανθρωπίνου σώματος και των μερών του σε πηγή κέρδους,

δ) η απαγόρευση της αναπαραγωγικής κλωνοποίησης των ανθρωπίνων όντων.

Επεξήγηση

Στοιχείο του δικαίου της ΕΕ

1. Στην απόφασή του της 9ης Οκτωβρίου 2001, στην υπόθεση C-377/98 Κάτω Χώρες κατά Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου, Συλλ. 2001, σ. I-7079, στις παραγράφους 70, 78, 79 και 80 του σκεπτικού, το Δικαστήριο επιβεβαίωσε ότι το θεμελιώδες δικαίωμα της ανθρώπινης ακεραιότητας αποτελεί στοιχείο του δικαίου της Ένωσης και περιλαμβάνει, στο πλαίσιο της ιατρικής και της βιολογίας, την ελεύθερη και εν επιγνώσει συναίνεση του δότη και του λήπτη.

Κλωνοποίηση

2. Οι αρχές του άρθρου 3 του Χάρτη [8] περιέχονται στη Σύμβαση για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη βιοϊατρική, που εγκρίθηκε στα πλαίσια του

Συμβουλίου της Ευρώπης (ΣτΕ 164 και πρόσθετο πρωτόκολλο ΣτΕ 168). Ο παρών Χάρτης δεν εισάγει παρεκκλίσεις από τις εν λόγω διατάξεις και απαγορεύει μόνον την αναπαραγωγική κλωνοποίηση. Δεν επιτρέπει ούτε απαγορεύει τις άλλες μορφές κλωνοποίησης. Επομένως, ουδόλως εμποδίζει το νομοθέτη να απαγορεύσει τις άλλες μορφές κλωνοποίησης.

[8] Άρθρο ΙΙ-63 του Συντάγματος.

3. Η αναφορά στις πρακτικές της ευγονικής, ιδίως σε αυτές που αποσκοπούν στην επιλογή των προσώπων, έχει ως στόχο τις περιπτώσεις στις οποίες οργανώνονται και εφαρμόζονται προγράμματα επιλογής που περιλαμβάνουν, π.χ. εκστρατείες στείρωσης, εξαναγκασμένες εγκυμοσύνες, υποχρεωτικούς γάμους μεταξύ της ίδιας εθνότητας....., όλες τις πράξεις οι οποίες θεωρούνται διεθνή εγκλήματα από το Καταστατικό του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου που υπεγράφη στη Ρώμη, στις 17 Ιουλίου 1998 (βλέπε άρθρο 7, παράγραφος 1, εδάφιο ζ)).

ΑΡΘΡΟ 4 [9]

Βασανιστήρια και απάνθρωπη μεταχείριση

Απαγόρευση των βασανιστηρίων και των απάνθρωπων ή εξευτελιστικών ποινών ή μεταχείρισης

[9] Άρθρο ΙΙ-64 του Συντάγματος.

Κανείς δεν μπορεί να υποβληθεί σε βασανιστήρια ούτε σε απάνθρωπες ή εξευτελιστικές ποινές ή μεταχείριση.

Επεξήγηση

Το δικαίωμα του άρθρου 4 [10] αντιστοιχεί στο προβλεπόμενο από το άρθρο 3 της ΕΣΑΔ, το οποίο έχει την ίδια ακριβώς διατύπωση: «Κανείς δεν μπορεί να υποβληθεί σε βασανιστήρια ούτε σε απάνθρωπες ή εξευτελιστικές ποινές ή μεταχείριση». Κατ' εφαρμογή του άρθρου 52, παράγραφος 3 του Χάρτη [11], το παρόν άρθρο έχει την ίδια έννοια και την ίδια εμβέλεια με το τελευταίο αυτό άρθρο.

[10] Άρθρο ΙΙ-64 του Συντάγματος.
[11] Άρθρο ΙΙ-112, παράγραφος 3, του Συντάγματος.

ΑΡΘΡΟ 5 [12]

Δουλεία και αναγκαστική εργασία

Απαγόρευση της δουλείας και της αναγκαστικής εργασίας

[12] Άρθρο ΙΙ-65 του Συντάγματος.

1. Κανείς δεν μπορεί να κρατηθεί σε δουλεία ούτε σε ειλωτεία.

2. Κανείς δεν μπορεί να υποβληθεί σε αναγκαστική ή υποχρεωτική εργασία.

3. Απαγορεύεται η εμπορία των ανθρωπίνων όντων.

Επεξήγηση

1. Το δικαίωμα που κατοχυρώνεται στο άρθρο 5, παράγραφοι 1 και 2 [13], αντιστοιχεί στο ταυτόσημο άρθρο 4, παράγραφοι 1 και 2, της ΕΣΑΔ. Σύμφωνα με το άρθρο 52, παράγραφος 3 του Χάρτη [14], το δικαίωμα αυτό έχει την ίδια έννοια και την ίδια εμβέλεια με το άρθρο 4 της Σύμβασης. Ως εκ τούτου:

[13] Άρθρο II-65 του Συντάγματος.
[14] Άρθρο II-112, παράγραφος 3, του Συντάγματος.

– Ουδείς περιορισμός δύναται να θίξει νομίμως το δικαίωμα που προβλέπεται στην παράγραφο 1.

– Στην παράγραφο 2, η έννοια της «αναγκαστικής ή υποχρεωτικής εργασίας» πρέπει να εννοείται λαμβάνοντας υπόψη τους «αρνητικούς» ορισμούς του άρθρου 4, παράγραφος 3, της ΕΣΑΔ:

«Δεν θεωρείται ως «αναγκαστική ή υποχρεωτική εργασία» υπό την έννοια του παρόντος άρθρου :

- Φυλακή

α) πάσα εργασία ζητουμένη παρά προσώπου κρατουμένου συμφώνως προς τας διατάξεις του άρθρου 5 της παρούσης Συμβάσεως ή κατά την διάρκειάν της υπό όρους απολύσεώς του,

- Στρατός

β) πάσα υπηρεσία στρατιωτικής φύσεως ή, εις την περίπτωσιν των εχόντων αντιρρήσεις συνειδήσεως εις τας χώρας όπου τούτο αναγνωρίζεται ως νόμιμον, πάσα άλλη υπηρεσία εις αντικατάστασιν της υποχρεωτικής στρατιωτικής υπηρεσίας,

- Περιπτώσεις κρίσεως

γ) πάσα υπηρεσία ζητουμένη εις περίπτωσιν κρίσεων ή θεομηνιών, αι οποίαι απειλούν την ζωήν ή την ευδαιμονίαν του συνόλου,

- Υποχρεώσεις των πολιτών

δ) πάσα εργασία ή υπηρεσία απαρτίζουσα μέρος των τακτικών υποχρεώσεων του πολίτου.»

Εμπορία ανθρώπων
Παράνομη μετανάστευση
Σεξουαλική εκμετάλλευση

2. Η παράγραφος 3 απορρέει άμεσα από την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και λαμβάνει υπόψη νεοφανείς μορφές οργανωμένου εγκλήματος, όπως η οργάνωση κερδοσκοπικών κυκλωμάτων παράνομης μετανάστευσης ή σεξουαλικής εκμετάλλευσης. Η σύμβαση Ευρωπόλ περιέχει στο παράρτημα τον ακόλουθο ορισμό της εμπορίας ανθρώπων με σκοπό τη σεξουαλική εκμετάλλευση: «Η εμπορία ανθρώπων, η υπαγωγή ενός προσώπου στην πραγματική και παράνομη εξουσία άλλων προσώπων διά χρήσεως βίας, απειλών ή διά της εκμεταλλεύσεως σχέσεως εξαρτήσεως ή διά τεχνασμάτων, με σκοπό ιδίως την εκμετάλλευση της πορνείας άλλων, την εκμετάλλευση και άσκηση σεξουαλικής βίας κατ' ανηλίκων ή την

διενέργεια εμπορίου, συνδεόμενου προς εγκατάλειψη τέκνου». Το Κεφάλαιο VI της σύμβασης εφαρμογής της Συμφωνίας Σένγκεν, που έχει ενσωματωθεί στο κεκτημένο της Ένωσης και στο οποίο συμμετέχουν το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ιρλανδία, περιέχει στο άρθρο 27, παράγραφος 1, την εξής φράση που αφορά τα κυκλώματα λαθρομετανάστευσης : «Τα συμβαλλόμενα μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να θεσμοθετήσουν τις αρμόζουσες κυρώσεις κατά οιουδήποτε ο οποίος για κερδοσκοπικούς λόγους βοηθά ή επιχειρεί να βοηθήσει αλλοδαπό να εισέλθει ή να διαμείνει στο έδαφος ενός εκ των συμβαλλομένων μερών, κατά παράβαση της νομοθεσίας του συμβαλλόμενου αυτού μέρους της σχετικής με την είσοδο και διαμονή αλλοδαπών». Στις 19 Ιουλίου 2002, το Συμβούλιο εξέδωσε απόφαση-πλαίσιο για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων (ΕΕ L 203/1) της οποίας το άρθρο 1 ορίζει λεπτομερώς τα εγκλήματα τα σχετικά με την εμπορία ανθρώπων, με σκοπό την εκμετάλλευση της εργασίας τους ή τη σεξουαλική τους εκμετάλλευση, τα οποία τα κράτη μέλη οφείλουν να καταστήσουν αξιόποινα δυνάμει της εν λόγω απόφασης-πλαισίου.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΙ

ΕΛΕΥΘΕΡΙΕΣ

ΑΡΘΡΟ 6 [15]

Ελευθερία και ασφάλεια

Δικαίωμα στην ελευθερία και την ασφάλεια

[15] Άρθρο ΙΙ-66 του Συντάγματος.

Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην ελευθερία και την ασφάλεια.

Επεξήγηση

Τα δικαιώματα που προβλέπονται στο άρθρο 6 [16] αντιστοιχούν στα δικαιώματα που κατοχυρώνονται με το άρθρο 5 της ΕΣΑΔ, με τα οποία, σύμφωνα με το άρθρο 52, παράγραφος 3, του Χάρτη[17], έχουν την ίδια έννοια και την ίδια εμβέλεια. Ως εκ τούτου οι περιορισμοί που μπορούν νομίμως να τους επιβληθούν δεν μπορούν να υπερβαίνουν εκείνους που επιτρέπονται από την ΕΣΑΔ, στην ίδια τη διατύπωση του άρθρου 5 :

[16] Άρθρο ΙΙ-66 του Συντάγματος.
[17] Άρθρο ΙΙ-112, παράγραφος 3, του Συντάγματος.

Εξαιρέσεις για λόγους:

- νόμιμης κράτησης

- νόμιμης σύλληψης

"1. Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα εις την ελευθερίαν και την ασφάλειαν. Ουδείς επιτρέπεται να στερηθή της ελευθερίας του ειμή εις τας ακολούθους περιπτώσεις και συμφώνως προς την νόμιμον διαδικασίαν:

α) εάν κρατήται κανονικώς κατόπιν καταδίκης υπό αρμοδίου δικαστηρίου,

β) εάν υπεβλήθη εις κανονικήν σύλληψιν ή κράτησιν λόγω ανυποταγής εις

νόμιμον διαταγήν δικαστηρίου, ή εις εγγύησιν εκτελέσεως υποχρεώσεως οριζομένης υπό του νόμου,

γ) εάν συνελήφθη και κρατείται όπως οδηγηθή ενώπιον της αρμοδίας δικαστικής αρχής εις την περίπτωσιν ευλόγου υπονοίας ότι διέπραξεν αδίκημα, ή υπάρχουν λογικά δεδομένα προς παραδοχήν της ανάγκης όπως ούτος εμποδισθή από του να διαπράξη αδίκημα ή δραπετεύση μετά την διάπραξιν τούτου,

δ) εάν πρόκειται περί νομίμου κρατήσεως ανηλίκου, αποφασισθείσης δια την επιτήρησιν της ανατροφής του, ή την νόμιμον κράτησίν του ίνα παραπεμφθή ενώπιον της αρμοδίας αρχής,

- πρόληψης ασθενειών

ε) εάν πρόκειται περί νομίμου κρατήσεως προσώπου, το οποίο ενδέχεται να διαδόση μολυσματικήν ασθένειαν, ψυχοπαθούς, αλκοολικού, τοξικομανούς ή πλάνητος,

- παράνομης εισόδου στη χώρα

στ) εάν πρόκειται περί νομίμου συλλήψεως ή κρατήσεως ατόμου επί σκοπώ όπως εμποδισθή από του να εισέλθη παρανόμως εν τη χώρα, ή εναντίον του οποίου εκκρεμεί διαδικασία απελάσεως ή εκδόσεως.

Δικαιώματα συλληφθέντων και κρατουμένων

2. Παν συλληφθέν πρόσωπον δέον να πληροφορήται κατά το δυνατόν συντομώτερον και εις γλώσσαν την οποίαν εννοεί, τους λόγους της συλλήψεώς του ως και πάσαν διατυπουμένην εναντίον του κατηγορίαν.

- δικαίωμα παραπομπής ενώπιον δικαστή

3. Παν πρόσωπον συλληφθέν ή κρατηθέν, υπό τας προβλεπομένας εν παραγράφω 1γ του παρόντος άρθρου συνθήκας οφείλει να παραπεμφθή συντόμως ενώπιον δικαστού ή ετέρου δικαστικού λειτουργού νομίμως εντεταλμένου όπως εκτελή δικαστικά καθήκοντα, έχει δε το δικαίωμα να δικασθή εντός λογικής προθεσμίας ή απολυθή κατά την διαδικασίαν. Η απόλυσις δύναται να εξαρτηθή από εγγύησιν εξασφαλίζουσαν την παράστασιν του ενδιαφερομένου εις την δικάσιμον.

- δικαίωμα προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου

4. Παν πρόσωπον στερούμενον της ελευθερίας του συνεπεία συλλήψεως ή κρατήσεως έχει δικαίωμα προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου, ίνα τούτο αποφασίση εντός βραχείας προθεσμίας επί του νομίμου της κρατήσεώς του και διατάξη την απόλυσίν του εν περιπτώσει παρανόμου κρατήσεως.

- δικαίωμα επανορθώσεως

5. Παν πρόσωπον θύμα συλλήψεως ή κρατήσεως υπό συνθήκας αντιθέτους προς τας ανωτέρω διατάξεις, έχει δικαίωμα επανορθώσεως.»

Τα κατά το άρθρο 6 [18] δικαιώματα θα πρέπει να γίνονται ιδίως σεβαστά όταν το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο εκδίδουν νόμους και νόμους-πλαίσια στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις, βάσει των άρθρων III-270, III-271 και III-273 του Συντάγματος, ιδίως για τον καθορισμό των ελαχίστων κοινών διατάξεων όσον αφορά το χαρακτηρισμό των εγκλημάτων, τις ποινές και ορισμένες δικονομικές πτυχές.

[18] Άρθρο II-66 του Συντάγματος.

ΑΡΘΡΟ 7 [19]

Σεβασμός της ιδιωτικής ζωής

Σεβασμός της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής

[19] Άρθρο II-67 του Συντάγματος.

Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στο σεβασμό της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής του, της κατοικίας του και των επικοινωνιών του.

Επεξήγηση

Τα δικαιώματα που κατοχυρώνονται στο άρθρο 7 [20] αντιστοιχούν στα προβλεπόμενα στο άρθρο 8 της ΕΣΑΔ. Για να ληφθεί υπόψη η εξέλιξη της τεχνολογίας η λέξη «αλληλογραφία» έχει αντικατασταθεί από τη λέξη «επικοινωνίες».

[20] Άρθρο II-67 του Συντάγματος.

Σύμφωνα με το άρθρο 52, παράγραφος 3 [21], το δικαίωμα αυτό έχει την ίδια έννοια και την ίδια εμβέλεια με το αντίστοιχο άρθρο της ΕΣΑΔ. Ως εκ τούτου, οι περιορισμοί που μπορούν να τους επιβληθούν συννόμως είναι οι ίδιοι με εκείνους που επιτρέπονται στο πλαίσιο του εν λόγω άρθρου 8:

[21] Άρθρο II-112, παράγραφος 3, του Συντάγματος.

«1. Πάν πρόσωπο δικαιούται εις τον σεβασμόν της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής του, της κατοικίας του και της αλληλογραφίας του.

Εξαιρέσεις για λόγους:

- εθνικής ασφάλειας
- δημόσιας ασφάλειας
- οικονομικής ευημερίας της χώρας

2. Δεν επιτρέπεται να υπάρξη επέμβασις δημοσίας αρχής εν τη ασκήσει του δικαιώματος τούτου, εκτός εάν η επέμβασις αύτη προβλέπεται υπό του νόμου και αποτελεί μέτρον το οποίον, εις μιαν δημοκρατικήν κοινωνίαν, είναι αναγκαίον δια την εθνικήν ασφάλειαν, την δημοσίαν ασφάλειαν, την οικονομικήν ευημερίαν της χώρας, την προάσπισιν της τάξεως και την πρόληψιν ποινικών παραβάσεων, την προστασίαν της υγείας ή της ηθικής, ή την προστασίαν των δικαιωμάτων και ελευθεριών άλλων.»

ΑΡΘΡΟ 8 [22]

Προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα

Προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα

[22] Άρθρο II-68 του Συντάγματος.

1. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν.

Δικαίωμα πρόσβασης στα

2. Η επεξεργασία αυτών των δεδομένων πρέπει να γίνεται νομίμως, για

δεδομένα που αφορούν το πρόσωπο

καθορισμένους σκοπούς και με βάση τη συγκατάθεση του ενδιαφερομένου ή για άλλους θεμιτούς λόγους που προβλέπονται από το νόμο. Κάθε πρόσωπο δικαιούται να έχει πρόσβαση στα συλλεγέντα δεδομένα που το αφορούν και να επιτυγχάνει τη διόρθωσή τους.

Έλεγχος από ανεξάρτητη αρχή

3. Ο σεβασμός των κανόνων αυτών υπόκειται στον έλεγχο ανεξάρτητης αρχής.

Επεξήγηση

Το παρόν άρθρο βασίστηκε στο άρθρο 286 της Συνθήκης ΕΚ και στην οδηγία 95/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και με την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών (ΕΕ αριθ. L 281 της 23.11.1995), καθώς και στο άρθρο 8 της ΕΣΑΔ και στη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την προστασία των προσώπων έναντι της αυτοματοποιημένης επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα της 28ης Ιανουαρίου 1981, η οποία έχει κυρωθεί από όλα τα κράτη μέλη. Το άρθρο 286 της Συνθήκης ΕΚ έχει πλέον αντικατασταθεί από το άρθρο I-51 του Συντάγματος. Υπάρχει επίσης αναφορά στον κανονισμό αριθ. 45/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τα όργανα και τους οργανισμούς της Κοινότητας και σχετικά με την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών (ΕΕ L 8, 12.1.2001). Η προαναφερόμενη οδηγία και ο εν λόγω κανονισμός περιέχουν όρους και περιορισμούς σχετικά με την άσκηση του δικαιώματος προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

ΑΡΘΡΟ 9 [23]

Δικαίωμα δημιουργίας οικογένειας

Δικαίωμα γάμου και δικαίωμα δημιουργίας οικογένειας

[23] Άρθρο II-69 του Συντάγματος.

Το δικαίωμα γάμου και το δικαίωμα δημιουργίας οικογένειας διασφαλίζονται σύμφωνα με τις εθνικές νομοθεσίες που διέπουν την άσκησή τους.
Επεξήγηση

Το άρθρο αυτό βασίζεται στο άρθρο 12 της ΕΣΑΔ, το οποίο έχει ως εξής : «Άμα τη συμπληρώσει ηλικίας γάμου, ο ανήρ και η γυνή έχουν το δικαίωμα να συνέρχονται εις γάμον και ιδρύωσιν οικογένειαν συμφώνως προς τους διέποντας το δικαίωμα τούτο εθνικούς νόμους.». Η διατύπωση του εν λόγω δικαιώματος εκσυγχρονίσθηκε ούτως ώστε να καλύπτει τις περιπτώσεις κατά τις οποίες οι εθνικές νομοθεσίες αναγνωρίζουν άλλους τρόπους ίδρυσης οικογένειας πλην του γάμου. Το άρθρο αυτό δεν απαγορεύει ούτε επιβάλλει την αναγνώριση ως γάμου των ενώσεων μεταξύ προσώπων του ιδίου φύλου. Το εν λόγω δικαίωμα προσομοιάζει

Ο Χάρτης δεν απαγορεύει ούτε επιβάλλει το γάμο μεταξύ προσώπων του

ιδίου φύλου

επομένως στο δικαίωμα που προβλέπονται από την ΕΣΑΔ, αλλά η εμβέλειά του ενδέχεται να είναι ευρύτερη, οσάκις προβλέπεται από την εθνική νομοθεσία.

ΑΡΘΡΟ 10 [24]

Ελευθερία σκέψης, συνείδησης και θρησκείας

Ελευθερία σκέψης, συνείδησης και θρησκείας

[24] Άρθρο II-70 του Συντάγματος.

1. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην ελευθερία σκέψης, συνείδησης και θρησκείας. Το δικαίωμα αυτό συνεπάγεται την ελευθερία μεταβολής θρησκεύματος ή πεποιθήσεων καθώς και την ελευθερία εκδήλωσης του θρησκεύματος ή των πεποιθήσεών του, ατομικά ή συλλογικά, δημοσία ή κατ' ιδίαν, με τη λατρεία, την εκπαίδευση, την άσκηση των θρησκευτικών καθηκόντων και τις τελετές.

Αντίρρηση συνειδήσεως

2. Το δικαίωμα αντίρρησης συνειδήσεως αναγνωρίζεται σύμφωνα με τις εθνικές νομοθεσίες που διέπουν την άσκησή του.

Επεξήγηση

Περιορισμοί

Το δικαίωμα που διασφαλίζεται στην παράγραφο 1 αντιστοιχεί στο δικαίωμα που κατοχυρώνεται στο άρθρο 9 της ΕΣΑΔ και, σύμφωνα με τις το άρθρο 52, παράγραφος 3 του Χάρτη [25], έχει την ίδια έννοια και την ίδια εμβέλεια με αυτό. Οι περιορισμοί πρέπει ως εκ τούτου να γίνονται εντός των πλαισίων της παραγράφου 2 του εν λόγω άρθρου 9, η οποία έχει ως εξής: «Η ελευθερία εκδηλώσεως της θρησκείας ή των πεποιθήσεων δεν επιτρέπεται να αποτελέσει αντικείμενον ετέρων περιορισμών πέραν των προβλεπομένων υπό του νόμου και αποτελούντων αναγκαία μέτρα, εν δημοκρατική κοινωνία, δια την δημοσίαν ασφάλειαν, την προάσπισιν της δημοσίας τάξεως, υγείας και ηθικής, ή την προάσπισιν των δικαιωμάτων και ελευθεριών των άλλων.»

[25] Άρθρο II-112, παράγραφος 3, του Συντάγματος.

Το δικαίωμα που διασφαλίζεται στην παράγραφο 2 αντιστοιχεί στις εθνικές συνταγματικές παραδόσεις και στην εξέλιξη των εθνικών νομοθεσιών ως προς το σημείο αυτό.

ΑΡΘΡΟ 11 [26]

Ελευθερία έκφρασης και πληροφόρησης

Ελευθερία έκφρασης και πληροφόρησης

[26] Άρθρο II-71 του Συντάγματος.

1. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην ελευθερία έκφρασης. Το δικαίωμα αυτό περιλαμβάνει την ελευθερία γνώμης και την ελευθερία λήψης ή μετάδοσης πληροφοριών ή ιδεών, χωρίς την ανάμειξη δημοσίων αρχών και αδιακρίτως συνόρων.

Ελευθερία και πλουραλισμός

2. Η ελευθερία των μέσων μαζικής ενημέρωσης και η πολυφωνία τους είναι σεβαστές.

Επεξήγηση

1. Το άρθρο 11 [27] αντιστοιχεί στο άρθρο 10 ΕΣΑΔ, που έχει ως εξής:

[27] Άρθρο II-71 του Συντάγματος.

«1. Παν πρόσωπο έχει δικαίωμα εις την ελευθερίαν εκφράσεως. Το δικαίωμα τούτο περιλαμβάνει την ελευθερίαν γνώμης ως και την ελευθερίαν λήψεως ή μεταδόσεως πληροφοριών η ιδεών, άνευ επεμβάσεως δημοσίων αρχών και ασχέτως συνόρων. Το παρόν άρθρον δεν κωλύει τα Κράτη από του να υποβάλωσι τας επιχειρήσεις ραδιοφωνίας, κινηματογράφου ή τηλεοράσεως εις κανονισμούς εκδόσεως αδειών λειτουργίας.

2. Η άσκησις των ελευθεριών τούτων, συνεπαγομένων καθήκοντα και ευθύνας, δύναται να υπαχθή εις ωρισμένας διατυπώσεις, όρους, περιορισμούς ή κυρώσεις, προβλεπομένους υπό του νόμου και αποτελούντας αναγκαία μέτρα εν δημοκρατική κοινωνία δια την εθνικήν ασφάλειαν, την εδαφικήν ακεραιότητα ή δημοσίαν ασφάλειαν, την προάσπισιν της τάξεως και πρόληψιν του εγκλήματος, την προστασίαν της υγείας ή της ηθικής, την προστασίαν της υπολήψεως ή των δικαιωμάτων των τρίτων, την παρεμπόδισιν της κοινολογήσεως εμπιστευτικών πληροφοριών ή την διασφάλισιν του κύρους και της αμεροληψίας της δικαστικής εξουσίας.»

Περιορισμοί

Κατ' εφαρμογή του άρθρου 52 παράγραφος 3 του Χάρτη [28], το δικαίωμα αυτό έχει την ίδια έννοια και την ίδια εμβέλεια με το δικαίωμα που κατοχυρώνεται στη ΕΣΑΔ. Οι περιορισμοί που μπορούν να επιβληθούν σε αυτό δεν μπορούν επομένως να υπερβαίνουν τους προβλεπομένους στην παράγραφο 2 του άρθρου 10, με την επιφύλαξη των περιορισμών τους οποίους μπορεί να επιφέρει το δίκαιο της Ένωσης περί ανταγωνισμού στην ευχέρεια των κρατών μελών να εγκαθιδρύσουν τα καθεστώτα εκδόσεως αδειών λειτουργίας που προβλέπονται στο άρθρο 10, παράγραφος 1, τρίτη φράση της ΕΣΑΔ.

[28] Άρθρο II-112, παράγραφος 3, του Συντάγματος.

2. Η παράγραφος 2 του άρθρου αυτού διευκρινίζει τις συνέπειες της παραγράφου 1 όσον αφορά την ελευθερία των μέσων μαζικής ενημέρωσης. Στηρίζεται κυρίως στην νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με την τηλεόραση ιδίως στην υπόθεση C-288/89 (απόφαση της 25ης Ιουλίου 1991, Stichting Collectieve Antennevoorziening Gouda κ.α., Συλλ. 1991, σ. I-4007) και στο πρωτόκολλο για το σύστημα δημόσιας ραδιοτηλεόρασης στα κράτη μέλη, το οποίο προσαρτήθηκε στη Συνθήκη

ΕΚ και τώρα πλέον στο Σύνταγμα, καθώς επίσης και στην οδηγία 89/552/ΕΚ του Συμβουλίου (βλέπε ιδίως την αιτιολογική σκέψη 17).

ΑΡΘΡΟ 12 [29]

Ελευθερία του συνέρχεσθαι και του συνεταιρίζεσθαι

Ελευθερία του συνέρχεσθαι και του συνεταιρίζεσθαι

[29] Άρθρο ΙΙ-72 του Συντάγματος.

Πολιτικός και συνδικαλιστικός τομέας και τομείς που αναφέρονται στον πολίτη

1. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην ελευθερία του συνέρχεσθαι ειρηνικώς και στην ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι σε όλα τα επίπεδα, ιδίως στον πολιτικό και το συνδικαλιστικό τομέα καθώς και στους τομείς που αναφέρονται στον πολίτη, πράγμα που συνεπάγεται το δικαίωμα κάθε προσώπου να ιδρύει με άλλους συνδικαλιστικές ενώσεις και να προσχωρεί σ' αυτές για την υπεράσπιση των συμφερόντων του.

Πολιτικά κόμματα της ΕΕ

2. Τα πολιτικά κόμματα, στο επίπεδο της Ένωσης, συμβάλλουν στην έκφραση της πολιτικής βούλησης των πολιτών της Ένωσης.

Επεξήγηση

Οι διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού αντιστοιχούν στις διατάξεις του άρθρου 11 της ΕΣΑΔ το οποίο έχει ως εξής:

«1. Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα εις την ελευθερίαν του συνέρχεσθαι ειρηνικώς και εις την ελευθερίαν συνεταιρισμού συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος ιδρύσεως μετ' άλλων συνδικάτων και προσχωρήσεως εις συνδικάτα επί σκοπώ προασπίσεως των συμφερόντων του.

Περιορισμοί για λόγους:

- εθνικής ασφάλειας
- δημόσιας ασφάλειας
- πρόληψης του εγκλήματος
- προστασίας της υγείας και της ηθικής
- προστασίας των δικαιωμάτων και των ελευθεριών

2. Η άσκησις των δικαιωμάτων τούτων δεν επιτρέπεται να υπαχθή εις ετέρους περιορισμούς πέραν των υπό του νόμου προβλεπομένων και αποτελούντων αναγκαία μέτρα εν δημοκρατική κοινωνία, δια την εθνικήν ασφάλειαν, την δημοσίαν ασφάλειαν, την προάσπισιν της τάξεως και πρόληψιν του εγκλήματος, την προστασίαν της υγείας και της ηθικής, ή την προστασίαν των δικαιωμάτων και ελευθεριών των τρίτων. Το παρόν άρθρον δεν απαγορεύει την επιβολήν νομίμων περιορισμών εις την άσκησιν των δικαιωμάτων τούτων υπό μελών των ενόπλων δυνάμεων, της αστυνομίας ή των διοικητικών υπηρεσιών του Κράτους.»

Οι διατάξεις της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου 12 έχουν την ίδια έννοια με τις διατάξεις της ΕΣΑΔ, αλλά η εμβέλειά τους είναι ευρύτερη, δεδομένου ότι μπορούν να εφαρμοσθούν σε όλα τα επίπεδα, συμπεριλαμβανομένου του ευρωπαϊκού επιπέδου. Σύμφωνα με το άρθρο 52, παράγραφος 3, του Χάρτη [30], οι περιορισμοί του δικαιώματος αυτού δεν δύνανται να υπερβαίνουν αυτούς που θεωρούνται ως νόμιμοι δυνάμει της παραγράφου 2 του άρθρου 11 της ΕΣΑΔ.

[30] Άρθρο ΙΙ-112, παράγραφος 3, του Συντάγματος.

2. Αυτό το δικαίωμα θεμελιώνεται επίσης στο άρθρο 11 του κοινοτικού

Χάρτη των θεμελιωδών κοινωνικών δικαιωμάτων των εργαζομένων.

3. Η παράγραφος 2 του παρόντος άρθρου αντιστοιχεί στο άρθρο I-46, παράγραφος 4, του Συντάγματος.

ΑΡΘΡΟ 13 [31]

Ελευθερία της τέχνης και της επιστήμης

Ελευθερία της τέχνης και της επιστήμης

[31] Άρθρο II-73 του Συντάγματος.

Η τέχνη και η επιστημονική έρευνα είναι ελεύθερες. Η ακαδημαϊκή ελευθερία είναι σεβαστή.

Επεξήγηση

Περιορισμοί

Το δικαίωμα αυτό συνάγεται πρωτίστως από τις ελευθερίες σκέψης και έκφρασης. Ασκείται στα πλαίσια του άρθρου 1 [32] και μπορεί να υπαχθεί στους περιορισμούς που επιτρέπονται από το άρθρο 10 της ΕΣΑΔ.

[32] Άρθρο II-61 του Συντάγματος.

ΑΡΡΘΟ 14 [33]

Δικαίωμα εκπαίδευσης

Δικαίωμα εκπαίδευσης

[33] Άρθρο II-74 του Συντάγματος.

1. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην εκπαίδευση και στην πρόσβαση στην επαγγελματική και συνεχή κατάρτιση.

Δωρεάν υποχρεωτική εκπαίδευση

2. Το δικαίωμα αυτό περιλαμβάνει την ευχέρεια δωρεάν παρακολούθησης της υποχρεωτικής εκπαίδευσης.

Δικαίωμα ίδρυσης εκπαιδευτικών ιδρυμάτων

3. Η ελευθερία ίδρυσης εκπαιδευτικών ιδρυμάτων με σεβασμό των δημοκρατικών αρχών καθώς και το δικαίωμα των γονέων να εξασφαλίζουν την εκπαίδευση και τη μόρφωση των τέκνων τους σύμφωνα με τις θρησκευτικές, φιλοσοφικές και παιδαγωγικές πεποιθήσεις τους, γίνονται σεβαστά σύμφωνα με τις εθνικές νομοθεσίες που διέπουν την άσκησή τους.

Επεξήγηση

1. Το άρθρο αυτό εμπνέεται τόσο από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών όσο και από το άρθρο 2 του πρόσθετου πρωτοκόλλου της ΕΣΑΔ, που έχει ως εξής:

«Ουδείς δύναται να στερηθή του δικαιώματος όπως εκπαιδευθή. Παν Κράτος εν τη ασκήσει των αναλαμβανομένων υπ' αυτού καθηκόντων επί του πεδίου της μορφώσεως και της εκπαιδεύσεως θα σέβεται το δικαίωμα των γονέων όπως εξασφαλίζωσι την μόρφωσιν και εκπαίδευσιν ταύτην

συμφώνως προς τας ιδίας αυτών θρησκευτικάς και φιλοσοφικάς πεποιθήσεις.»
Κρίθηκε σκόπιμο να επεκταθεί το άρθρο αυτό στην πρόσβαση στην επαγγελματική και συνεχή κατάρτιση (βλέπε σημείο 15 του κοινοτικού Χάρτη των θεμελιωδών κοινωνικών δικαιωμάτων των εργαζομένων και άρθρο 10 του Κοινωνικού Χάρτη) καθώς και να προστεθεί η αρχή του δωρεάν χαρακτήρα της υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Όπως έχει διατυπωθεί η αρχή αυτή, συνεπάγεται απλώς ότι, όσον αφορά την υποχρεωτική εκπαίδευση, κάθε παιδί πρέπει να έχει τη δυνατότητα πρόσβασης σε εκπαιδευτικό ίδρυμα που παρέχει δωρεάν υπηρεσίες. Δεν επιβάλλει σε όλα τα ιδρύματα που παρέχουν εκπαίδευση ή επαγγελματική και συνεχή κατάρτιση, ιδίως δε τα ιδιωτικά, να προσφέρουν δωρεάν υπηρεσίες. Ούτε απαγορεύει ορισμένες μορφές διδασκαλίας να παρέχονται επί πληρωμή, εφόσον το κράτος λαμβάνει μέτρα για να χορηγήσει οικονομική αντιστάθμιση. Στο βαθμό που ο Χάρτης εφαρμόζεται στην Ένωση, αυτό σημαίνει ότι, στο πλαίσιο των πολιτικών της για την κατάρτιση, η Ένωση υποχρεούται να σέβεται το δωρεάν χαρακτήρα της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, χωρίς να δημιουργούνται βεβαίως κατά τον τρόπο αυτό νέες αρμοδιότητες. Όσον αφορά το δικαίωμα των γονέων, πρέπει να ερμηνεύεται σε σχέση με τις διατάξεις του άρθρου 24 [34].

[34] Άρθρο II-84 του Συντάγματος.

2. Η ελευθερία ίδρυσης εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, δημοσίων ή ιδιωτικών, κατοχυρώνεται ως μορφή της επιχειρηματικής ελευθερίας, όμως περιορίζεται από το σεβασμό των δημοκρατικών αρχών και ασκείται σύμφωνα με τις διαδικασίες που ορίζουν οι εθνικές νομοθεσίες.

ΑΡΘΡΟ 15 [35]

Ελευθερία του επαγγέλματος

Ελευθερία του επαγγέλματος και δικαίωμα προς εργασία

[35] Άρθρο II-75 του Συντάγματος.

1. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα να εργάζεται και να ασκεί το επάγγελμα, το οποίο επιλέγει ή αποδέχεται ελεύθερα.

- σε όλα τα κράτη μέλη

2. Κάθε πολίτης της Ένωσης είναι ελεύθερος να αναζητά απασχόληση, να εργάζεται, να εγκαθίσταται ή να παρέχει υπηρεσίες σε κάθε κράτος μέλος.

3. Οι υπήκοοι τρίτων χωρών που έχουν άδεια να εργάζονται στο έδαφος των κρατών μελών δικαιούνται συνθηκών εργασίας αντίστοιχων με εκείνες που απολαύουν οι πολίτες της Ένωσης.

Επεξήγηση

Η ελευθερία του επαγγέλματος, που κατοχυρώνεται στην πρώτη παράγραφο του άρθρου 15 [36], αναγνωρίζεται στη νομολογία του Δικαστηρίου (βλ. μεταξύ άλλων, τις αποφάσεις της 14ης Μαΐου 1974, υπόθ. 4/73, Nold, Συλλ. 1974, σ. 491, παράγραφοι 12-14 του σκεπτικού,

της 13ης Δεκεμβρίου 1979, υποθ. 44/79, Hauer, Συλλ. 1979, σ. 3727, της 8ης Οκτωβρίου 1986, υποθ. 234/85, Keller, Συλλ. 1986, 2897, παράγραφος 8 του σκεπτικού).

[36] Άρθρο ΙΙ-75 του Συντάγματος.
Η παράγραφος αυτή εμπνέεται επίσης από το άρθρο 1 παράγραφος 2 του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη, ο οποίος υπεγράφη στις 18 Οκτωβρίου 1961, και έχει κυρωθεί από όλα τα κράτη μέλη καθώς και από το σημείο 4 του κοινοτικού Χάρτη των θεμελιωδών κοινωνικών δικαιωμάτων των εργαζομένων της 9ης Δεκεμβρίου 1989. Η έκφραση «συνθήκες εργασίας» πρέπει να εννοηθεί όπως στο άρθρο ΙΙΙ-213 του Συντάγματος.

Η δεύτερη παράγραφος προβλέπει τις τρεις ελευθερίες που κατοχυρώνονται στα άρθρα Ι-4 και ΙΙΙ-133, ΙΙΙ-137 και ΙΙΙ-144 του Συντάγματος, δηλαδή την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων, την ελευθερία εγκατάστασης και την ελευθερία παροχής υπηρεσιών.

Η τρίτη παράγραφος βασίστηκε στο άρθρο 137 (3) τέταρτο εδάφιο της ΣΕΚ, το οποίο έχει πλέον αντικατασταθεί από το άρθρο ΙΙΙ-210, παράγραφος 1, στοιχείο ζ), του Συντάγματος, καθώς και στο άρθρο 19 αριθ. 4 του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη, ο οποίος υπεγράφη στις 18 Οκτωβρίου 1961 και κυρώθηκε από όλα τα κράτη μέλη. Εφαρμόζεται επομένως το άρθρο 52, παράγραφος 2, του Χάρτη [37]. Το θέμα της πρόσληψης ναυτών που έχουν την ιθαγένεια τρίτων κρατών στα πληρώματα πλοίων που φέρουν τη σημαία κράτους μέλους της Ένωσης ρυθμίζεται από το δίκαιο της Ένωσης και τις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές.

[37] Άρθρο ΙΙ-112, παράγραφος 2, του Συντάγματος.

ΑΡΘΡΟ 16 [38]

Επιχειρηματική ελευθερία

Επιχειρηματική ελευθερία

[38] Άρθρο ΙΙ-76 του Συντάγματος.

Η επιχειρηματική ελευθερία αναγνωρίζεται σύμφωνα με το δίκαιο της Ένωσης και τις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές.

Επεξήγηση

Το άρθρο αυτό βασίζεται στη νομολογία του Δικαστηρίου το οποίο έχει αναγνωρίσει την ελευθερία άσκησης οικονομικής ή εμπορικής δραστηριότητας (βλ. τις αποφάσεις της 14ης Μαΐου 1974, υποθ. 4/73, Nold, Συλλ. 1974, σ. 491, παράγραφος 14 του σκεπτικού, και της 27ης Σεπτεμβρίου 1979, υποθ. 230-78, SPA Eridania και άλλοι, Συλλ. 1979, σ. 2749, παράγραφοι 20 και 31 του σκεπτικού) και την ελευθερία των συμβάσεων (βλ. μεταξύ άλλων, την απόφαση «Sukkerfabriken Nykoebing», υποθ. 151/78, Συλλ. 1979, σ. 1, παράγραφος 19 του σκεπτικού, την απόφαση της 5ης Οκτωβρίου 1999, C-240/97, Ισπανία

κατά της Επιτροπής, Συλλ. 1999, σ. I-6571, παράγραφος 99 του σκεπτικού, και άρθρο [3 (2)] του Συντάγματος το οποίο αναγνωρίζει τον ελεύθερο ανταγωνισμό. Το δικαίωμα αυτό ασκείται βεβαίως τηρουμένου του δικαίου της Ένωσης και των εθνικών νομοθεσιών. Μπορεί να υπόκειται στους περιορισμούς που προβλέπονται στο άρθρο 52, παράγραφος 1, του Χάρτη[39].

[39] Άρθρο II-112, παράγραφος 1, του Συντάγματος.

ΑΡΘΡΟ 17 [40]

Δικαίωμα ιδιοκτησίας

Δικαίωμα ιδιοκτησίας

[40] Άρθρο II-77 του Συντάγματος.

Η απαλλοτρίωση επιτρέπεται για λόγους δημοσίου συμφέροντος και έναντι «δίκαιης αποζημίωσης»

1. Κάθε πρόσωπο δικαιούται να είναι κύριος των νομίμως κτηθέντων αγαθών του, να τα χρησιμοποιεί, να τα διαθέτει και να τα κληροδοτεί. Κανείς δεν μπορεί να στερείται την ιδιοκτησία του, παρά μόνον για λόγους δημόσιας ωφέλειας, στις περιπτώσεις και υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο νόμο και έναντι δίκαιης και έγκαιρης αποζημίωσης για την απώλειά της. Η χρήση των αγαθών μπορεί να υπόκειται σε περιορισμούς από το νόμο, εφόσον αυτό είναι αναγκαίο προς το γενικό συμφέρον.

Πνευματική ιδιοκτησία

2. Η διανοητική ιδιοκτησία προστατεύεται.

Επεξήγηση

Το άρθρο αυτό αντιστοιχεί στο άρθρο 1 του πρόσθετου πρωτοκόλλου της ΕΣΑΔ:

«Παν φυσικόν ή νομικόν πρόσωπον δικαιούται σεβασμού της περιουσίας του. Ουδείς δύναται να στερηθή της ιδιοκτησίας αυτού ειμή δια λόγους δημοσίας ωφελείας και υπό τους προβλεπομένους υπό του νόμου και των γενικών αρχών του διεθνούς δικαίου όρους.

Αι προαναφερόμεναι διατάξεις δεν θίγουσι το δικαίωμα παντός Κράτους όπως θέση εν ισχύι Νόμους ους ήθελε κρίνει αναγκαίον προς ρύθμισιν της χρήσεως αγαθών συμφώνως προς το δημόσιον συμφέρον ή προς εξασφάλισιν της καταβολής φόρων ή άλλων εισφορών ή προστίμων.»

Πρόκειται για θεμελιώδη αρχή που είναι κοινή σε όλα τα εθνικά συντάγματα. Έχει κατοχυρωθεί παγίως από τη νομολογία του Δικαστηρίου και κατά κύριο λόγο στην απόφαση Hauer (13 Δεκεμβρίου 1979, Συλλ. 1979, σ. 3727). Η διατύπωση εκσυγχρονίσθηκε, αλλά σύμφωνα με το άρθρο 52, παράγραφος 3 [41], το δικαίωμα αυτό έχει την ίδια έννοια και την ίδια εμβέλεια με το δικαίωμα που κατοχυρώνεται στην ΕΣΑΔ και δεν επιτρέπεται η υπέρβαση των περιορισμών που προβλέπονται σε αυτήν.

[41] Άρθρο II-112, παράγραφος 3, του Συντάγματος.

Λόγω της αυξανόμενης σημασίας της, και του παράγωγου κοινοτικού δικαίου γίνεται ρητή αναφορά στην παράγραφο 2, στην προστασία της διανοητικής ιδιοκτησίας, η οποία αποτελεί μία από τις πτυχές του δικαιώματος ιδιοκτησίας. Η διανοητική ιδιοκτησία καλύπτει όχι μόνο τη λογοτεχνική και καλλιτεχνική ιδιοκτησία αλλά επίσης, μεταξύ άλλων, το δικαίωμα ευρεσιτεχνίας και σημάτων καθώς και τα συγγενικά δικαιώματα. Οι διασφαλίσεις που προβλέπονται στην παράγραφο 1 εφαρμόζονται καταλλήλως στην διανοητική ιδιοκτησία.

ΑΡΘΡΟ 18 [42]

Άσυλο

Δικαίωμα ασύλου

[42] Άρθρο ΙΙ-78 του Συντάγματος.

Το δικαίωμα ασύλου διασφαλίζεται τηρουμένων των κανόνων της Σύμβασης της Γενεύης της 28ης Ιουλίου 1951 και του Πρωτοκόλλου της 31ης Ιανουαρίου 1967 σχετικά με το καθεστώς των προσφύγων και σύμφωνα με το Σύνταγμα.

Επεξήγηση

Ειδικές περιπτώσεις:

- Ηνωμένο Βασίλειο
- Δανία

Το κείμενο του άρθρου βασίστηκε στο άρθρο 63 της ΣΕΚ, που έχει πλέον αντικατασταθεί από το άρθρο ΙΙΙ-266 του Συντάγματος, το οποίο επιβάλλει στην Ένωση την τήρηση της Σύμβασης της Γενεύης για τους πρόσφυγες. Είναι αναγκαία η παραπομπή στις διατάξεις των πρωτοκόλλων σχετικά με το Ηνωμένο Βασίλειο και την Ιρλανδία που είναι προσαρτημένα [στη Συνθήκη του Άμστερνταμ] στο Σύνταγμα, καθώς και με τη Δανία, για να προσδιορισθεί σε ποιο βαθμό τα εν λόγω κράτη μέλη εφαρμόζουν εν προκειμένω το δίκαιο της Ένωσης και σε ποιο βαθμό το εν λόγω άρθρο εφαρμόζεται σε αυτά τα κράτη μέλη. Το άρθρο αυτό τηρεί το πρωτόκολλο σχετικά με το άσυλο, το οποίο είναι προσαρτημένο στο Σύνταγμα.

ΑΡΘΡΟ 19 [43]

Απομάκρυνση, έκδοση και απέλαση προσώπων

Προστασία σε περίπτωση απομάκρυνσης, απέλασης και έκδοσης

[43] Άρθρο ΙΙ-79 του Συντάγματος.

Απαγορεύονται οι συλλογικές απελάσεις

1. Απαγορεύονται οι συλλογικές απελάσεις.

Απαγορεύεται η απομάκρυνση, η έκδοση και η απέλαση προσώπων που διατρέχουν κίνδυνο βασανιστηρίων ή ποινής θανάτου

2. Κανείς δεν μπορεί να απομακρυνθεί, να απελαθεί ή να εκδοθεί προς κράτος όπου διατρέχει σοβαρό κίνδυνο να του επιβληθεί η ποινή του θανάτου ή να υποβληθεί σε βασανιστήρια ή άλλη απάνθρωπη ή εξευτελιστική ποινή ή μεταχείριση.

Επεξήγηση

Η παράγραφος 1 του άρθρου αυτού έχει την ίδια έννοια και την ίδια

εμβέλεια με το άρθρο 4 του πρόσθετου πρωτοκόλλου αριθ. 4 της ΕΣΑΔ όσον αφορά τις συλλογικές απελάσεις. Στόχος της είναι να εξασφαλισθεί ότι κάθε απόφαση θα βασίζεται σε ειδική εξέταση και ότι δεν θα είναι δυνατόν να αποφασίζεται με ενιαίο μέτρο η απέλαση όλων των προσώπων που έχουν την ιθαγένεια συγκεκριμένου κράτους (βλέπε επίσης το άρθρο 13 του Συμφώνου για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα).

Η παράγραφος 2 ενσωματώνει τη σχετική νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου όσον αφορά το άρθρο 3 της ΕΣΑΔ (βλ. Ahmed κατά Αυστρίας, απόφαση της 17ης Δεκεμβρίου 1996, Συλλ. 1996, σ. VI-2206 και Soering, απόφαση της 7ης Ιουλίου 1989).

ΤΙΤΛΟΣ III

ΙΣΟΤΗΤΑ

ΑΡΘΡΟ 20 [44]

Ισότητα έναντι του νόμου

Ισότητα έναντι του νόμου

[44] Άρθρο II-80 του Συντάγματος.

Όλοι οι άνθρωποι είναι ίσοι έναντι του νόμου.

Επεξήγηση

Το άρθρο αυτό αντιστοιχεί στη γενική αρχή δικαίου, η οποία είναι εγγεγραμμένη σε όλα τα ευρωπαϊκά συντάγματα και την οποία το Δικαστήριο έκρινε ως θεμελιώδη αρχή του κοινοτικού δικαίου (απόφαση της 13ης Νοεμβρίου 1984, Racke, υπόθεση 283/83, Συλλ. 1984, σ. 3791, απόφαση της 17ης Απριλίου 1997, C-15/95, EARL, Συλλ. 1997, σ. I-1961, και απόφαση της 13ης Απριλίου 2000, C-292/97, Karlsson, Συλλ. 2000, σ. 2737).

ΑΡΘΡΟ 21 [45]

Απαγόρευση διακρίσεων

Απαγόρευση διακρίσεων

[45] Άρθρο II-81 του Συντάγματος.

Απαγορεύεται κάθε διάκριση

1. Απαγορεύεται κάθε διάκριση ιδίως λόγω φύλου, φυλής, χρώματος, εθνοτικής καταγωγής ή κοινωνικής προέλευσης, γενετικών χαρακτηριστικών, γλώσσας, θρησκείας ή πεποιθήσεων, πολιτικών φρονημάτων ή κάθε άλλης γνώμης, ιδιότητας μέλους εθνικής μειονότητας, περιουσίας, γέννησης, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού.

Διάκριση λόγω ιθαγένειας

2. Απαγορεύεται κάθε διάκριση λόγω ιθαγενείας, εντός του πεδίου εφαρμογής του Συντάγματος και με την επιφύλαξη οποιασδήποτε από τις ειδικές του διατάξεις.

Επεξήγηση

Η παράγραφος 1 πηγάζει από το άρθρο 13 της Συνθήκης ΕΚ, που πλέον έχει αντικατασταθεί από το άρθρο III-124 του Συντάγματος, από το άρθρο 14 της ΕΣΑΔ καθώς και από το άρθρο 11 της σύμβασης για τα δικαιώματα του ανθρώπου και τη βιοϊατρική όσον αφορά τη γενετική κληρονομιά. Εφόσον συμπίπτει με το άρθρο 14 της ΕΣΑΔ, εφαρμόζεται σύμφωνα με το εν λόγω άρθρο.

Δεν υπάρχει καμία αντίφαση ή ασυμβατότητα μεταξύ της παραγράφου 1 και του άρθρου III-124 του Συντάγματος το οποίο έχει διαφορετικό πεδίο εφαρμογής και σκοπό: το άρθρο III-124 εξουσιοδοτεί την Ένωση να θεσπίζει νομοθετικές πράξεις, μεταξύ άλλων και προς εναρμόνιση των νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων των κρατών μελών, για την καταπολέμηση ορισμένων μορφών διακρίσεων που απαριθμούνται εξαντλητικά στο εν λόγω άρθρο. Οι συγκεκριμένες νομοθετικές πράξεις μπορούν να καλύπτουν τις ενέργειες των αρχών των κρατών μελών (καθώς και τις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών) σε οποιοδήποτε τομέα εντός των ορίων των αρμοδιοτήτων της Ένωσης. Αντίθετα, η διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 21 του δεν παρέχει καμία εξουσία θέσπισης νόμων κατά των διακρίσεων σε αυτούς τους τομείς δράσης των κρατών μελών ή ιδιωτών, ούτε καθορίζει γενικές απαγορεύσεις διακρίσεων στους εν λόγω ευρύτατους τομείς. Αντ' αυτού, αφορά μόνο περιπτώσεις διακρίσεων από τα όργανα και τους οργανισμούς της Ένωσης, κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους που τους έχουν ανατεθεί δυνάμει άλλων άρθρων των Μερών I και III του Συντάγματος, καθώς και από τα κράτη μέλη κατά την εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης. Επομένως, η παράγραφος 1 δεν επηρεάζει το εύρος των αρμοδιοτήτων που παρέχονται δυνάμει του άρθρου III-124 ούτε την ερμηνεία που δίνεται στο άρθρο αυτό.

Η παράγραφος 2 αντιστοιχεί στο άρθρο I-4, παράγραφος 2, του Συντάγματος και πρέπει να εφαρμόζεται σύμφωνα με το εν λόγω άρθρο.

ΑΡΘΡΟ 22 [46]

Πολιτιστική, θρησκευτική και γλωσσική πολυμορφία

Πολιτιστική, θρησκευτική και γλωσσική πολυμορφία

[46] Άρθρο II-82 του Συντάγματος.

Η Ένωση σέβεται την πολιτιστική, θρησκευτική και γλωσσική πολυμορφία.

Επεξήγηση

Το άρθρο αυτό βασίστηκε στο άρθρο 6 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή

Ένωση και στο άρθρο 151 παράγραφοι 1 και 4 της Συνθήκης ΕΚ, που πλέον έχει αντικατασταθεί από το άρθρο III-280, παράγραφοι 1 και 4 του Συντάγματος, σχετικά με τον πολιτισμό. Ο σεβασμός της πολιτιστικής και γλωσσικής πολυμορφίας επιβάλλεται πλέον και από το άρθρο I-3, παράγραφος 3, του Συντάγματος. Το παρόν άρθρο εμπνέεται από τη δήλωση αριθ. 11 που προσαρτάται στην τελική πράξη της Συνθήκης του Άμστερνταμ για το καθεστώς των εκκλησιών και των μη ομολογιακών οργανώσεων, που έχει πλέον συμπεριληφθεί στο άρθρο I-52 του Συντάγματος.

ΑΡΘΡΟ 23 [47]

Ισότητα γυναικών και ανδρών

Ισότητα γυναικών και ανδρών

[47] Άρθρο II-83 του Συντάγματος.

Η ισότητα γυναικών και ανδρών πρέπει να εξασφαλίζεται σε όλους τους τομείς, μεταξύ άλλων στην απασχόληση, την εργασία και τις αποδοχές.

Θετική διάκριση

Η αρχή της ισότητας δεν αποκλείει τη διατήρηση ή τη θέσπιση μέτρων που προβλέπουν ειδικά πλεονεκτήματα υπέρ του υποεκπροσωπούμενου φύλου.

Επεξήγηση

Το εδάφιο 1 του παρόντος άρθρου βασίστηκε στα άρθρα 2 και 3, παράγραφος 2, της Συνθήκης ΕΚ, που έχουν πλέον αντικατασταθεί από τα άρθρα I-3 και III-166 του Συντάγματος, τα οποία επιβάλλουν ως στόχο στην Ένωση την προώθηση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών, και στο άρθρο 141 παράγραφος 1 της Συνθήκης ΕΚ, που έχει πλέον αντικατασταθεί από το άρθρο III-214, παράγραφος 1, του Συντάγματος. Εμπνέεται από το άρθρο 20 του αναθεωρημένου Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη της 3ης Μαΐου 1996 και από το σημείο 16 του κοινοτικού Χάρτη των δικαιωμάτων των εργαζομένων.

Βασίζεται επίσης στο άρθρο 141 παράγραφος 3 της Συνθήκης ΕΚ, που έχει πλέον αντικατασταθεί από το άρθρο III-214, παράγραφος 3, του Συντάγματος, και στο άρθρο 2 παράγραφος 4 της οδηγίας 76/207/ΕΟΚ του Συμβουλίου περί της εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών όσον αφορά την πρόσβαση στην απασχόληση, στην επαγγελματική εκπαίδευση και προώθηση, και τις συνθήκες εργασίας.

Η παράγραφος 2 επαναδιατυπώνει με πιο σύντομο τρόπο το άρθρο III-214, παράγραφος 4, του Συντάγματος σύμφωνα με το οποίο η αρχή ίσης μεταχείρισης δεν αποκλείει τη διατήρηση ή τη θέσπιση μέτρων σχετικά με ειδικά πλεονεκτήματα προς διευκόλυνση της άσκησης επαγγελματικής δραστηριότητας από το υποεκπροσωπούμενο φύλο ή προς πρόληψη ή αντιστάθμιση μειονεκτημάτων στην επαγγελματική σταδιοδρομία. Σύμφωνα με το άρθρο 52, παράγραφος 2 [48], η παρούσα παράγραφος δεν τροποποιεί το άρθρο III-214, παράγραφος 4.

[48] Άρθρο II-112, παράγραφος 2, του Συντάγματος.

ΑΡΘΡΟ 24 [49]

Δικαιώματα του παιδιού

Δικαιώματα του παιδιού

[49] Άρθρο II-84 του Συντάγματος.

Προστασία και φροντίδα

Ελευθερία έκφρασης γνώμης

1. Τα παιδιά έχουν δικαίωμα στην προστασία και τη φροντίδα που απαιτούνται για την καλή διαβίωσή τους. Τα παιδιά μπορούν να εκφράζουν ελεύθερα τη γνώμη τους. Η γνώμη τους σχετικά με ζητήματα που τα αφορούν λαμβάνεται υπόψη σε συνάρτηση με την ηλικία και την ωριμότητά τους.

2. Σε όλες τις πράξεις που αφορούν τα παιδιά, είτε επιχειρούνται από δημόσιες αρχές είτε από ιδιωτικούς οργανισμούς, πρωταρχική σημασία πρέπει να δίνεται στο υπέρτατο συμφέρον του παιδιού.

Δικαίωμα επαφής και με τους δύο γονείς

3. Κάθε παιδί έχει δικαίωμα να διατηρεί τακτικές προσωπικές σχέσεις και απ' ευθείας επαφές με τους δύο γονείς του, εκτός εάν τούτο είναι αντίθετο προς το συμφέρον του.

Επεξήγηση

Το παρόν άρθρο βασίζεται στη Σύμβαση της Νέας Υόρκης για τα δικαιώματα του παιδιού, η οποία υπεγράφη στις 20 Νοεμβρίου 1989 και έχει επικυρωθεί από όλα τα κράτη μέλη, ιδίως δε στα άρθρα 3, 9, 12 και 13 της εν λόγω Σύμβασης.
Στην παράγραφο 3 λαμβάνεται υπόψη το γεγονός ότι, στο πλαίσιο της δημιουργίας ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, η νομοθεσία της Ένωσης επί αστικών θεμάτων με διασυνοριακές επιπτώσεις, δυνάμει του άρθρου III-269 του Συντάγματος, μπορεί να περιλαμβάνει ιδίως δικαιώματα επίσκεψης τα οποία εξασφαλίζουν ότι τα παιδιά μπορούν να διατηρούν σε τακτική βάση προσωπική και απ' ευθείας επαφή και με τους δύο γονείς τους.

ΑΡΘΡΟ 25 [50]

Δικαιώματα των ηλικιωμένων

Δικαιώματα των ηλικιωμένων

[50] Άρθρο II-85 του Συντάγματος.

Δικαίωμα σε αξιοπρεπή ζωή

Η Ένωση αναγνωρίζει και σέβεται το δικαίωμα των ηλικιωμένων προσώπων να διάγουν αξιοπρεπή και ανεξάρτητη ζωή και να συμμετέχουν στον κοινωνικό και πολιτιστικό βίο.

Επεξήγηση

Το παρόν άρθρο εμπνέεται από το άρθρο 23 του αναθεωρημένου

Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη και από τα άρθρα 24 και 25 του κοινοτικού Χάρτη των θεμελιωδών κοινωνικών δικαιωμάτων των εργαζομένων. Εννοείται ότι η συμμετοχή στον κοινωνικό και πολιτιστικό βίο καλύπτει τη συμμετοχή στον πολιτικό βίο.

ΑΡΘΡΟ 26 [51]

Ένταξη των ατόμων με αναπηρίες

Ένταξη των ατόμων με αναπηρίες

[51] Άρθρο II-86 του Συντάγματος.

Τυπική και επαγγελματική ένταξη

Η Ένωση αναγνωρίζει και σέβεται το δικαίωμα των ατόμων με αναπηρίες να επωφελούνται μέτρων που θα τους εξασφαλίζουν την αυτονομία, την κοινωνική και επαγγελματική ένταξη και τη συμμετοχή στον κοινοτικό βίο.

Επεξήγηση

Η αρχή που περιέχεται στο παρόν άρθρο στηρίζεται στο άρθρο 15 του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη και εμπνέεται επίσης από το σημείο 26 του κοινοτικού Χάρτη των θεμελιωδών κοινωνικών δικαιωμάτων των εργαζομένων.

ΤΙΤΛΟΣ IV

ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ

Αλληλεγγύη

ΑΡΘΡΟ 27 [52]

Δικαίωμα των εργαζομένων στη διαβούλευση

Δικαίωμα των εργαζομένων στην ενημέρωση και τη διαβούλευση στο πλαίσιο της επιχείρησης

[52] Άρθρο II-87 του Συντάγματος.

Εξασφαλίζεται στους εργαζομένους ή τους εκπροσώπους τους, στα ενδεδειγμένα επίπεδα, εγκαίρως ενημέρωση και διαβούλευση, στις περιπτώσεις και υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπονται από το δίκαιο της Ένωσης και τις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές.

Επεξήγηση

Το παρόν άρθρο προέρχεται από τον αναθεωρημένο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη (άρθρο 21) και τον κοινοτικό Χάρτη των δικαιωμάτων των εργαζομένων (σημεία 17 και 18). Εφαρμόζεται υπό τους όρους που προβλέπονται από το δίκαιο της Ένωσης και τα εθνικά δίκαια. Η αναφορά στα ενδεδειγμένα επίπεδα παραπέμπει στα επίπεδα που προβλέπονται από το δίκαιο της Ένωσης ή από το εθνικό δίκαιο και τις εθνικές πρακτικές, πράγμα που μπορεί να περιλαμβάνει το ευρωπαϊκό επίπεδο, εφόσον προβλέπεται από την νομοθεσία της Ένωσης. Το κεκτημένο της Ένωσης στον τομέα αυτό είναι σημαντικό: άρθρα III-211

και III-212 του Συντάγματος, οδηγίες 2002/14/ΕΚ (γενικό πλαίσιο ενημέρωσης και διαβούλευσης των εργαζομένων στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα), 98/59/ΕΚ (συλλογικές απολύσεις), 2001/23/ΕΚ (μετεγκατάσταση επιχειρήσεων) και 94/45/ΕΚ (ευρωπαϊκές επιτροπές επιχειρήσεων).

ΑΡΘΡΟ 28 [53]

Συλλογικές διαπραγματεύσεις και απεργίες

Δικαίωμα διαπραγμάτευσης και συλλογικών δράσεων

[53] Άρθρο II-88 του Συντάγματος.

Οι εργαζόμενοι και οι εργοδότες, ή οι αντίστοιχες οργανώσεις τους, έχουν, σύμφωνα με το δίκαιο της Ένωσης και τις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές, δικαίωμα να διαπραγματεύονται και να συνάπτουν συλλογικές συμβάσεις στα ενδεδειγμένα επίπεδα καθώς και να προσφεύγουν, σε περίπτωση σύγκρουσης συμφερόντων, σε συλλογικές δράσεις για την υπεράσπιση των συμφερόντων τους, συμπεριλαμβανομένης της απεργίας.

Επεξήγηση

Το παρόν άρθρο βασίζεται στο άρθρο 6 του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη καθώς και στον κοινοτικό Χάρτη των θεμελιωδών κοινωνικών δικαιωμάτων των εργαζομένων (σημεία 12 έως 14). Το δικαίωμα συλλογικής δράσης έχει αναγνωρισθεί από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των δικαιωμάτων του ανθρώπου ως ένα από τα στοιχεία του συνδικαλιστικού δικαιώματος που ορίζεται στο άρθρο 11 της ΕΣΑΔ. Όσον αφορά τα ενδεδειγμένα επίπεδα τα οποία μπορεί να αφορά η συλλογική διαπραγμάτευση, βλέπε τις επεξηγήσεις του προηγούμενου άρθρου. Ο τρόπος και οι περιορισμοί άσκησης συλλογικών δράσεων, μεταξύ των οποίων και η απεργία, εμπίπτουν στις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές, συμπεριλαμβανομένου του κατά πόσον μπορούν να διεξαχθούν παράλληλα σε διάφορα κράτη μέλη.

ΑΡΘΡΟ 29 [54]

Πρόσβαση στις υπηρεσίες ευρέσεως εργασίας

Δικαίωμα πρόσβασης στις υπηρεσίες ευρέσεως εργασίας

[54] Άρθρο II-89 του Συντάγματος.

Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα πρόσβασης σε δωρεάν υπηρεσίες ευρέσεως εργασίας.

Επεξήγηση

Το παρόν άρθρο βασίζεται στο άρθρο 1, παράγραφος 3, του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη, καθώς και στο σημείο 13 του κοινοτικού Χάρτη των θεμελιωδών κοινωνικών δικαιωμάτων των εργαζομένων.

ΑΡΘΡΟ 30 [55]

Προστασία από αδικαιολόγητη απόλυση

Προστασία σε περίπτωση αδικαιολόγητης απόλυσης

[55] Άρθρο II-90 του Συντάγματος.

Κάθε εργαζόμενος έχει δικαίωμα προστασίας έναντι κάθε αδικαιολόγητης απόλυσης, σύμφωνα με το δίκαιο της Ένωσης και τις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές.

Επεξήγηση

Το παρόν άρθρο εμπνέεται από το άρθρο 24 του αναθεωρημένου Κοινωνικού Χάρτη. Βλέπε επίσης την οδηγία 2001/23/ΕΚ για την προστασία των δικαιωμάτων των εργαζομένων σε περίπτωση μετεγκατάστασης επιχειρήσεων, και την οδηγία 80/987 για την προστασία των εργαζομένων σε περίπτωση αφερεγγυότητας του εργοδότη, όπως τροποποιήθηκε από την οδηγία 2002/74/ΕΚ.

ΑΡΘΡΟ 31 [56]

Δίκαιες και πρόσφορες συνθήκες εργασίας

Δίκαιες και πρόσφορες συνθήκες εργασίας

[56] Άρθρο II-91 του Συντάγματος.

Υγεία, ασφάλεια και αξιοπρέπεια

1. Κάθε εργαζόμενος έχει δικαίωμα σε υγιεινές, ασφαλείς και αξιοπρεπείς συνθήκες εργασίας.

Διάρκεια εργασίες, αμειβόμενες διακοπές

2. Κάθε εργαζόμενος έχει δικαίωμα σε ένα όριο μέγιστης διάρκειας εργασίας, σε ημερήσιες και εβδομαδιαίες περιόδους ανάπαυσης καθώς και σε ετήσια περίοδο αμειβόμενων διακοπών.

Επεξήγηση

1. Η παράγραφος 1 του παρόντος άρθρου βασίζεται στην οδηγία 89/391/ΕΟΚ σχετικά με την εφαρμογή μέτρων για την προώθηση της βελτίωσης της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων κατά την εργασία. Εμπνέεται επίσης από το άρθρο 3 του Κοινωνικού Χάρτη και από το σημείο 19 του κοινοτικού Χάρτη των δικαιωμάτων των εργαζομένων, καθώς και, όσον αφορά το δικαίωμα στην αξιοπρέπεια κατά την εργασία, από το άρθρο 26 του αναθεωρημένου Κοινωνικού Χάρτη. Η έκφραση «συνθήκες εργασίας» πρέπει να εννοηθεί όπως στο άρθρο III-213 του Συντάγματος.

2. Η παράγραφος 2 βασίζεται στην οδηγία 93/104/ΕΚ όσον αφορά ορισμένα στοιχεία της οργάνωσης του χρόνου εργασίας, καθώς και στο άρθρο 2 του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη και στο σημείο 8 του κοινοτικού Χάρτη των δικαιωμάτων των εργαζομένων.

ΑΡΘΡΟ 32 [57]

Απαγόρευση της εργασίας

Απαγόρευση της εργασίας των παιδιών και προστασία των νέων στην

των παιδιών

εργασία

[57] Άρθρο II-92 του Συντάγματος.

Η εργασία των παιδιών απαγορεύεται. Η ελάχιστη ηλικία για την ανάληψη εργασίας δεν μπορεί να είναι μικρότερη από την ηλικία κατά την οποία λήγει η υποχρεωτική σχολική φοίτηση, υπό την επιφύλαξη ευνοϊκότερων κανόνων για τους νέους και εξαιρέσει περιορισμένων παρεκκλίσεων.

Οι νέοι που εργάζονται πρέπει να απολαύουν συνθηκών εργασίας προσαρμοσμένων στην ηλικία τους και να προστατεύονται από την οικονομική εκμετάλλευση ή από οποιαδήποτε εργασία που θα μπορούσε να βλάψει την ασφάλειά τους, την υγεία τους, τη σωματική, πνευματική, ηθική ή κοινωνική ανάπτυξή τους ή να θέσει σε κίνδυνο την εκπαίδευσή τους.

Επεξήγηση

Το παρόν άρθρο βασίζεται στην οδηγία 94/33/ΕΚ σχετικά με την προστασία των νέων κατά την εργασία, καθώς και στο άρθρο 7 του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη και στα σημεία 20 έως 23 του κοινοτικού Χάρτη των θεμελιωδών κοινωνικών δικαιωμάτων των εργαζομένων.

ΑΡΘΡΟ 33 [58]

Συμβατότητα οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής

Οικογενειακή ζωή και επαγγελματική ζωή

[58] Άρθρο II-93 του Συντάγματος.

Προστασία της οικογένειας

1. Η οικογένεια απολαύει νομικής, οικονομικής και κοινωνικής προστασίας.

Μητρότητα
Γονική άδεια

2. Κάθε πρόσωπο, προκειμένου να μπορεί να συνδυάζει την οικογενειακή με την επαγγελματική ζωή του, έχει δικαίωμα προστασίας από την απόλυση για λόγους που συνδέονται με τη μητρότητα καθώς και δικαίωμα αμειβόμενης άδειας μητρότητας και γονικής άδειας μετά τη γέννηση ή την υιοθεσία παιδιού.

Επεξήγηση

Η παράγραφος 1 του άρθρου 33 [59] βασίζεται στο άρθρο 16 του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη. Η παράγραφος 2 εμπνέεται από την οδηγία 92/85/ΕΟΚ του Συμβουλίου σχετικά με την εφαρμογή μέτρων για την προώθηση της βελτίωσης της ασφάλειας και της υγείας των εγκύων, λεχώνων και γαλουχουσών εργαζομένων κατά την εργασία και από την οδηγία 96/34/ΕΚ σχετικά με τη συμφωνία-πλαίσιο για τη γονική άδεια η οποία έχει συναφθεί από την UNICE, τη CEEP και τη CES. Βασίζεται επίσης στο άρθρο 8 (προστασία της μητρότητας)
του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη και εμπνέεται από το άρθρο 27 (δικαίωμα των εργαζομένων με οικογενειακές ευθύνες για παροχή ίσων ευκαιριών και ίση μεταχείριση), του αναθεωρημένου Κοινωνικού Χάρτη.

Ο όρος «μητρότητα» καλύπτει την περίοδο από τη σύλληψη έως το θηλασμό.

[59] Άρθρο II-93 του Συντάγματος.

ΑΡΘΡΟ 34 [60]

Κοινωνική ασφάλιση

Κοινωνική ασφάλεια και κοινωνική αρωγή

[60] Άρθρο II-94 του Συντάγματος.

1. Η Ένωση αναγνωρίζει και σέβεται το δικαίωμα πρόσβασης στις παροχές κοινωνικής ασφάλειας και στις κοινωνικές υπηρεσίες που εξασφαλίζουν προστασία σε περιπτώσεις όπως η μητρότητα, η ασθένεια, το εργατικό ατύχημα, η εξάρτηση ή το γήρας καθώς και σε περίπτωση απώλειας της απασχόλησης, σύμφωνα με τους κανόνες που ορίζονται στο δίκαιο της Ένωσης και τις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές.

2. Κάθε πρόσωπο που διαμένει και διακινείται νομίμως εντός της Ένωσης έχει δικαίωμα στις παροχές κοινωνικής ασφάλειας και στα κοινωνικά πλεονεκτήματα, σύμφωνα με το δίκαιο της Ένωσης και τις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές.

Φτώχεια:
- δικαίωμα κοινωνικής αρωγής και στεγαστικής βοήθειας

3. Η Ένωση, προκειμένου να καταπολεμηθεί ο κοινωνικός αποκλεισμός και η φτώχεια, αναγνωρίζει και σέβεται το δικαίωμα κοινωνικής αρωγής και στεγαστικής βοήθειας προς εξασφάλιση αξιοπρεπούς διαβίωσης σε όλους όσους δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους, σύμφωνα με τους κανόνες που ορίζονται στο δίκαιο της Ένωσης και τις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές.

Επεξήγηση

Η αρχή που προβλέπεται στην πρώτη παράγραφο του άρθρου 34 [61] βασίζεται στα άρθρα 137 και 140 της Συνθήκης ΕΚ, που έχουν πλέον αντικατασταθεί από τα άρθρα III-210 και III-213, καθώς και στο άρθρο 12 του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη και στο σημείο 10 του κοινοτικού Χάρτη των δικαιωμάτων των εργαζομένων. Πρέπει να γίνεται σεβαστή από την Ένωση κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων που διαθέτει δυνάμει των άρθρων III-210 και III-213 του Συντάγματος. Η μνεία των κοινωνικών υπηρεσιών αφορά τις περιπτώσεις κατά τις οποίες τέτοιες υπηρεσίες έχουν συσταθεί για να εξασφαλίζουν ορισμένες παροχές αλλά ουδόλως σημαίνει ότι πρέπει να δημιουργούνται τέτοιες υπηρεσίες όταν δεν υπάρχουν. Η έκφραση «μητρότητα» πρέπει να εννοηθεί όπως στο προηγούμενο άρθρο.

[61] Άρθρο II-94 του Συντάγματος.

Η δεύτερη παράγραφος βασίζεται στα άρθρα 12 παράγραφος 4 και 13 παράγραφος 4 του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη, καθώς και στο σημείο 2 του κοινοτικού Χάρτη των θεμελιωδών κοινωνικών δικαιωμάτων των

εργαζομένων και αντικατοπτρίζει τους κανόνες που απορρέουν εκ του κανονισμού 1408/71 και εκ του κανονισμού 1612/68.

Η τρίτη παράγραφος εμπνέεται από το άρθρο 13 του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη και τα άρθρα 30 και 31 του αναθεωρημένου Κοινωνικού Χάρτη, καθώς και από το σημείο 10 του κοινοτικού Χάρτη των δικαιωμάτων των εργαζομένων. Πρέπει να τηρείται από την Ένωση στα πλαίσια των πολιτικών που βασίζονται στο άρθρο III-210 του Συντάγματος.

ΑΡΘΡΟ 35 [62]

Προστασία της υγείας

Προστασία της υγείας

[62] Άρθρο II-95 του Συντάγματος.

Κάθε πρόσωπο δικαιούται να έχει πρόσβαση στην πρόληψη σε θέματα υγείας και να απολαύει ιατρικής περίθαλψης, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που ορίζονται στις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές. Κατά τον καθορισμό και την εφαρμογή όλων των πολιτικών και δράσεων της Ένωσης εξασφαλίζεται υψηλού επιπέδου προστασία της υγείας του ανθρώπου.

Επεξήγηση

Οι αρχές που περιέχονται σε αυτό το άρθρο βασίζονται στο άρθρο 152 της Συνθήκης ΕΚ, το οποίο έχει αντικατασταθεί πλέον από το άρθρο III-278 του Συντάγματος, καθώς και στα άρθρα 11 και 13 του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη. Η δεύτερη πρόταση του άρθρου αναπαράγει το άρθρο III-278, παράγραφος 1.

ΑΡΘΡΟ 36 [63]

Υπηρεσίες γενικού οικονομικού ενδιαφέροντος

Πρόσβαση στις υπηρεσίες γενικού οικονομικού ενδιαφέροντος

[63] Άρθρο II-96 του Συντάγματος.

Η Ένωση αναγνωρίζει και σέβεται την πρόσβαση στις υπηρεσίες γενικού οικονομικού ενδιαφέροντος, όπως αυτό προβλέπεται στις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές, σύμφωνα με το Σύνταγμα, προκειμένου να προαχθεί η κοινωνική και εδαφική συνοχή της Ένωσης.

Επεξήγηση

Το παρόν άρθρο είναι πλήρως ευθυγραμμισμένο με το άρθρο III-122 του Συντάγματος και δεν δημιουργεί νέο δικαίωμα. Θέτει απλώς την αρχή ότι η Ένωση σέβεται την πρόσβαση στις υπηρεσίες γενικού οικονομικού ενδιαφέροντος που προβλέπεται στις εθνικές νομοθεσίες, εφόσον οι νομοθεσίες αυτές συνάδουν προς το δίκαιο της Ένωσης.

ΑΡΘΡΟ 37 [64]

Περιβάλλον

Προστασία του περιβάλλοντος

[64] Άρθρο II-97 του Συντάγματος.

Το υψηλό επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος και η βελτίωση της ποιότητάς του πρέπει να ενσωματώνονται στις πολιτικές της Ένωσης και να διασφαλίζονται σύμφωνα με την αρχή της βιώσιμης ανάπτυξης.

Επεξήγηση

Η αρχή που περιέχεται στο άρθρο αυτό βασίστηκε στα άρθρα 2, 6 και 174 της Συνθήκης ΕΚ, τα οποία έχουν πλέον αντικατασταθεί από το άρθρο I-3, παράγραφος 3, και τα άρθρα III-219 και III-233 του Συντάγματος.

Εμπνέεται επίσης από τις διατάξεις ορισμένων εθνικών συνταγμάτων.

ΑΡΘΡΟ 38 [65]

Προστασία του καταναλωτή

Προστασία του καταναλωτή

[65] Άρθρο II-98 του Συντάγματος.

Οι πολιτικές της Ένωσης διασφαλίζουν υψηλό επίπεδο προστασίας του καταναλωτή.

Επεξήγηση

Η αρχή που περιέχεται στο άρθρο αυτό βασίστηκε στο άρθρο 153 της Συνθήκης ΕΚ, που έχει πλέον αντικατασταθεί από το άρθρο III-235 του Συντάγματος.

ΤΙΤΛΟΣ V

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ

ΑΡΘΡΟ 39 [66]

Ευρωεκλογές

Δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

[66] Άρθρο II-99 του Συντάγματος.

1. Κάθε πολίτης της Ένωσης έχει το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στο κράτος μέλος κατοικίας του, υπό τους ίδιους όρους με τους υπηκόους του εν λόγω κράτους.

2. Τα μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου εκλέγονται με άμεση και

καθολική, ελεύθερη και μυστική ψηφοφορία.
Επεξήγηση

Το άρθρο 39 [67] εφαρμόζεται υπό τους όρους που προβλέπονται στα Μέρη I και III του Συντάγματος, σύμφωνα με το άρθρο 52, παράγραφος 2, του Χάρτη [68]. Στην πραγματικότητα, η παράγραφος 1 του άρθρου 39 [67] αντιστοιχεί στο δικαίωμα που διασφαλίζεται στο άρθρο I-10, παράγραφος 2, του Συντάγματος (βλ. επίσης τη νομική βάση που περιλαμβάνεται στο άρθρο III-126 σχετικά με τη θέσπιση λεπτομερών ρυθμίσεων για την άσκηση του εν λόγω δικαιώματος) και η παράγραφος 2 του εν λόγω άρθρου [67] στο άρθρο I-20, παράγραφος 2, του Συντάγματος. Το άρθρο 39, παράγραφος 2 [67], αναπαράγει τις βασικές αρχές των εκλογικών συστημάτων των δημοκρατικών κρατών.

[67] Άρθρο II-99 του Συντάγματος.
[68] Άρθρο II-112, παράγραφος 2, του Συντάγματος.

ΑΡΘΡΟ 40 [69]

Δημοτικές και κοινοτικές εκλογές

Δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές

[69] Άρθρο II-100 του Συντάγματος.

Κάθε πολίτης της Ένωσης έχει το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές στο κράτος μέλος κατοικίας του, υπό τους ίδιους όρους με τους υπηκόους του εν λόγω κράτους.

Επεξήγηση

Το άρθρο αυτό αντιστοιχεί στο δικαίωμα που κατοχυρώνεται στο άρθρο I-10, παράγραφος 2, του Συντάγματος (βλ. επίσης τη νομική βάση που περιλαμβάνεται στο άρθρο III-126 σχετικά με τη θέσπιση λεπτομερών ρυθμίσεων για την άσκηση του εν λόγω δικαιώματος. Σύμφωνα με το άρθρο 52, παράγραφος 2, του Χάρτη [70], εφαρμόζεται υπό τους όρους που προβλέπονται στα συγκεκριμένα άρθρα των Μερών I και III του Συντάγματος.

[70] Άρθρο II-112, παράγραφος 2, του Συντάγματος.

ΑΡΘΡΟ 41 [71]

Χρηστή διοίκηση

Δικαίωμα χρηστής διοίκησης

[71] Άρθρο II-101 του Συντάγματος.

Αμεροληψία

1. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην αμερόληπτη, δίκαιη και εντός ευλόγου προθεσμίας εξέταση των υποθέσεών του από τα θεσμικά και λοιπά όργανα και τους οργανισμούς της Ένωσης.

2. Το δικαίωμα αυτό περιλαμβάνει ιδίως :

Δικαίωμα σε προηγούμενη ακρόαση

α) το δικαίωμα κάθε προσώπου σε προηγούμενη ακρόαση προτού ληφθεί ατομικό μέτρο εις βάρος του,

Πρόσβαση σε έγγραφα

β) το δικαίωμα κάθε προσώπου να έχει πρόσβαση στον φάκελό του, τηρουμένων των νομίμων συμφερόντων της εμπιστευτικότητας και του επαγγελματικού και επιχειρηματικού απορρήτου,

Αιτιολόγηση

γ) την υποχρέωση της διοίκησης να αιτιολογεί τις αποφάσεις της.

Ζημία

3. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην αποκατάσταση εκ μέρους της Ένωσης της ζημίας που του προξένησαν τα θεσμικά όργανα ή οι υπάλληλοί της κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, σύμφωνα με τις γενικές αρχές που είναι κοινές στα δίκαια των κρατών μελών.

Γλώσσες

4. Κάθε πρόσωπο μπορεί να απευθύνεται στα θεσμικά όργανα της Ένωσης σε μία από τις γλώσσες του Συντάγματος και πρέπει να λαμβάνει απάντηση στην ίδια γλώσσα.

Επεξήγηση

Νομολογία

Το άρθρο 41 [72] βασίζεται στην ύπαρξη της Ένωσης ως κοινότητας δικαίου και έχει αναπτυχθεί από τη νομολογία στην οποία κατοχυρώνεται μεταξύ άλλων η χρηστή διοίκηση ως γενική αρχή δικαίου (βλ. μεταξύ άλλων την απόφαση του Δικαστηρίου της 31ης Μαρτίου 1992, C-255/90 P, Burban, Συλλ. 1992, σ. I-2253, καθώς και τις αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 18ης Σεπτεμβρίου 1995, T-167/94, Nölle, Συλλ. 1995, σ. II-2589, 9 Ιουλίου 1999, T-231/97, New Europe Consulting κ.α. Συλλ. σ. II-2403. Οι εκφράσεις του δικαιώματος αυτού που περιέχονται στις δύο πρώτες παραγράφους απορρέουν από τη νομολογία (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 15ης Οκτωβρίου 1987, υπόθ. 222/86, Heylens, Συλλ. 1987, σ. 4097, παράγραφος 15 του σκεπτικού, της 18ης Οκτωβρίου 1989, υπόθ. 374/87, Okrem, Συλλ. 1989, σ. 3283, της 21ης Νοεμβρίου 1991, C-269/90 TU München, Συλλ. 1991, σ. I-5469, και αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 6ης Δεκεμβρίου 1994, T-450/93, Lisrestal, Συλλ. 1994, σ. II-1177, της 18ης Σεπτεμβρίου 1995, T-167/94 Nölle, Συλλ. 1995, σ. II-258) και, όσον αφορά την υποχρέωση αιτιολόγησης, από το άρθρο 253 της Συνθήκης ΕΚ, το οποίο έχει πλέον αντικατασταθεί από το άρθρο I-38, παράγραφος 2, του Συντάγματος (βλ. επίσης το άρθρο III-398 του Συντάγματος που αποτελεί τη νομική βάση για τη θέσπιση νομοθεσίας για την προαγωγή μιας ευρωπαϊκής δημόσιας διοίκησης ανοικτής, αποτελεσματικής και ανεξάρτητης).

[72] Άρθρο II-101 του Συντάγματος.

Η παράγραφος 3 αναπαράγει το δικαίωμα που διασφαλίζεται πλέον στο άρθρο III-431 του Συντάγματος. Η παράγραφος 4 αναπαράγει το δικαίωμα που διασφαλίζεται πλέον στο άρθρο I-10, παράγραφος 2, στοιχείο δ), και στο άρθρο III-129 του Συντάγματος. Σύμφωνα με το άρθρο 52, παράγραφος 2 [73], τα δικαιώματα αυτά ασκούνται υπό τους

όρους και εντός των ορίων που προβλέπονται στο Μέρος III του Συντάγματος.

[73] Άρθρο II-112, παράγραφος 2, του Συντάγματος.

Το δικαίωμα αποτελεσματικής προσφυγής, το οποίο αποτελεί σημαντική πτυχή αυτού του θέματος, διασφαλίζεται στο άρθρο 47 του παρόντος Χάρτη [74].

[74] Άρθρο II-107 του Συντάγματος.

ΑΡΘΡΟ 42 [75]

Διαφάνεια

Δικαίωμα πρόσβασης στα έγγραφα

[75] Άρθρο II-102 του Συντάγματος.

Κάθε πολίτης της Ένωσης ή κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που κατοικεί ή έχει την καταστατική έδρα του σε ένα κράτος μέλος έχει δικαίωμα πρόσβασης στα έγγραφα των θεσμικών και λοιπών οργάνων και οργανισμών της Ένωσης, ανεξαρτήτως υποθέματος.

Επεξήγηση

Το δικαίωμα που διασφαλίζεται σε αυτό το άρθρο έχει ληφθεί από το άρθρο 255 της Συνθήκης ΕΚ, βάσει του οποίου εκδόθηκε στη συνέχεια ο κανονισμός 1049/2001. Η Ευρωπαϊκή Συνέλευση επεξέτεινε το δικαίωμα αυτό στα έγγραφα θεσμικών και λοιπών οργάνων και οργανισμών γενικά, ασχέτως της μορφής τους, βλ. άρθρο I-50, παράγραφος 3, του Συντάγματος. Σύμφωνα με το άρθρο 52, παράγραφος 2, του Χάρτη [76], το δικαίωμα πρόσβασης στα έγγραφα ασκείται υπό τους όρους και εντός των ορίων που προβλέπονται στο άρθρο I-50, παράγραφος 3, και στο άρθρο III-399 του Συντάγματος.

[76] Άρθρο II-112, παράγραφος 2, του Συντάγματος.

ΑΡΘΡΟ 43 [77]

Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής

Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής

[77] Άρθρο II-103 του Συντάγματος.

Κάθε πολίτης της Ένωσης ή κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που κατοικεί ή έχει την καταστατική έδρα του σε κράτος μέλος, έχει δικαίωμα να προσφεύγει στον Ευρωπαίο Διαμεσολαβητή, σχετικά με περιπτώσεις κακοδιοίκησης στο πλαίσιο της δράσης των Οργάνων, οργανισμών ή φορέων της Ένωσης, με εξαίρεση το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά την άσκηση των δικαιοδοτικών καθηκόντων τους.

Επεξήγηση

Το δικαίωμα που διασφαλίζεται σε αυτό το άρθρο είναι το δικαίωμα που διασφαλίζεται στα άρθρα I-10 και III-335 του Συντάγματος. Σύμφωνα με το άρθρο 52, παράγραφος 2 [78], ασκείται υπό τους όρους που προβλέπονται σε αυτά τα δύο άρθρα.

[78] Άρθρο II-112, παράγραφος 2, του Συντάγματος.

ΑΡΘΡΟ 44 [79]

Αναφορά

Δικαίωμα αναφοράς

[79] Άρθρο II-104 του Συντάγματος.

Κάθε πολίτης της Ένωσης ή κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που κατοικεί ή έχει την καταστατική έδρα του σε κράτος μέλος, έχει δικαίωμα αναφοράς προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Επεξήγηση

Το δικαίωμα που διασφαλίζεται στο άρθρο αυτό είναι το δικαίωμα που διασφαλίζεται στα άρθρα I-10 και III-334 του Συντάγματος. Σύμφωνα με το άρθρο 52, παράγραφος 2 [80], ασκείται υπό τους όρους που προβλέπονται σε αυτά τα δύο άρθρα.

[80] Άρθρο II-104 του Συντάγματος.

ΑΡΘΡΟ 45 [81]

Ελευθερία κυκλοφορίας και διαμονής για τους ευρωπαίους πολίτες

Ελευθερία κυκλοφορίας και διαμονής

[81] Άρθρο II-105 του Συντάγματος.

1. Κάθε πολίτης της Ένωσης έχει δικαίωμα να κυκλοφορεί και να διαμένει ελεύθερα στο έδαφος των κρατών μελών.

Υπήκοοι τρίτων χωρών

2. Η ελευθερία κυκλοφορίας και διαμονής μπορεί να χορηγείται, σύμφωνα με το Σύνταγμα, στους υπηκόους των τρίτων χωρών που διαμένουν νομίμως στο έδαφος κράτους μέλους.

Επεξήγηση

Το δικαίωμα που διασφαλίζεται στην πρώτη παράγραφο είναι το δικαίωμα το οποίο εγγυάται το άρθρο I-10, παράγραφος 2, στοιχείο α), του Συντάγματος (βλ. επίσης τη νομική βάση που περιλαμβάνεται στο άρθρο III-125 και την απόφαση του Δικαστηρίου της 17ης Σεπτεμβρίου 2002, C-413/99 Baumbast, Συλλ. 2002, σ. I-709. Σύμφωνα με το άρθρο 52, παράγραφος 2 [82], ασκείται υπό τους όρους και εντός των ορίων που προβλέπονται στο Μέρος III του Συντάγματος.

[82] Άρθρο II-112, παράγραφος 2, του Συντάγματος.

Η δεύτερη παράγραφος υπενθυμίζει την αρμοδιότητα που παρέχεται στην Ένωση σύμφωνα με τα άρθρα III-265 έως III-267 του Συντάγματος. Εξ αυτού συνάγεται ότι η χορήγηση αυτού του δικαιώματος εξαρτάται από την άσκηση της σχετικής αρμοδιότητας εκ μέρους των οργάνων.

ΑΡΘΡΟ 46 [83]

Διπλωματική προστασία

Διπλωματική και προξενική προστασία

[83] Άρθρο II-106 του Συντάγματος.

Κάθε πολίτης της Ένωσης απολαύει, στο έδαφος τρίτων χωρών στις οποίες δεν αντιπροσωπεύεται το κράτος μέλος του οποίου είναι υπήκοος, της διπλωματικής και προξενικής προστασίας κάθε κράτους μέλους, υπό τους ίδιους όρους που ισχύουν και έναντι των υπηκόων του κράτους αυτού.

Επεξήγηση

Το δικαίωμα που διασφαλίζεται στο άρθρο αυτό είναι το δικαίωμα το οποίο εγγυάται το άρθρο I-10 του Συντάγματος (βλ. επίσης τη νομική βάση που περιλαμβάνεται στο άρθρο III-127). Σύμφωνα με το άρθρο 52, παράγραφος 2 [84], ασκείται υπό τους όρους που προβλέπονται σε αυτά τα άρθρα.

[84] Άρθρο II-112, παράγραφος 2, του Συντάγματος.

ΤΙΤΛΟΣ VI

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

ΑΡΘΡΟ 47 [85]

Δικαίωμα πραγματικής προσφυγής και αμερόληπτου δικαστηρίου

[85] Άρθρο II-107 του Συντάγματος.

Πραγματική προσφυγή κατά παράνομης δράσης

Κάθε πρόσωπο του οποίου παραβιάστηκαν τα δικαιώματα και οι ελευθερίες που διασφαλίζονται από το δίκαιο της Ένωσης, έχει δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου, τηρουμένων των προϋποθέσεων που προβλέπονται στο παρόν άρθρο.

Δικαίωμα σε δίκαιη δίκη

Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα να δικαστεί η υπόθεσή του δίκαια, δημόσια και εντός εύλογης προθεσμίας, από ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο, που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως. Κάθε πρόσωπο έχει τη δυνατότητα να συμβουλεύεται δικηγόρο και να του αναθέτει την υπεράσπιση και εκπροσώπησή του.

Σε όσους δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους, παρέχεται ευεργέτημα πενίας,

εφόσον το ευεργέτημα αυτό είναι αναγκαίο για να εξασφαλιστεί η αποτελεσματική πρόσβαση στη δικαιοσύνη.

Επεξήγηση

Το πρώτο εδάφιο βασίζεται στο άρθρο 13 της ΕΣΑΔ:

«Παν πρόσωπον του οποίου τα αναγνωριζόμενα εν τη παρούση Συμβάσει δικαιώματα και ελευθερίαι παρεβιάσθησαν, έχει το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον εθνικής αρχής, έστω και αν η παραβίαση διεπράχθη υπό προσώπων ενεργούντων εν τη εκτελέσει των δημοσίων καθηκόντων των.»

Εντούτοις, στο δίκαιο της Ένωσης, η προστασία είναι ευρύτερη δεδομένου ότι εγγυάται δικαίωμα αποτελεσματικής προσφυγής ενώπιον δικαστή. Το Δικαστήριο κατοχύρωσε το δικαίωμα αυτό ως γενική αρχή του δικαίου της Ένωσης με την απόφασή του της 15ης Μαΐου 1986 (Johnston, υπόθ. 222/84, Συλλ. 1986, σ. 1651, βλ. επίσης τις αποφάσεις της 15ης Οκτωβρίου 1987, υπόθ. 222/86, Heylens, Συλλ. 1987, σ. 4097 και της 3ης Δεκεμβρίου 1992, υπόθ. C-97/91, Borelli, Συλλ. 1992, σ. I-6313). Κατά το Δικαστήριο, αυτή η γενική αρχή του δικαίου της Ένωσης ισχύει επίσης για τα κράτη μέλη κατά την εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης. Με την ενσωμάτωση της σχετικής νομολογίας στον Χάρτη δεν επιδιώχτηκε η τροποποίηση του συστήματος δικαστικού ελέγχου που προβλέπεται στις Συνθήκες και ιδίως των κανόνων που διέπουν το παραδεκτό των απ' ευθείας προσφυγών ενώπιον του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Ευρωπαϊκή Συνέλευση εξέτασε το σύστημα δικαστικού ελέγχου της Ένωσης, περιλαμβανομένων των κανόνων που διέπουν το παραδεκτό, και το επιβεβαίωσε τροποποιώντας το ως προς ορισμένες πτυχές οι οποίες αντικατοπτρίζονται στα άρθρα III-353 έως III-381 του Συντάγματος, και ιδίως στο άρθρο III-365, παράγραφος 4. Το άρθρο 47 [86] ισχύει έναντι των οργάνων της Ένωσης και έναντι των κρατών μελών όταν εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης και για όλα τα δικαιώματα που διασφαλίζονται από το δίκαιο της Ένωσης.

[86] Άρθρο II-107 του Συντάγματος.

Το δεύτερο εδάφιο βασίζεται στο άρθρο 6 παράγραφος 1 της ΕΣΑΔ, που έχει ως εξής:

«Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή δικαίως, δημοσία και εντός λογικής προθεσμίας υπό ανεξαρτήτου και αμερολήπτου δικαστηρίου, νομίμως λειτουργούντος, το οποίον θα αποφασίση είτε επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεών του αστικής φύσεως, είτε επί του βασίμου πάσης εναντίον του κατηγορίας ποινικής φύσεως. Η απόφασις δέον να εκδοθή δημοσία, η είσοδος όμως εις την αίθουσαν των συνεδριάσεων δύναται να απαγορευθή εις τον τύπον και το κοινόν καθ' όλην ή μέρος της διαρκείας της δίκης προς το συμφέρον της ηθικής, της δημοσίας τάξεως ή της εθνικής ασφαλείας εν δημοκρατική κοινωνία, όταν τούτο ενδείκνυται υπό των συμφερόντων των ανηλίκων ή

της ιδιωτικής ζωής των διαδίκων, ή εν τω κρινομένω υπό του Δικαστηρίου ως απολύτως αναγκαίω μέτρω, όταν υπό ειδικάς συνθήκας η δημοσιότης θα ηδύνατο να παραβλάψη τα συμφέροντα της δικαιοσύνης».

Στο δίκαιο της Ένωσης, το δικαίωμα δίκαιης δίκης δεν ισχύει μόνο επί αμφισβητήσεων για δικαιώματα και υποχρεώσεις αστικής φύσεως. Αποτελεί μία από τις συνέπειες του γεγονότος ότι η Ένωση είναι κοινότητα δικαίου όπως το διαπίστωσε το Δικαστήριο στην υπόθεση 294/83, Πράσινοι κατά Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (απόφαση της 23ης Απριλίου 1986, Συλλ. 1988, σ. 1339). Ωστόσο, εκτός από το πεδίο εφαρμογής τους, οι εγγυήσεις που προσφέρει η ΕΣΑΔ εφαρμόζονται κατά παρεμφερή τρόπο στην Ένωση.

Όσον αφορά το τρίτο εδάφιο, σημειωτέον ότι, κατά τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, πρέπει να προβλέπεται νομική αρωγή στην περίπτωση που η έλλειψή της θα καθιστούσε απρόσφορη την εξασφάλιση αποτελεσματικής προσφυγής (απόφαση ΕΔΑΔ της 9.10.1979, Airey, Σειρά Α, Τόμος 32, 11). Υφίσταται επίσης σύστημα νομικής αρωγής ενώπιον του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

ΑΡΘΡΟ 48 [87]

Τεκμήριο αθωότητας και δικαιώματα της υπεράσπισης

[87] Άρθρο ΙΙ-108 του Συντάγματος.

Τεκμήριο αθωότητας μέχρι αποδείξεως της ενοχής

1. Κάθε κατηγορούμενος τεκμαίρεται ότι είναι αθώος μέχρι αποδείξεως της ενοχής του σύμφωνα με το νόμο.

2. Διασφαλίζεται ο σεβασμός των δικαιωμάτων της υπεράσπισης σε κάθε κατηγορούμενο.

Επεξήγηση

Το άρθρο 48 [88] είναι το ίδιο με το άρθρο 6, παράγραφοι 2 και 3, της ΕΣΑΔ, που έχει ως εξής:

[88] Άρθρο ΙΙ-108 του Συντάγματος.

«2. Παν πρόσωπον κατηγορούμενον επί αδικήματι τεκμαίρεται ότι είναι αθώον μέχρι της νομίμου αποδείξεως της ενοχής του.

3. Ειδικότερον, πας κατηγορούμενος έχει δικαίωμα :

α) όπως πληροφορηθή, εν τη βραχυτέρα προθεσμία εις γλώσσαν την οποίαν εννοεί και εν λεπτομερεία την φύσιν και τον λόγον της εναντίον του κατηγορίας,

β) όπως διαθέτη τον χρόνον και τας αναγκαίας ευκολίας προς προετοιμασίαν της υπερασπίσεώς του,

γ) όπως υπερασπίση ο ίδιος εαυτόν ή αναθέση την υπεράσπισίν του εις συνήγορον της εκλογής του, εν ή δε περιπτώσει δεν διαθέτει τα μέσα να πληρώσει συνήγορον να τω παρασχεθή τοιούτος δωρεάν, όταν τούτο ενδείκνυται υπό του συμφέροντος της δικαιοσύνης,

δ) να εξετάση ή ζητήση όπως εξετασθώσιν οι μάρτυρες κατηγορίας και επιτύχη την πρόσκλησιν και εξέτασιν των μαρτύρων υπερασπίσεως υπό τους αυτούς όρους ως των μαρτύρων κατηγορίας,

ε) να τύχη δωρεάν παραστάσεως διερμηνέως, εάν δεν εννοή ή δεν ομιλή την χρησιμοποιουμένην εις το δικαστήριον γλώσσαν.»

Σύμφωνα με το άρθρο 52, παράγραφος 3 [89], το δικαίωμα αυτό έχει την ίδια έννοια και την ίδια εμβέλεια με το δικαίωμα που κατοχυρώνεται στην ΕΣΑΔ.

[89] Άρθρο II-112, παράγραφος 3, του Συντάγματος.

ΑΡΘΡΟ 49 [90]

Απαγόρευση αναδρομικών ποινών

Αρχές της νομιμότητας και της αναλογικότητας αξιοποίνων πράξεων και ποινών

[90] Άρθρο II-109 του Συντάγματος.

1. Κανείς δεν μπορεί να καταδικαστεί για πράξη ή παράλειψη, η οποία δεν αποτελούσε, κατά τη στιγμή της τέλεσής της, αδίκημα κατά το εθνικό ή το διεθνές δίκαιο. Επίσης, δεν επιβάλλεται ποινή βαρύτερη από εκείνη η οποία επιβαλλόταν κατά τη στιγμή της τέλεσης του αδικήματος. Εάν, μετά την τέλεση του αδικήματος, προβλεφθεί με νόμο ελαφρύτερη ποινή, επιβάλλεται αυτή η ποινή.

2. Το παρόν άρθρο δεν επηρεάζει τη δίκη και την τιμωρία ατόμου ενόχου για πράξη ή παράλειψη η οποία, κατά τη στιγμή της τέλεσής της, ήταν εγκληματική σύμφωνα με τις γενικές αρχές που αναγνωρίζονται από όλα τα έθνη.

3. Η αυστηρότητα της ποινής δεν πρέπει να είναι δυσανάλογη προς το αδίκημα.

Επεξήγηση

Το άρθρο αυτό περιλαμβάνει τον κλασσικό κανόνα της μη αναδρομικότητας των νόμων και ποινών στο ποινικό δίκαιο. Έχει προστεθεί ο κανόνας της αναδρομικότητας του ευνοϊκότερου ποινικού δικαίου που ισχύει σε αρκετά κράτη μέλη και περιέχεται στο άρθρο 15 του Συμφώνου για τα αστικά και πολιτικά δικαιώματα.

Το άρθρο 7 της ΕΣΑΔ έχει ως εξής:

«1. Ουδείς δύναται να καταδικασθή για πράξιν ή παράλειψιν η οποία, καθ' ην στιγμήν διεπράχθη, δεν απετέλει αδίκημα συμφώνως προς το εθνικόν ή διεθνές δίκαιον. Ούτε και επιβάλλεται βαρυτέρα ποινή από εκείνην η οποία επεβάλλετο κατά την στιγμήν της διαπράξεως του αδικήματος.

2. Το παρόν άρθρον δεν σκοπεί να επηρεάσει την δίκην και τιμωρίαν ατόμων ενόχων δια πράξεις ή παραλείψεις αι οποίαι καθ' ην στιγμήν διεπράχθησαν, ήσαν εγκληματικαί συμφώνως προς τα αναγνωρισμένας υπό των πολιτισμένων εθνών γενικάς αρχάς δικαίου.»

Διεγράφη απλώς, στην παράγραφο 2, ο όρος «πολιτισμένα» χωρίς αυτό να συνεπάγεται καμία μεταβολή στην έννοια της παραγράφου, που αφορά τα εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας. Σύμφωνα με το άρθρο 52, παράγραφος 3 [91], το διασφαλιζόμενο δικαίωμα έχει επομένως την ίδια έννοια και την ίδια εμβέλεια με το δικαίωμα που εγγυάται η ΕΣΑΔ.

[91] Άρθρο ΙΙ-112, παράγραφος 3, του Συντάγματος.
Η παράγραφος 3 περιλαμβάνει την γενική αρχή της αναλογικότητας των αδικημάτων και των ποινών η οποία κατοχυρώνεται από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών και από την νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

ΑΡΘΡΟ 50 [92]

Κανείς δεν δικάζεται ή τιμωρείται δύο φορές για την ίδια αξιόποινη πράξη

Δικαίωμα του προσώπου να μη δικάζεται ή να μην τιμωρείται ποινικά δύο φορές για την ίδια αξιόποινη πράξη

[92] Άρθρο ΙΙ-110 του Συντάγματος.

Κανείς δεν διώκεται ούτε τιμωρείται ποινικά για αδίκημα για το οποίο έχει ήδη αθωωθεί ή καταδικαστεί εντός της Ένωσης με οριστική απόφαση ποινικού δικαστηρίου σύμφωνα με το νόμο.

Επεξήγηση

Το άρθρο 4 του πρωτοκόλλου αριθ. 7 της ΕΣΑΔ έχει ως εξής:

"1. Κανένας δεν μπορεί να διωχθεί ή καταδικασθεί ποινικά από τα δικαστήρια του ίδιου Κράτους, για μια παράβαση για την οποία ήδη αθωώθηκε ή καταδικάσθηκε με αμετάκλητη απόφαση σύμφωνα με το νόμο και την ποινική δικονομία του Κράτους αυτού.

2. Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου δεν εμποδίζουν την επανάληψη της διαδικασίας, σύμφωνα με το νόμο και την ποινική δικονομία του Κράτους για το οποίο πρόκειται, εάν υπάρχουν αποδείξεις ή νέα ή μεταγενέστερα της απόφασης γεγονότα, ή υπήρξε θεμελιώδες σφάλμα της προηγούμενης διαδικασίας που θα μπορούσαν να επηρεάσουν το αποτέλεσμα της υπόθεσης.

3. Καμία παρέκκλιση από αυτό το άρθρο δεν επιτρέπεται με βάση το άρθρο

15 της Σύμβασης.»

Ο κανόνας του δεδικασμένου εφαρμόζεται στο δίκαιο της Ένωσης (βλ., μεταξύ της σημαντικής νομολογίας, απόφαση της 5ης Μαΐου 1966, Gutmann κατά Επιτροπής, υπόθ. 18/65 και 35/65, Συλλ. 1966, σ. 150, και, για μια πρόσφατη υπόθεση, την απόφαση του Πρωτοδικείου της 20ής Απριλίου 1999, συνεκδικαζόμενες υποθέσεις Τ-305/94 και άλλες, Limburgse Vinyl Maatschappij NV κατά Επιτροπής, Συλλ. 1999, σ. ΙΙ-931). Διευκρινίζεται ότι ο κανόνας της μη σώρευσης αφορά τη σώρευση δύο κυρώσεων της αυτής φύσεως, ποινικών εν προκειμένω.

Σύμφωνα με το άρθρο 50 [93], ο κανόνας του δεδικασμένου δεν ισχύει μόνο εντός της δικαιοδοσίας ενός και του αυτού κράτους αλλά επίσης μεταξύ των δικαιοδοσιών διαφόρων κρατών μελών. Αυτό αντιστοιχεί στο κεκτημένο του δικαίου της Ένωσης - βλ. τα άρθρα 54-58 της Σύμβασης για την εφαρμογή της συμφωνίας του Σένγκεν και την απόφαση του Δικαστηρίου της 11ης Φεβρουαρίου 2003, υποθ. C-187/01, Gözütok (δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί), το άρθρο 7 της Σύμβασης σχετικά με την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Κοινότητας και το άρθρο 10 της Σύμβασης για την καταπολέμηση της δωροδοκίας. Οι πολύ εξαιρετικές περιπτώσεις στις οποίες οι εν λόγω συμβάσεις επιτρέπουν στα κράτη μέλη να παρεκκλίνουν από τον κανόνα του δεδικασμένου καλύπτονται από την οριζόντια διάταξη του άρθρου 52, παράγραφος 1 [94], σχετικά με τους περιορισμούς. Όσον αφορά τις καταστάσεις που αναφέρονται στο άρθρο 4 του πρωτοκόλλου αριθ. 7, δηλαδή την εφαρμογή της αρχής στο εσωτερικό ενός κράτους μέλους, το διασφαλιζόμενο δικαίωμα έχει την ίδια έννοια και την ίδια εμβέλεια με το αντίστοιχο δικαίωμα της ΕΣΑΔ.

[93] Άρθρο ΙΙ-110 του Συντάγματος.
[94] Άρθρο ΙΙ-112, παράγραφος 1, του Συντάγματος.

ΤΙΤΛΟΣ VII

ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΠΟΥ ΔΙΕΠΟΥΝ ΤΗΝ ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΧΑΡΤΗ

ΑΡΘΡΟ 51 [95]

Πεδίο εφαρμογής

[95] Άρθρο ΙΙ-111 του Συντάγματος.

Ο Χάρτης δεσμεύει τους οργανισμούς της ΕΕ και τα κράτη μέλη κατά την εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης

1. Οι διατάξεις του παρόντος Χάρτη απευθύνονται στα θεσμικά και λοιπά όργανα και τους οργανισμούς της Ένωσης, τηρουμένης της αρχής της επικουρικότητας, καθώς και στα κράτη μέλη, μόνον όταν εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης. Κατά συνέπεια, οι ανωτέρω σέβονται τα δικαιώματα, τηρούν τις αρχές και προάγουν την εφαρμογή τους, σύμφωνα με τις αντίστοιχες αρμοδιότητές τους και εντός των ορίων των αρμοδιοτήτων της Ένωσης, όπως της απονέμονται από τα άλλα μέρη του Συντάγματος.

2. Ο παρών Χάρτης δεν επεκτείνει το πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης πέραν των αρμοδιοτήτων της Ένωσης και δεν δημιουργεί καμία νέα αρμοδιότητα και κανένα νέο καθήκον για την Ένωση, ούτε τροποποιεί τις αρμοδιότητες και τα καθήκοντα που καθορίζονται στα άλλα μέρη του Συντάγματος.

Επεξήγηση

Σκοπός του άρθρου 51 [96] είναι να προσδιορισθεί το πεδίο εφαρμογής του Χάρτη. Επιδιώκει να καταστήσει σαφές ότι ο Χάρτης εφαρμόζεται κατ' αρχάς στα θεσμικά και λοιπά όργανα της Ένωσης με την τήρηση της αρχής της επικουρικότητας. Η διάταξη αυτή ακολουθεί πιστά το άρθρο 6 παράγραφος 2 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, το οποίο επέβαλε στην Ένωση υποχρέωση σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων, καθώς και την εντολή που έδωσε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κολωνίας. Ο όρος «θεσμικά όργανα» κατοχυρώνεται στο Μέρος Ι του Συντάγματος. Η έκφραση «λοιπά όργανα και οργανισμοί» χρησιμοποιείται συνήθως στο Σύνταγμα ως αναφορά σε όλα τα επικουρικά όργανα που δημιουργούνται βάσει του Συντάγματος ή βάσει πράξεων παραγώγου δικαίου (βλ. π.χ. άρθρο Ι-50 ή Ι-51 του Συντάγματος).

[96] Άρθρο ΙΙ-111 του Συντάγματος.

Όσον αφορά τα κράτη μέλη, από τη νομολογία του Δικαστηρίου απορρέει πέραν πάσης αμφιβολίας ότι η υποχρέωση σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων που καθορίζονται στο πλαίσιο της Ένωσης επιβάλλεται και στα κράτη μέλη όταν ενεργούν εντός του πεδίου εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης (απόφαση της 13ης Ιουλίου 1989, Wachauf, υπόθ. 5/88, Συλλ. 1989, σ. 2609, απόφαση της 18ης Ιουνίου 1991, ERT, Συλλ. 1991, σ. Ι-2925, απόφαση της 18ης Δεκεμβρίου 1997, υπόθ. C-309/96 Annibaldi, Συλλ. 1997, σ. Ι-7493). Το Δικαστήριο επιβεβαίωσε τη νομολογία αυτή ως εξής : «Επί πλέον, υπενθυμίζεται ότι οι υποχρεώσεις που απορρέουν από την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων στην κοινοτική έννομη τάξη δεσμεύουν και τα κράτη μέλη όταν υλοποιούν κοινοτικές ρυθμίσεις …» (απόφαση της 13ης Απριλίου 2000, υπόθ. C-292/97, Συλλ. 2000, σ. 2737, παράγραφος 37 του σκεπτικού). Εννοείται ότι ο εν λόγω κανόνας, όπως κατοχυρώνεται στον παρόντα Χάρτη, εφαρμόζεται εξίσου στις κεντρικές αρχές και στις περιφερειακές ή τοπικές δικαστικές αρχές καθώς επίσης και στους δημόσιους οργανισμούς οσάκις εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης.

Η δεύτερη παράγραφος, από κοινού με τη δεύτερη πρόταση της παραγράφου 1, επιβεβαιώνει ότι ο Χάρτης δεν μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα να επεκτείνει τις αρμοδιότητες και τα καθήκοντα που απονέμονται στην Ένωση από άλλα Μέρη του Συντάγματος. Εν προκειμένω μνημονεύεται ρητώς κάτι που απορρέει λογικά από την αρχή της επικουρικότητας και από το γεγονός ότι η Ένωση διαθέτει μόνον δοτές αρμοδιότητες. Τα θεμελιώδη δικαιώματα όπως διασφαλίζονται στην Ένωση παράγουν αποτελέσματα μόνον στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων αυτών που καθορίζονται από τα Μέρη Ι και ΙΙΙ του Συντάγματος. Κατά

συνέπεια, η υποχρέωση των οργάνων, σύμφωνα με τη δεύτερη πρόταση της παραγράφου 1, να προάγουν τις αρχές του Χάρτη μπορεί να προκύπτει μόνο εντός των ορίων των αρμοδιοτήτων αυτών.

Η παράγραφος 2 επίσης επιβεβαιώνει ότι ο Χάρτης δεν μπορεί να επιφέρει την επέκταση του πεδίου εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης πέραν των αρμοδιοτήτων της Ένωσης όπως καθορίζονται στα άλλα Μέρη του Συντάγματος. Το Δικαστήριο έχει ήδη κατοχυρώσει τον κανόνα αυτό σε σχέση με τα θεμελιώδη δικαιώματα που αναγνωρίζονται ως στοιχείο του δικαίου της Ένωσης (απόφαση της 17ης Φεβρουαρίου 1998, υπόθ. C-249/96 Grant, Συλλ. 1998, σ. I-621, παράγραφος 45 του σκεπτικού). Σύμφωνα με τον κανόνα αυτό, κρίνεται ως αυτονόητο ότι η ενσωμάτωση του Χάρτη στο Σύνταγμα δεν είναι δυνατόν να θεωρηθεί ότι επεκτείνει την εμβέλεια της συγκεκριμένης δράσης των κρατών μελών που ορίζεται ως «εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης» (κατά την έννοια της παραγράφου 1 και της προαναφερόμενης νομολογίας).

ΑΡΘΡΟ 52 [97]

Εμβέλεια και ερμηνεία των δικαιωμάτων και αρχών

[97] Άρθρο II-112 του Συντάγματος.

Νομικοί περιορισμοί

1. Κάθε περιορισμός στην άσκηση των δικαιωμάτων και ελευθεριών που αναγνωρίζονται στον παρόντα Χάρτη πρέπει να προβλέπεται από το νόμο και να σέβεται το βασικό περιεχόμενο των εν λόγω δικαιωμάτων και ελευθεριών. Τηρουμένης της αρχής της αναλογικότητας, περιορισμοί επιτρέπεται να επιβάλλονται μόνον εφόσον είναι αναγκαίοι και ανταποκρίνονται πραγματικά σε στόχους γενικού ενδιαφέροντος που αναγνωρίζει η Ένωση ή στην ανάγκη προστασίας των δικαιωμάτων και ελευθεριών των τρίτων.

2. Τα δικαιώματα που αναγνωρίζονται στον παρόντα Χάρτη, και τα οποία διέπονται από διατάξεις άλλων μερών του Συντάγματος, ασκούνται υπό τους όρους και εντός των ορίων που καθορίζονται σε αυτά τα άλλα μέρη.

Επιτρέπεται σε κάθε περίπτωση η παροχή ευρύτερης προστασίας στην ΕΕ

3. Στο μέτρο που ο παρών Χάρτης περιλαμβάνει δικαιώματα που αντιστοιχούν σε δικαιώματα τα οποία διασφαλίζονται στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, η έννοια και η εμβέλειά τους είναι ίδιες με εκείνες που τους αποδίδει η εν λόγω Σύμβαση. Η διάταξη αυτή δεν εμποδίζει το δίκαιο της Ένωσης να παρέχει ευρύτερη προστασία.

4. Στο βαθμό που ο παρών Χάρτης αναγνωρίζει τα θεμελιώδη δικαιώματα όπως αυτά απορρέουν από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών, τα εν λόγω δικαιώματα ερμηνεύονται σύμφωνα με τις παραδόσεις αυτές.

5. Οι διατάξεις του παρόντος Χάρτη που περιέχουν αρχές μπορούν να τίθενται σε εφαρμογή με νομοθετικές και εκτελεστικές πράξεις των

θεσμικών και λοιπών οργάνων και οργανισμών της Ένωσης, και με πράξεις των κρατών μελών όταν εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης, κατά την άσκηση των αντίστοιχων αρμοδιοτήτων τους. Οι διατάξεις αυτές υπόκεινται στην κρίση δικαστηρίου μόνον κατά την ερμηνεία αυτών των πράξεων και για τον έλεγχο της νομιμότητάς τους.

6. Οι εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές λαμβάνονται πλήρως υπόψη όπως καθορίζεται στον παρόντα Χάρτη..

7. Τα δικαστήρια της Ένωσης και των κρατών μελών λαμβάνουν δεόντως υπόψη τους τις επεξηγήσεις οι οποίες έχουν εκπονηθεί με σκοπό την παροχή κατευθύνσεων για την ερμηνεία του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων.

Επεξήγηση

Σκοπός του άρθρου 52 [98] είναι να καθορίσει την εμβέλεια των δικαιωμάτων και αρχών του Χάρτη και να θεσπίσει κανόνες για την ερμηνεία τους. Η παράγραφος 1 αφορά το καθεστώς των περιορισμών. Η διατύπωση εμπνέεται από τη νομολογία του Δικαστηρίου : «…κατά πάγια νομολογία μπορεί να επέλθουν περιορισμοί στην άσκηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων, ιδίως στο πλαίσιο κοινής οργάνωσης της αγοράς, υπό την προϋπόθεση ότι οι εν λόγω περιορισμοί ανταποκρίνονται πράγματι σε στόχους γενικού συμφέροντος που επιδιώκει η Κοινότητα και δεν συνιστούν, ενόψει του επιδιωκομένου στόχου, υπέρμετρη και επαχθή επέμβαση, η οποία θα έθιγε την ίδια την ουσία των δικαιωμάτων αυτώ» (απόφαση της 13ης Απριλίου 2000, υπόθ. C-292/97, παράγραφος 45 του σκεπτικού). Η μνεία των γενικών συμφερόντων που αναγνωρίζονται από την Ένωση καλύπτει τόσο τους στόχους που αναφέρονται στο άρθρο I-2 του Συντάγματος όσο και άλλα συμφέροντα που προστατεύονται από ειδικές διατάξεις του Συντάγματος, όπως το άρθρο I-5, παράγραφος 1, το άρθρο III-133, παράγραφος 3, και τα άρθρα III-154 και III-436.

[98] Άρθρο II-112 του Συντάγματος.

Η παράγραφος 2 αναφέρεται σε δικαιώματα τα οποία ήδη είχαν κατοχυρωθεί στη Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και έχουν αναγνωριστεί στο Χάρτη, και τα οποία περιλαμβάνονται τώρα σε άλλα Μέρη του Συντάγματος (ιδίως τα δικαιώματα που απορρέουν από την ιθαγένεια της Ένωσης). Διευκρινίζει ότι τα δικαιώματα αυτά υπόκεινται πάντοτε στους όρους και στα όρια που ισχύουν για το δίκαιο της Ένωσης επί του οποίου θεμελιώνονται, όπως προβλέπονται πλέον στα Μέρη I και III του Συντάγματος. Ο Χάρτης δεν επηρεάζει το καθεστώς των δικαιωμάτων που απονέμονται από τη Συνθήκη ΕΚ, τα οποία τώρα πλέον έχουν περιληφθεί στα Μέρη I και III του Συντάγματος.

Η παράγραφος 3 επιδιώκει τη διασφάλιση της αναγκαίας συνοχής μεταξύ του Χάρτη και της ΕΣΑΔ, θέτοντας τον κανόνα ότι, στο μέτρο όπου τα δικαιώματα του παρόντος Χάρτη αντιστοιχούν επίσης σε δικαιώματα που διασφαλίζονται από την ΕΣΑΔ, η έννοια και η εμβέλειά τους, συμπεριλαμβανομένων των αποδεκτών περιορισμών, είναι ίδιες με αυτές

που προβλέπει η ΕΣΑΔ. Από τα παραπάνω προκύπτει ιδίως ότι ο νομοθέτης, θέτοντας περιορισμούς στα δικαιώματα αυτά οφείλει να τηρεί τα ίδια πρότυπα με αυτά που ορίζονται από το λεπτομερές καθεστώς των περιορισμών που προβλέπεται στην ΕΣΑΔ, τα οποία καθίστανται με τον τρόπο αυτό εφαρμοστέα επί των δικαιωμάτων που καλύπτονται από την παρούσα παράγραφο, χωρίς αυτό να θίγει την αυτονομία του δικαίου της Ένωσης και του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η μνεία της ΕΣΑΔ στοχεύει συγχρόνως στη Σύμβαση και τα πρωτόκολλά της. Η έννοια και η εμβέλεια των δικαιωμάτων που διασφαλίζονται καθορίζονται όχι μόνο από το κείμενο των πράξεων αυτών, αλλά και από τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στόχος της τελευταίας φράσης της παραγράφου είναι να δοθεί στην Ένωση η δυνατότητα να εξασφαλίσει ευρύτερη προστασία. Εν πάση περιπτώσει, το επίπεδο προστασίας που παρέχεται από τον Χάρτη δεν μπορεί ποτέ να είναι κατώτερο από αυτό που εγγυάται η ΕΣΑΔ.

Ο Χάρτης δεν θίγει τις δυνατότητες των κρατών μελών να κάνουν χρήση του άρθρου 15 της ΕΣΑΔ, το οποίο επιτρέπει παρεκκλίσεις από τα δικαιώματα της ΕΣΑΔ σε περιπτώσεις πολέμου ή άλλων δημόσιων κινδύνων που συνιστούν απειλή για τον εθνικό βίο, όταν προβαίνουν σε ενέργειες στους τομείς της εθνικής άμυνας σε περίπτωση πολέμου και της τήρησης της δημόσιας τάξης, σύμφωνα με τις αρμοδιότητές τους που αναγνωρίζονται στο άρθρο I-5, παράγραφος 1, και στα άρθρα III-131 και III-262 του Συντάγματος.

Ο κατάλογος των δικαιωμάτων που μπορούν επί του παρόντος, και χωρίς αυτό να αποκλείει την εξέλιξη του δικαίου της νομοθεσίας και των Συνθηκών, να θεωρηθεί ότι αντιστοιχούν σε δικαιώματα της ΕΣΑΔ με την έννοια της παρούσας παραγράφου περιλαμβάνεται κατωτέρω.
Δεν συμπεριλαμβάνονται τα δικαιώματα που προστίθενται σε αυτά της ΕΣΑΔ.

1. Άρθρα του Χάρτη, των οποίων η έννοια και η εμβέλεια είναι οι ίδιες με εκείνες των αντίστοιχων άρθρων της ΕΣΑΔ:

- το άρθρο 2 [99] αντιστοιχεί στο άρθρο 2 ΕΣΑΔ

[99] Άρθρο II-62 του Συντάγματος.

- το άρθρο 4 [100] αντιστοιχεί στο άρθρο 3 ΕΣΑΔ

[100] Άρθρο II-64 του Συντάγματος.

- το άρθρο 5, παράγραφοι 1 και 2 [101], αντιστοιχεί στο άρθρο 4 ΕΣΑΔ

[101] Άρθρο II-65 του Συντάγματος.

- το άρθρο 6 [102] αντιστοιχεί στο άρθρο 5 ΕΣΑΔ

[102] Άρθρο II-66 του Συντάγματος.

- το άρθρο 7 [103] αντιστοιχεί στο άρθρο 8 ΕΣΑΔ

[103] Άρθρο II-67 του Συντάγματος.

- το άρθρο 10, παράγραφος 1 [104], αντιστοιχεί στο άρθρο 9 ΕΣΑΔ

[104] Άρθρο II-70 του Συντάγματος.

- το άρθρο 11 [105] αντιστοιχεί στο άρθρο 10 ΕΣΑΔ με την επιφύλαξη των περιορισμών τους οποίους το δίκαιο της Ένωσης μπορεί να επιφέρει στην ευχέρεια των κρατών μελών να εγκαθιδρύσουν τα καθεστώτα εκδόσεως αδειών λειτουργίας που προβλέπονται στο άρθρο 10, παράγραφος 1, τρίτη φράση της ΕΣΑΔ

[105] Άρθρο II-71 του Συντάγματος.

- το άρθρο 17 [106] αντιστοιχεί στο άρθρο 1 του πρόσθετου πρωτοκόλλου της ΕΣΑΔ

[106] Άρθρο II-77 του Συντάγματος.

- το άρθρο 19, παράγραφος 1 [107], αντιστοιχεί στο άρθρο 4 του πρόσθετου πρωτοκόλλου αριθ. 4

[107] Άρθρο II-79 του Συντάγματος.

- το άρθρο 19, παράγραφος 2 [108], αντιστοιχεί στο άρθρο 3 ΕΣΑΔ όπως ερμηνεύεται από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

[108] Άρθρο II-79 του Συντάγματος.

- το άρθρο 48 [109] αντιστοιχεί στο άρθρο 6 παράγραφοι 2 και 3 ΕΣΑΔ

[109] Άρθρο II-108 του Συντάγματος.

- το άρθρο 49, παράγραφος (εκτός της τελευταίας πρότασης) και 2) [110] αντιστοιχεί στο άρθρο 7 ΕΣΑΔ

[110] Άρθρο II-109 του Συντάγματος.
2. Άρθρα των οποίων η έννοια είναι η ίδια με εκείνη των αντίστοιχων άρθρων της ΕΣΑΔ, αλλά έχουν ευρύτερη εμβέλεια:

- το άρθρο 9 [111] καλύπτει το πεδίο του άρθρου 12 ΕΣΑΔ, αλλά το πεδίο εφαρμογής του μπορεί να επεκταθεί σε άλλες μορφές γάμου, εφόσον θεσπισθούν από την εθνική νομοθεσία

[111] Άρθρο II-69 του Συντάγματος.

- το άρθρο 12, παράγραφος 1 [112], αντιστοιχεί στο άρθρο 11 της ΕΣΑΔ, αλλά το πεδίο εφαρμογής του επεκτείνεται στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

[112] Άρθρο II-72 του Συντάγματος.

- το άρθρο 14, παράγραφος 1 [113], αντιστοιχεί στο άρθρο 2 του πρόσθετου πρωτοκόλλου της ΕΣΑΔ, αλλά το πεδίο εφαρμογής του επεκτείνεται στην πρόσβαση στην επαγγελματική και συνεχή κατάρτιση

[113] Άρθρο II-74 του Συντάγματος.

- το άρθρο 14, παράγραφος 3 [114], αντιστοιχεί στο άρθρο 2 του πρόσθετου πρωτοκόλλου της ΕΣΑΔ, όσον αφορά τα δικαιώματα των γονέων

[114] Άρθρο II-74 του Συντάγματος.

- το άρθρο 47, παράγραφοι 2 και 3 [115], αντιστοιχεί στο άρθρο 6 παράγραφος 1 της ΕΣΑΔ, αλλά ο περιορισμός στις αμφισβητήσεις επί των αστικής φύσεως δικαιωμάτων και υποχρεώσεων είτε στις κατηγορίες σε ποινικές υποθέσεις δεν έχει επιπτώσεις όσον αφορά το δίκαιο της Ένωσης και την εφαρμογή του

[115] Άρθρο II-107 του Συντάγματος.

- το άρθρο 50 [116] αντιστοιχεί στο άρθρο 4 του πρωτοκόλλου αριθ. 7 της ΕΣΑΔ, αλλά η εμβέλειά του επεκτείνεται στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης μεταξύ των δικαστηρίων των κρατών μελών.

[116] Άρθρο II-110 του Συντάγματος.

- τέλος, οι πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν μπορούν, εντός του πεδίου εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης, να θεωρηθούν ως αλλοδαποί λόγω της απαγόρευσης κάθε διάκρισης λόγω ιθαγένειας. Οι περιορισμοί που προβλέπονται στο άρθρο 16 ΕΣΑΔ όσον αφορά τα δικαιώματα των αλλοδαπών δεν εφαρμόζονται επομένως επ' αυτών στο εν λόγω πλαίσιο. Ο κανόνας ερμηνείας που περιλαμβάνεται στην παράγραφο 4 βασίστηκε στη διατύπωση του άρθρου 6 παράγραφος 2 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (βλ. τώρα τη διατύπωση του άρθρου I-9, παράγραφος 3, του Συντάγματος), σε αυτόν δε λαμβάνεται δεόντως υπόψη η ακολουθούμενη από το Δικαστήριο προσέγγιση των κοινών συνταγματικών παραδόσεων (π.χ. απόφαση της 13ης Δεκεμβρίου 1979, υπόθ. 44/70, Hauer, Συλλ. 1979, σ. 3727, απόφαση της 18ης Μαΐου 1982, υπόθ. 155/79, AM&S, Συλλ. 1982, σ. 1575). Σύμφωνα με τον κανόνα αυτόν, αντί να εφαρμόζεται μια άκαμπτη προσέγγιση «ελάχιστου κοινού παρονομαστή», τα εν λόγω δικαιώματα του Χάρτη πρέπει να ερμηνεύονται κατά τρόπο που εξασφαλίζει τον υψηλό βαθμό προστασίας

που απαιτείται από το δίκαιο της Ένωσης και είναι σύμφωνος με τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις.
Η παράγραφος 5 διευκρινίζει τη διάκριση μεταξύ των «δικαιωμάτων» και των «αρχών» που περιλαμβάνονται στον Χάρτη. Σύμφωνα με τη διάκριση αυτή, τα υποκειμενικά δικαιώματα τυγχάνουν σεβασμού, ενώ οι αρχές τηρούνται (άρθρο 51, παράγραφος 1 [117]). Οι αρχές μπορούν να τίθενται σε εφαρμογή με νομοθετικές ή εκτελεστικές πράξεις (που θεσπίζονται από την Ένωση δυνάμει των αρμοδιοτήτων της και από τα κράτη μέλη μόνο κατά την εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης). Επομένως, καθίστανται ουσιαστικής σημασίας για τα δικαστήρια μόνο κατά την ερμηνεία ή τον έλεγχο των πράξεων αυτών. Ωστόσο, δεν οδηγούν σε αξιώσεις για λήψη θετικής δράσης από τα όργανα της Ένωσης ή τις αρχές των κρατών μελών. Αυτό είναι σύμφωνο τόσο με τη νομολογία του Δικαστηρίου (βλ. ιδίως νομολογία για την «αρχή της προφύλαξης» του άρθρου 174 παράγραφος 2 της ΣΕΚ (έχει αντικατασταθεί από το άρθρο III-233 του Συντάγματος): την απόφαση του Πρωτοδικείου της 11ης Σεπτεμβρίου 2002, υπόθ. T-13/99, Pfizer κατά Συμβουλίου, με πολλές παραπομπές σε παλαιότερη νομολογία, και μια σειρά αποφάσεων σχετικά με το άρθρο 33 (πρώην 39) για τις αρχές του γεωργικού δικαίου, π.χ. απόφαση του Δικαστηρίου C-265/85, Van den Berg, Συλλ. 1987, σ. 1155: διερεύνηση της αρχής της σταθεροποίησης της αγοράς και των εύλογων προσδοκιών) όσο και με την προσέγγιση που ακολουθούν τα συνταγματικά συστήματα των κρατών μελών ως προς τις «αρχές» ιδίως στον τομέα του κοινωνικού δικαίου. Παραδείγματα αρχών που αναγνωρίζονται στο Χάρτη είναι τα άρθρα 25, 26 και 37 [118]. Σε ορισμένες περιπτώσεις, ένα άρθρο του Χάρτη μπορεί να περιλαμβάνει τόσο στοιχεία δικαιώματος όσο και αρχής, βλ. άρθρα 23, 33 και 34 [119].

[117] Άρθρο II-111 του Συντάγματος.
[118] Άρθρα II-85, II-86 και II-97 του Συντάγματος.
[119] Άρθρα II-83, II-93 και II-94 του Συντάγματος.

Η παράγραφος 6 αναφέρεται στα διάφορα άρθρα του Χάρτη τα οποία, με πνεύμα επικουρικότητας, περιλαμβάνουν παραπομπές στις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές.

ΑΡΘΡΟ 53 [120]

Επίπεδο προστασίας

[120] Άρθρο II-113 του Συντάγματος.

Καμία διάταξη δεν μπορεί να ερμηνευθεί κατά τρόπο που να περιορίζει άλλα δικαιώματα

Καμία διάταξη του παρόντος Χάρτη δεν πρέπει να ερμηνεύεται ως περιορίζουσα ή θίγουσα τα δικαιώματα του ανθρώπου και τις θεμελιώδεις ελευθερίες που αναγνωρίζονται στα αντίστοιχα πεδία εφαρμογής από το δίκαιο της Ένωσης, το διεθνές δίκαιο καθώς και από τις διεθνείς συμβάσεις, στις οποίες είναι μέρη η Ένωση ή όλα τα κράτη μέλη, και ιδίως από την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, καθώς και από τα Συντάγματα των κρατών μελών.

Επεξήγηση

Αυτή η διάταξη επιδιώκει να διατηρήσει το επίπεδο προστασίας που παρέχεται σήμερα στο αντίστοιχο πεδίο εφαρμογής τους από το δίκαιο της Ένωσης, το δίκαιο των κρατών μελών και το διεθνές δίκαιο. Λόγω της σημασίας της, γίνεται μνεία της ΕΣΑΔ.

ΑΡΘΡΟ 54 [121]

Απαγόρευση της κατάχρησης δικαιώματος

Απαγόρευση της κατάχρησης δικαιώματος

[121] Άρθρο II-114 του Συντάγματος.

Καμία από τις διατάξεις του παρόντος Χάρτη δεν πρέπει να ερμηνεύεται ως συνεπαγόμενη δικαίωμα επίδοσης σε δραστηριότητα ή εκτέλεσης πράξης που αποσκοπούν στην κατάλυση των δικαιωμάτων ή ελευθεριών που αναγνωρίζονται στον παρόντα Χάρτη ή σε περιορισμούς των δικαιωμάτων και ελευθεριών ευρύτερους από τους προβλεπόμενους σε αυτόν.

Επεξήγηση

Το άρθρο αυτό αντιστοιχεί στο άρθρο 17 της ΕΣΑΔ:

«Ουδεμία διάταξις της παρούσης Συμβάσεως δύναται να ερμηνευθεί ως επαγομένη δι' έν Κράτος, μίαν ομάδα ή έν άτομον οιονδήποτε δικαίωμα όπως επιδοθεί εις δραστηριότητα ή εκτελέσει πράξεις σκοπούσας εις την καταστροφήν των δικαιωμάτων ή ελευθεριών, των αναγνωρισθέντων εν τη παρούσα Συμβάσει, ή εις περιορισμούς των δικαιωμάτων και ελευθεριών τούτων μεγαλυτέρων των προβλεπομένων εν τη ρηθείσα Συμβάσει.»

Οικογενειακή βία

Η Ένωση οφείλει να καταπολεμά όλες τις μορφές οικογενειακής βίας

13. ΔΗΛΩΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ III-116

Η Διάσκεψη συμφωνεί ότι η Ένωση, στο πλαίσιο των γενικών προσπαθειών της για την εξάλειψη των ανισοτήτων μεταξύ γυναικών και ανδρών, επιδιώκει με τις διάφορες πολιτικές της να καταπολεμήσει όλες τις μορφές οικογενειακής βίας. Τα κράτη μέλη οφείλουν να λάβουν όλα τα αναγκαία μέτρα για την πρόληψη και τιμωρία αυτών των εγκληματικών πράξεων και για την υποστήριξη και προστασία των θυμάτων.

Κοινωνική ασφάλιση

Τα συμφέροντα των κρατών μελών λαμβάνονται υπόψη σε περίπτωση που θίγονται οι θεμελιώδεις πτυχές των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης

14. ΔΗΛΩΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΑΡΘΡΑ III-136 ΚΑΙ III-267

Η Διάσκεψη θεωρεί ότι σε περίπτωση που σχέδιο ευρωπαϊκού νόμου ή νόμου-πλαίσιο βασιζόμενο στο άρθρο III-267, παράγραφος 2, θα έθιγε θεμελιώδεις πτυχές του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης κράτους μέλους, συμπεριλαμβανομένων του πεδίου εφαρμογής, του κόστους ή της οικονομικής δομής του, ή θα επηρέαζε τη δημοσιονομική ισορροπία του εν λόγω συστήματος όπως προβλέπεται στο άρθρο III-136, παράγραφος 2, λαμβάνονται δεόντως υπόψη τα συμφέροντα του κράτους αυτού.

Περιοριστικά μέτρα

Προστασία των δικαιωμάτων

15. ΔΗΛΩΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΑΡΘΡΑ III-160 ΚΑΙ III-322

Η Διάσκεψη υπενθυμίζει ότι ο σεβασμός των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών συνεπάγεται, ιδίως, ότι αποδίδεται η δέουσα προσοχή στην προστασία και τον σεβασμό των δικαιωμάτων των ενδιαφερόμενων ατόμων ή οντοτήτων. Προς τούτο και για να εξασφαλιστεί ο διεξοδικός δικαστικός έλεγχος των ευρωπαϊκών αποφάσεων με τις οποίες επιβάλλονται περιοριστικά μέτρα σε άτομο ή οντότητα, οι εν λόγω αποφάσεις πρέπει να βασίζονται σε σαφή και διαφανή κριτήρια. Τα κριτήρια αυτά πρέπει να είναι προσαρμοσμένα στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κάθε περιοριστικού μέτρου.

Διαίρεση της Γερμανίας – ενισχύσεις

Οι ενισχύσεις για την Ανατολική Γερμανία εξακολουθούν να παρέχονται σύμφωνα με την υπάρχουσα νομολογία

16. ΔΗΛΩΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ III-167, ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 2, ΣΤΟΙΧΕΙΟ Γ)

Η Διάσκεψη σημειώνει ότι το άρθρο III-167, παράγραφος 2, στοιχείο γ), πρέπει να ερμηνεύεται σύμφωνα με την υπάρχουσα νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και του Πρωτοδικείου σχετικά με την εφαρμοσιμότητα των διατάξεων όσον αφορά τις ενισχύσεις σε ορισμένες περιοχές της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, οι οποίες είχαν θιγεί από την παλαιά διαίρεση της Γερμανίας.

17. ΔΗΛΩΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ III-184

Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης

Η οικονομική ανάπτυξη και η δημοσιονομική σταθερότητα συνιστούν τους δύο πυλώνες της οικονομικής πολιτικής της Ένωσης

Όσον αφορά το άρθρο III-184, η Διάσκεψη επιβεβαιώνει ότι η ενίσχυση των δυνατοτήτων οικονομικής ανάπτυξης και η διασφάλιση υγιών δημοσιονομικών θέσεων συνιστούν τους δύο πυλώνες της οικονομικής και φορολογικής πολιτικής της Ένωσης και των κρατών μελών της. Το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης αποτελεί σημαντικό μέσο για την επίτευξη των στόχων αυτών.

Επαναλαμβάνει την προσήλωσή της στο Σύμφωνο

Η Διάσκεψη επαναλαμβάνει την προσήλωσή της στις διατάξεις που αφορούν το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης ως πλαίσιο για τον συντονισμό των δημοσιονομικών πολιτικών των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Πρέπει να διέπεται από κανόνες

Η Διάσκεψη επιβεβαιώνει ότι η ύπαρξη συστήματος που διέπεται από κανόνες αποτελεί την καλύτερη εγγύηση για την υλοποίηση των δεσμεύσεων και την ίση μεταχείριση όλων των κρατών μελών.

Επιβεβαιώνει τη Στρατηγική της Λισσαβόνας για τις θέσεις απασχόλησης

Στο πλαίσιο αυτό, η Διάσκεψη επιβεβαιώνει την προσήλωσή της στους στόχους της Στρατηγικής της Λισσαβόνας: δημιουργία θέσεων απασχόλησης, διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις και κοινωνική συνοχή.

Στόχος: ισόρροπη οικονομική ανάπτυξη και σταθερότητα των τιμών

Η Ένωση επιδιώκει την ισόρροπη οικονομική ανάπτυξη και τη σταθερότητα των τιμών. Ως εκ τούτου, οι οικονομικές και δημοσιονομικές πολιτικές πρέπει να καθορίζουν τις ορθές προτεραιότητες όσον αφορά τις οικονομικές μεταρρυθμίσεις, την καινοτομία, την ανταγωνιστικότητα και την ενίσχυση των ιδιωτικών επενδύσεων και της κατανάλωσης σε περιόδους ισχνής οικονομικής ανάπτυξης. Αυτό θα πρέπει να εκφράζεται στους προσανατολισμούς των δημοσιονομικών αποφάσεων σε εθνικό επίπεδο και επίπεδο ΕΕ, ιδίως με την αναδιάρθρωση των δημοσίων εσόδων και δαπανών και παράλληλα με τήρηση της δημοσιονομικής πειθαρχίας, σύμφωνα με το Σύνταγμα και το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης.

Οι δημοσιονομικές και οικονομικές προκλήσεις τις οποίες αντιμετωπίζουν τα κράτη μέλη καταδεικνύουν τη σημασία της υγιούς δημοσιονομικής πολιτικής καθ' όλη τη διάρκεια του οικονομικού κύκλου.

Εξυγίανση των δημόσιων οικονομικών και βελτίωση των δημοσιονομικών θέσεων

Η Διάσκεψη συμφωνεί ότι τα κράτη μέλη πρέπει να αξιοποιούν ενεργώς τις περιόδους ανάκαμψης, επιδιώκοντας την εξυγίανση των δημοσίων οικονομικών και τη βελτίωση των δημοσιονομικών τους θέσεων. Στόχος είναι η σταδιακή δημιουργία δημοσιονομικού πλεονάσματος σε περιόδους ευνοϊκής συγκυρίας, ώστε να υπάρχει περιθώριο αντιμετώπισης των περιόδων οικονομικής ύφεσης, και, ως εκ τούτου, να ενισχύεται η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των δημοσίων οικονομικών.

Προτάσεις της Επιτροπής και των κρατών μελών σχετικά με το Σύμφωνο

Τα κράτη μέλη αναμένουν ενδεχόμενες προτάσεις της Επιτροπής καθώς και περαιτέρω συμβολές των κρατών μελών όσον αφορά την ενίσχυση και διευκρίνιση της εφαρμογής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Τα κράτη μέλη θα λάβουν όλα τα αναγκαία μέτρα για την ενίσχυση των

δυνατοτήτων ανάπτυξης των οικονομιών τους. Ο στόχος αυτός μπορεί να επιδιωχθεί με τη βελτίωση του συντονισμού των οικονομικών πολιτικών. Η παρούσα δήλωση δεν προδικάζει τις μελλοντικές συζητήσεις σχετικά με το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης.

Εργατικό δίκαιο

Μέτρα συμπληρωματικά της κοινωνικής πολιτικής των κρατών μελών

18. ΔΗΛΩΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ III-213

Η Διάσκεψη επιβεβαιώνει ότι οι πολιτικές που περιγράφονται στο άρθρο III-213 υπάγονται κατ' ουσίαν στην αρμοδιότητα των κρατών μελών. Τα μέτρα ενθάρρυνσης και συντονισμού που πρέπει να ληφθούν στο επίπεδο της Ένωσης σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου έχουν συμπληρωματικό χαρακτήρα. Χρησιμεύουν για να ενισχύσουν τη συνεργασία μεταξύ κρατών μελών και όχι για να εναρμονίσουν εθνικά συστήματα. Δεν θίγονται οι εγγυήσεις και οι συνήθειες που υπάρχουν σε κάθε κράτος μέλος όσον αφορά την ευθύνη των κοινωνικών εταίρων.

Η παρούσα δήλωση δεν θίγει τις διατάξεις του Συντάγματος που απονέμουν αρμοδιότητα στην Ένωση, μεταξύ άλλων επί κοινωνικών θεμάτων.

Νησιά

Τα νησιωτικά κράτη μπορούν να συμπεριληφθούν υπό τον όρο «νησιωτικές περιοχές»

19. ΔΗΛΩΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ III-220

Η Διάσκεψη θεωρεί ότι η αναφορά του άρθρου III-220 σε «νησιωτικές περιοχές» μπορεί να περιλαμβάνει και νησιωτικά κράτη στο σύνολό τους, εφόσον ικανοποιούνται τα αναγκαία κριτήρια.

Διαίρεση της Γερμανίας – μεταφορές

Οι ενισχύσεις για την Ανατολική Γερμανία εξακολουθούν να παρέχονται σύμφωνα με την υπάρχουσα νομολογία

20. ΔΗΛΩΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ III-243

Η Διάσκεψη σημειώνει ότι οι διατάξεις του άρθρου III-243 εφαρμόζονται σύμφωνα με την ισχύουσα πρακτική. Η φράση «τα μέτρα που είναι αναγκαία για την αντιστάθμιση των οικονομικών μειονεκτημάτων που προκλήθηκαν από τη διαίρεση της Γερμανίας στην οικονομία ορισμένων περιοχών της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας που είχαν θιγεί από τη διαίρεση αυτή» πρέπει να ερμηνεύεται σύμφωνα με την υπάρχουσα νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και του Πρωτοδικείου.

Πολιτικές για την έρευνα

21. ΔΗΛΩΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ III-248

Η Διάσκεψη συμφωνεί ότι η δράση της Ένωσης στον τομέα της έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης θα σέβεται δεόντως τις θεμελιώδεις κατευθύνσεις και επιλογές των πολιτικών των κρατών μελών οι οποίες αφορούν την έρευνα.

Ενέργεια

Τα κράτη μέλη μπορούν να λαμβάνουν μέτρα για τη διασφάλιση του ενεργειακού εφοδιασμού

22. ΔΗΛΩΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ III-256

Η Διάσκεψη θεωρεί ότι το άρθρο III-256 δεν θίγει τη δυνατότητα των κρατών μελών να λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να διασφαλίζεται ο εφοδιασμός τους σε ενέργεια, υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου III-131.

Διώξεις

Λαμβάνονται υπόψη οι εθνικές πρακτικές

23. ΔΗΛΩΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ III-273, ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 1, ΔΕΥΤΕΡΟ ΕΔΑΦΙΟ

Η Διάσκεψη θεωρεί ότι στον ευρωπαϊκό τόμο που προβλέπεται στο άρθρο III-273, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι εθνικοί κανόνες και πρακτικές όσον αφορά την κίνηση ποινικών ερευνών.

Υπουργείο Εξωτερικών της ΕΕ

Προπαρασκευή της Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης αμέσως μετά την υπογραφή της Συνθήκης

24. ΔΗΛΩΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ III-296

Η Διάσκεψη δηλώνει ότι, αμέσως μετά την υπογραφή της Συνθήκης για τη θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης, ο Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου, Ύπατος Εκπρόσωπος για την κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας, η Επιτροπή και τα κράτη μέλη θα πρέπει να αρχίσουν προπαρασκευαστικές εργασίες για την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης.

Διεθνείς συμφωνίες

Τα κράτη μέλη έχουν το δικαίωμα να συνάπτουν διεθνείς συμφωνίες στους τομείς της ελευθερίας, της ασφάλειας και της δικαιοσύνης

25. ΔΗΛΩΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ III-325 ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΤΗ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΣΥΝΑΨΗ, ΑΠΟ ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ, ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΥΜΦΩΝΙΩΝ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

Η Διάσκεψη επιβεβαιώνει ότι τα κράτη μέλη δύνανται να διαπραγματεύονται και να συνάπτουν συμφωνίες με τρίτες χώρες ή διεθνείς οργανισμούς στους τομείς που καλύπτονται από το Μέρος III, Τίτλος III, Κεφάλαιο IV, τμήματα 3, 4 και 5, εφόσον οι συμφωνίες αυτές συνάδουν προς το δίκαιο της Ένωσης.

Δημοσιονομικό πλαίσιο

Σε περίπτωση που δεν εκδοθεί νέο οικονομικό πλαίσιο, το προηγούμενο δημοσιονομικό πλαίσιο

26. ΔΗΛΩΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ III-402, ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 4

Το άρθρο III-402, παράγραφος 4, ορίζει ότι, όταν ο ευρωπαϊκός νόμος του Συμβουλίου με τον οποίο θεσπίζεται νέο δημοσιονομικό πλαίσιο δεν έχει εκδοθεί κατά τη λήξη του προηγούμενου δημοσιονομικού πλαισίου, τα ανώτατα όρια και οι λοιπές διατάξεις που αντιστοιχούν στο τελευταίο έτος

παρατείνεται

του εν λόγω πλαισίου παρατείνονται έως την έκδοση του νόμου.

Από το 2007, τα ίδια κριτήρια θα ισχύουν για όλα τα κράτη μέλη σε περίπτωση που δεν εκδοθεί νέο πλαίσιο εντός της μεταβατικής περιόδου που λήγει το 2006

Η Διάσκεψη δηλώνει ότι εάν δεν έχει εκδοθεί ευρωπαϊκός νόμος του Συμβουλίου για τη θέσπιση νέου δημοσιονομικού πλαισίου έως το τέλος του 2006 και στις περιπτώσεις που η Συνθήκη Προσχώρησης της 16ης Απριλίου 2003 προβλέπει μεταβατική περίοδο λήγουσα το 2006 για τον επιμερισμό των πιστώσεων στα νέα κράτη μέλη, ο επιμερισμός των πιστώσεων από το 2007 θα γίνει βάσει των ίδιων κριτηρίων που ισχύουν για όλα τα κράτη μέλη.

Ρήτρα εμβάθυνσης

27. ΔΗΛΩΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ III-419

Για την καθιέρωση της ενισχυμένης συνεργασίας, τα κράτη μέλη οφείλουν να αναφέρουν αν προτίθενται να κάνουν χρήση της διαδικασίας της ομοφωνίας ή της ενισχυμένης πλειοψηφίας κατά την ψηφοφορία

Η Διάσκεψη δηλώνει ότι τα κράτη μέλη μπορούν να αναφέρουν, όταν υποβάλλουν αίτημα για την καθιέρωση ενισχυμένης συνεργασίας, εάν προτίθενται ήδη από το στάδιο αυτό να κάνουν χρήση του άρθρου III-422 που προβλέπει την επέκταση της ψηφοφορίας με ειδική πλειοψηφία, ή να χρησιμοποιήσουν τη συνήθη νομοθετική διαδικασία.

Καθεστώς της Μαγιότ

28. ΔΗΛΩΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ IV-440, ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 7

Το καθεστώς της Μαγιότ ορίζεται ως εξόχως απόκεντρη περιοχή

Τα Υψηλά Συμβαλλόμενα Μέρη συμφωνούν ότι το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, κατ' εφαρμογή του άρθρου IV-440, παράγραφος 7, θα λάβει ευρωπαϊκή απόφαση η οποία θα οδηγεί στην τροποποίηση του καθεστώτος της Μαγιότ εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης ώστε το έδαφος αυτό να καταστεί εξόχως απόκεντρη περιοχή κατά την έννοια του άρθρου IV-440, παράγραφος 2, και του άρθρου III-424, όταν οι γαλλικές αρχές ανακοινώσουν στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και την Επιτροπή ότι η τρέχουσα εξέλιξη ως προς το εσωτερικό καθεστώς της νήσου το επιτρέπει.

Επίσημες γλώσσες

29. ΔΗΛΩΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ IV-448, ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 2

Γλωσσική πολυμορφία

Η Διάσκεψη θεωρεί ότι η δυνατότητα επίσημης μετάφρασης της Συνθήκης για τη θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης στις γλώσσες που αναφέρει το άρθρο IV-448, παράγραφος 2, συμβάλλει στον στόχο του σεβασμού του πλούτου της πολιτιστικής και γλωσσικής πολυμορφίας της Ένωσης όπως ορίζεται στο άρθρο I-3, παράγραφος 3, τέταρτο εδάφιο. Στο πλαίσιο αυτό, η Διάσκεψη επιβεβαιώνει ότι η Ένωση παραμένει προσηλωμένη στην πολιτιστική πολυμορφία της Ευρώπης και ότι θα εξακολουθήσει να αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στις εν λόγω γλώσσες και σε άλλες γλώσσες.

Η Διάσκεψη συνιστά σε όσα κράτη μέλη επιθυμούν να κάνουν χρήση της

Τα κράτη μέλη ενημερώνουν το Συμβούλιο, εντός 6 μηνών, σε περίπτωση που επιθυμούν να γίνει μετάφραση της Συνθήκης

δυνατότητας του άρθρου IV-148, παράγραφος 2, να ανακοινώσουν στο Συμβούλιο, εντός έξι μηνών από την υπογραφή της Συνθήκης, τη γλώσσα ή τις γλώσσες στις οποίες θα γίνουν μεταφράσεις της Συνθήκης.

Σύνοδος κορυφής της ΕΕ μετά από απορρίψεις

Αν, μετά από δύο έτη, το Σύνταγμα έχει υπογραφεί από τα 4/5 και όχι από το σύνολο των κρατών μελών, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο θα εξεύρει λύση

30. ΔΗΛΩΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΚΥΡΩΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΘΕΣΠΙΣΗ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Η Διάσκεψη σημειώνει ότι, εάν μετά από παρέλευση δύο ετών από την υπογραφή της Συνθήκης για τη θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης, τα τέσσερα πέμπτα των κρατών μελών έχουν επικυρώσει την εν λόγω Συνθήκη και ένα ή περισσότερα κράτη μέλη αντιμετωπίζουν δυσχέρειες όσον αφορά την επικύρωση αυτή, το θέμα υποβάλλεται στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο.

Β. ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΑ ΠΟΥ ΠΡΟΣΑΡΤΩΝΤΑΙ ΣΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ

Δηλώσεις σχετικά με τα Πρωτόκολλα

Δηλώσεις επί του Πρωτοκόλλου σχετικά με τις Συνθήκες και Πράξεις Προσχώρησης του Βασιλείου της Δανίας, της Ιρλανδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και Βορείου Ιρλανδίας, της Ελληνικής Δημοκρατίας, του Βασιλείου της Ισπανίας και της Πορτογαλικής Δημοκρατίας, και της Δημοκρατίας της Αυστρίας, της Δημοκρατίας της Φινλανδίας και του Βασιλείου της Σουηδίας

Νησιά Åland

31. ΔΗΛΩΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΝΗΣΙΑ ÅLAND

Η Διάσκεψη αναγνωρίζει ότι το καθεστώς που εφαρμόζεται στα νησιά Åland, το οποίο αναφέρει το άρθρο IV-440, παράγραφος 5, του Συντάγματος, έχει θεσπιστεί λαμβάνοντας υπόψη το ειδικό καθεστώς του οποίου απολαύουν τα νησιά αυτά κατά το διεθνές δίκαιο.

Προς τούτο, η Διάσκεψη υπογραμμίζει ότι περιελήφθησαν ειδικές διατάξεις στον Τίτλο 5, Τμήμα 5, του Πρωτοκόλλου σχετικά με τις Συνθήκες και Πράξεις Προσχώρησης του Βασιλείου της Δανίας, της Ιρλανδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και Βορείου Ιρλανδίας, της Ελληνικής Δημοκρατίας, του Βασιλείου της Ισπανίας και της Πορτογαλικής Δημοκρατίας, και της Δημοκρατίας της Αυστρίας, της Δημοκρατίας της Φινλανδίας και του Βασιλείου της Σουηδίας.

Λαός των Sami

32. ΔΗΛΩΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΝ ΛΑΟ ΤΩΝ SAMI

Λαμβάνοντας υπόψη τα άρθρα 60 και 61 του Πρωτοκόλλου σχετικά με τις Συνθήκες και Πράξεις Προσχώρησης του Βασιλείου της Δανίας, της Ιρλανδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και Βορείου Ιρλανδίας, της Ελληνικής Δημοκρατίας, του Βασιλείου της Ισπανίας και της Πορτογαλικής Δημοκρατίας, και της Δημοκρατίας της Αυστρίας, της Δημοκρατίας της Φινλανδίας και του Βασιλείου της Σουηδίας, η Διάσκεψη αναγνωρίζει τις υποχρεώσεις και δεσμεύσεις της Σουηδίας και της Φινλανδίας έναντι του λαού των Sami σύμφωνα με το εθνικό και το διεθνές δίκαιο.

Η Διάσκεψη σημειώνει τη δέσμευση της Σουηδίας και Φινλανδίας να διατηρήσουν και να αναπτύξουν τους βιοτικούς πόρους, τη γλώσσα, τον πολιτισμό και τον τρόπο ζωής των Sami και εκτιμά ότι ο πολιτισμός και οι βιοτικοί πόροι των Sami εξαρτώνται κατά παράδοση από βασικές οικονομικές δραστηριότητες, όπως η εκτροφή ταράνδων στους παραδοσιακούς οικισμούς των Sami.

Προς τούτο, η Διάσκεψη υπογραμμίζει ότι περιελήφθησαν ειδικές διατάξεις στον Τίτλο 5, Τμήμα 6, του Πρωτοκόλλου σχετικά με τις Συνθήκες και Πράξεις Προσχώρησης του Βασιλείου της Δανίας, της Ιρλανδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και

Βορείου Ιρλανδίας, της Ελληνικής Δημοκρατίας, του Βασιλείου της Ισπανίας και της Πορτογαλικής Δημοκρατίας, και της Δημοκρατίας της Αυστρίας, της Δημοκρατίας της Φινλανδίας και του Βασιλείου της Σουηδίας.

Χώρες που προσχώρησαν το 2004

Δηλώσεις επί του Πρωτοκόλλου σχετικά με τη Συνθήκη και Πράξη Προσχώρησης της Τσεχικής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Εσθονίας, της Κυπριακής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Λεττονίας, της Δημοκρατίας της Λιθουανίας, της Δημοκρατίας της Ουγγαρίας, της Δημοκρατίας της Μάλτας, της Δημοκρατίας της Πολωνίας, της Δημοκρατίας της Σλοβενίας και της Σλοβακικής Δημοκρατίας

Βάσεις του Η.Β. στην Κύπρο

33. ΔΗΛΩΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΤΩΝ ΚΥΡΙΑΡΧΩΝ ΒΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΗΝΩΜΕΝΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΒΡΕΤΑΝΙΑΣ ΚΑΙ ΒΟΡΕΙΟΥ ΙΡΛΑΝΔΙΑΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Η ΔΙΑΣΚΕΨΗ,

Υπενθυμίζοντας ότι στην Κοινή Δήλωση περί των Κυρίαρχων Βάσεων του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και Βορείου Ιρλανδίας στην Κύπρο, η οποία προσαρτάται στην Τελική Πράξη Προσχώρησης του Ηνωμένου Βασιλείου στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες, ορίζεται ότι το εφαρμοστέο καθεστώς στις σχέσεις μεταξύ της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και των Κυρίαρχων Βάσεων του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και Βορείου Ιρλανδίας στην Κύπρο θα καθορισθεί στο πλαίσιο ενδεχομένης συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητος και της Κυπριακής Δημοκρατίας,

Λαμβάνοντας υπόψη τις διατάξεις περί των Κυρίαρχων Βάσεων που περιλαμβάνονται στη Συνθήκη Εγκαθιδρύσεως της Κυπριακής Δημοκρατίας (στο εξής καλούμενη «η Συνθήκη Εγκαθιδρύσεως») και τις σχετικές Ανταλλαγές Διακοινώσεων της 16ης Αυγούστου 1960,

Λαμβάνοντας υπό σημείωση την Ανταλλαγή Διακοινώσεων μεταξύ του Ηνωμένου Βασιλείου και της κυβέρνησης της Κυπριακής Δημοκρατίας σχετικά με τη διοίκηση των Περιοχών των Κυρίαρχων Βάσεων, με ημερομηνία 16 Αυγούστου 1960, καθώς και τη συνημμένη Δήλωση της κυβέρνησης του Ηνωμένου Βασιλείου ότι ο κυρίως επιδιωκόμενος στόχος είναι η προστασία των συμφερόντων των προσώπων που διαμένουν ή εργάζονται στις Περιοχές των Κυρίαρχων Βάσεων, και κρίνοντας ότι τα πρόσωπα αυτά θα πρέπει να έχουν την ίδια κατά το δυνατόν μεταχείριση με τα πρόσωπα που διαμένουν ή εργάζονται στην Κυπριακή Δημοκρατία,

Σημειώνοντας περαιτέρω τις διατάξεις της Συνθήκης Εγκαθιδρύσεως που αφορούν τελωνειακές συμφωνίες μεταξύ των Περιοχών των Κυρίαρχων Βάσεων και της Κυπριακής Δημοκρατίας, και ιδίως τις διατάξεις του

Παραρτήματος F της Συνθήκης αυτής,

Σημειώνοντας επίσης τη δέσμευση του Ηνωμένου Βασιλείου να μη δημιουργήσει τελωνειακούς σταθμούς ή άλλους συνοριακούς φραγμούς μεταξύ των Περιοχών των Κυρίαρχων Βάσεων και της Κυπριακής Δημοκρατίας, καθώς και τις διευθετήσεις που έγιναν δυνάμει της Συνθήκης Εγκαθιδρύσεως βάσει των οποίων οι αρχές της Κυπριακής Δημοκρατίας παρέχουν ευρύ φάσμα δημόσιων υπηρεσιών στις Περιοχές των Κυρίαρχων Βάσεων, μεταξύ άλλων στους τομείς της γεωργίας, των τελωνείων και της φορολογίας,

Επιβεβαιώνοντας ότι η προσχώρηση της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση δεν θα πρέπει να επηρεάσει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των μερών της Συνθήκης Εγκαθιδρύσεως,

Αναγνωρίζοντας επομένως την ανάγκη να εφαρμοσθούν στις Περιοχές των Κυρίαρχων Βάσεων ορισμένες διατάξεις του Συντάγματος και πράξεων της Ένωσης και να γίνουν ειδικές διευθετήσεις όσον αφορά την εφαρμογή αυτών των διατάξεων στις Περιοχές των Κυρίαρχων Βάσεων,

Τονίζει ότι για τον σκοπό αυτό έχουν περιληφθεί ειδικές διατάξεις στον Τίτλο III του δεύτερου Μέρους του Πρωτοκόλλου σχετικά με τη Συνθήκη και την Πράξη Προσχώρησης της Τσεχικής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Εσθονίας, της Κυπριακής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Λεττονίας, της Δημοκρατίας της Λιθουανίας, της Δημοκρατίας της Ουγγαρίας, της Δημοκρατίας της Μάλτας, της Δημοκρατίας της Πολωνίας, της Δημοκρατίας της Σλοβενίας και της Σλοβακικής Δημοκρατίας.

Η Επιτροπή σχετικά με την Κύπρο

34. ΔΗΛΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΤΩΝ ΚΥΡΙΑΡΧΩΝ ΒΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΗΝΩΜΕΝΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΒΡΕΤΑΝΙΑΣ ΚΑΙ ΒΟΡΕΙΟΥ ΙΡΛΑΝΔΙΑΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Η Επιτροπή επιβεβαιώνει ότι οι εφαρμοστέες στις Περιοχές των Κυρίαρχων Βάσεων διατάξεις του δικαίου της Ένωσης σύμφωνα με τον Τίτλο III του δεύτερου Μέρους του Πρωτοκόλλου σχετικά με τη Συνθήκη και την Πράξη Προσχώρησης της Τσεχικής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Εσθονίας, της Κυπριακής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Λεττονίας, της Δημοκρατίας της Λιθουανίας, της Δημοκρατίας της Ουγγαρίας, της Δημοκρατίας της Μάλτας, της Δημοκρατίας της Πολωνίας, της Δημοκρατίας της Σλοβενίας και της Σλοβακικής Δημοκρατίας περιλαμβάνουν:

α) τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 3448/93 του Συμβουλίου, της 6ης Δεκεμβρίου 1993, για τον καθορισμό του καθεστώτος συναλλαγών που εφαρμόζεται για ορισμένα εμπορεύματα που προέρχονται από τη μεταποίηση γεωργικών προϊόντων,

β) τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1260/1999 του Συμβουλίου, της 21ης Ιουνίου 1999, περί γενικών διατάξεων για τα Διαρθρωτικά Ταμεία, στον βαθμό που απαιτείται βάσει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1257/1999 του Συμβουλίου, της 17ης Μαίου 1999, για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΕΓΤΠΕ), προκειμένου να χρηματοδοτηθούν μέτρα αγροτικής ανάπτυξης στις Περιοχές των Κυρίαρχων Βάσεων δυνάμει του ΕΓΤΠΕ-τμήμα Εγγυήσεων.

Πυρηνικός σταθμός Ignalina

35. ΔΗΛΩΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΥΡΗΝΙΚΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ IGNALINA ΤΗΣ ΛΙΘΟΥΑΝΙΑΣ

Η ΔΙΑΣΚΕΨΗ,

Δηλώνοντας τη βούληση της Ένωσης να συνεχίσει να παρέχει τη δέουσα πρόσθετη κοινοτική συνδρομή στο έργο αποξήλωσης που έχει αναλάβει η Λιθουανία και μετά την προσχώρηση της Λιθουανίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση για την περίοδο έως το 2006 και πέραν και σημειώνοντας ότι η Λιθουανία, λαμβάνοντας υπόψη την έκφραση αλληλεγγύης εκ μέρους της Ένωσης, έχει δεσμευτεί να κλείσει τη μονάδα 1 του πυρηνικού σταθμού Ignalina πριν από το 2005 και τη μονάδα 2 έως το 2009,

Αναγνωρίζοντας ότι η αποξήλωση του πυρηνικού σταθμού Ignalina, που διαθέτει δύο μονάδες αντιδραστήρων ισχύος 1500 MW τύπου RBMK από την περίοδο της πρώην Σοβιετικής Ένωσης, αποτελεί καινοφανές εγχείρημα και συνιστά για τη Λιθουανία έκτακτη οικονομική επιβάρυνση δυσανάλογη προς το μέγεθος και την οικονομική ισχύ της χώρας και ότι η αποξήλωση αυτή θα πρέπει να συνεχισθεί και πέραν της τρέχουσας περιόδου Δημοσιονομικών Προοπτικών όπως αυτές ορίζονται στη διοργανική συμφωνία της 6ης Μαΐου 1999,

Σημειώνοντας την ανάγκη να θεσπισθούν εκτελεστικές διατάξεις όσον αφορά την πρόσθετη κοινοτική συνδρομή για την αντιμετώπιση των συνεπειών του κλεισίματος και της αποξήλωσης του πυρηνικού σταθμού Ignalina,

Σημειώνοντας ότι η Λιθουανία, κατά τη χρήση της κοινοτικής συνδρομής, θα δώσει τη δέουσα προσοχή στις ανάγκες των περιοχών που θίγονται περισσότερο από το κλείσιμο του πυρηνικού σταθμού Ignalina,

Δηλώνοντας ότι ορισμένα μέτρα που θα υποστηριχθούν μέσω κρατικών ενισχύσεων θεωρούνται συμβατά προς την εσωτερική αγορά, όπως η αποξήλωση του πυρηνικού σταθμού Ignalina, η περιβαλλοντική αναβάθμιση σύμφωνα με το κεκτημένο και ο εκσυγχρονισμός της ικανότητας συμβατικής παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας που απαιτείται προς αντικατάσταση των δύο αντιδραστήρων του πυρηνικού σταθμού Ignalina μετά το κλείσιμό τους,

Τονίζει ότι για τον σκοπό αυτό έχουν περιληφθεί ειδικές διατάξεις στο δεύτερο Μέρος ο Τίτλος IV, του Πρωτοκόλλου σχετικά με τη Συνθήκη και την Πράξη Προσχώρησης της Τσεχικής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Εσθονίας, της Κυπριακής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Λεττονίας, της Δημοκρατίας της Λιθουανίας, της Δημοκρατίας της Ουγγαρίας, της Δημοκρατίας της Μάλτας, της Δημοκρατίας της Πολωνίας, της Δημοκρατίας της Σλοβενίας και της Σλοβακικής Δημοκρατίας.

Διέλευση του Καλίνινγκραντ

36. ΔΗΛΩΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΧΕΡΣΑΙΑ ΔΙΕΛΕΥΣΗ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΜΕΤΑΞΥ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΤΟΥ ΚΑΛΙΝΙΝΓΚΡΑΝΤ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΤΜΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΡΩΣΙΚΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ

Η ΔΙΑΣΚΕΨΗ,

Εκτιμώντας την ιδιαίτερη θέση της περιοχής του Καλίνινγκραντ της Ρωσικής Ομοσπονδίας στο πλαίσιο της διεύρυνσης της Ένωσης,

Αναγνωρίζοντας τις υποχρεώσεις και τις δεσμεύσεις της Λιθουανίας όσον αφορά το *κεκτημένο* για τη δημιουργία ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης,

Σημειώνοντας, ειδικότερα, ότι η Λιθουανία το αργότερο από την προσχώρησή της, πρέπει να επιβάλλει και να εφαρμόζει πλήρως το κοινοτικό *κεκτημένο* σχετικά με τον κατάλογο χωρών οι υπήκοοι των οποίων πρέπει να διαθέτουν θεώρηση κατά τη διέλευση των εξωτερικών συνόρων και χωρών οι υπήκοοι των οποίων απαλλάσσονται από την υποχρέωση αυτή, καθώς και το κοινοτικό *κεκτημένο* για θεώρηση ενιαίου τύπου,

Αναγνωρίζοντας ότι η χερσαία διέλευση προσώπων μεταξύ της περιοχής του Καλίνινγκραντ και άλλων τμημάτων της Ρωσικής Ομοσπονδίας μέσω του εδάφους της Ένωσης είναι ζήτημα που αφορά την Ένωση στο σύνολό της και ότι θα πρέπει να αντιμετωπισθεί, ως τέτοιο, χωρίς δυσμενείς συνέπειες για τη Λιθουανία,

Γνωρίζοντας ότι το Συμβούλιο πρέπει να λάβει την απόφαση για την άρση των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα, αφού διαπιστωθεί ότι πληρούνται οι απαραίτητες προς τούτο προϋποθέσεις,

Έχοντας αποφασίσει να βοηθήσει τη Λιθουανία να εκπληρώσει, το συντομότερο δυνατόν, τις προϋποθέσεις για πλήρη συμμετοχή στον χώρο Σένγκεν χωρίς εσωτερικά σύνορα,

Τονίζει ότι για τον σκοπό αυτό έχουν περιληφθεί ειδικές διατάξεις στο δεύτερο Μέρος, Τίτλος IV, του Πρωτοκόλλου σχετικά με τη Συνθήκη και την Πράξη Προσχώρησης της Τσεχικής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Εσθονίας, της Κυπριακής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της

Λεττονίας, της Δημοκρατίας της Λιθουανίας, της Δημοκρατίας της Ουγγαρίας, της Δημοκρατίας της Μάλτας, της Δημοκρατίας της Πολωνίας, της Δημοκρατίας της Σλοβενίας και της Σλοβακικής Δημοκρατίας.

Πυρηνικός σταθμός της Σλοβακίας

37. ΔΗΛΩΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΜΟΝΑΔΑ 1 ΚΑΙ ΤΗ ΜΟΝΑΔΑ 2 ΤΟΥ ΠΥΡΗΝΙΚΟΥ ΣΤΑΘΜΟΥ BOHUNICE V1 ΤΗΣ ΣΛΟΒΑΚΙΑΣ

Η ΔΙΑΣΚΕΨΗ,

Σημειώνοντας τη δέσμευση της Σλοβακίας να κλείσει τη μονάδα 1 και τη μονάδα 2 του πυρηνικού σταθμού Bohunice V1 κατά τα τέλη του 2006 και του 2008 αντίστοιχα και δηλώνοντας τη βούληση της Ένωσης να συνεχίσει να παρέχει έως το 2006 οικονομική βοήθεια, σε συνέχεια της προενταξιακής βοήθειας στο πλαίσιο του προγράμματος PHARE, προς υποστήριξη του έργου της αποξήλωσης που ανέλαβε η Σλοβακία,

Σημειώνοντας την ανάγκη θέσπισης εκτελεστικών διατάξεων σχετικά με τη συνεχιζόμενη κοινοτική συνδρομή,

Τονίζει ότι για τον σκοπό αυτό έχουν περιληφθεί ειδικές διατάξεις στο δεύτερο Μέρος, Τίτλος IX, του Πρωτοκόλλου σχετικά με τη Συνθήκη και την Πράξη Προσχώρησης της Τσεχικής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Εσθονίας, της Κυπριακής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Λεττονίας, της Δημοκρατίας Λιθουανίας, της Δημοκρατίας της Ουγγαρίας, της Δημοκρατίας της Μάλτας, της Δημοκρατίας της Πολωνίας, της Δημοκρατίας της Σλοβενίας και της Σλοβακικής Δημοκρατίας.

Διαίρεση της Κύπρου

38. ΔΗΛΩΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Η ΔΙΑΣΚΕΨΗ,

Επιβεβαιώνοντας τη δέσμευσή της για τη συνολική διευθέτηση του κυπριακού προβλήματος, σύμφωνα με τις σχετικές αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών, καθώς και ότι υποστηρίζει σθεναρώς τις προσπάθειες του Γενικού Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών για την επίτευξη του σκοπού αυτού,

Εκτιμώντας ότι αυτή η συνολική διευθέτηση του κυπριακού προβλήματος δεν έχει ακόμη επιτευχθεί,

Εκτιμώντας, επομένως, ότι είναι ανάγκη να προβλεφθεί η αναστολή της εφαρμογής του κεκτημένου στις περιοχές της Κυπριακής Δημοκρατίας στις οποίες η κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας δεν ασκεί αποτελεσματικό έλεγχο,

Εκτιμώντας ότι σε περίπτωση επίλυσης του Κυπριακού προβλήματος η αναστολή αυτή θα αρθεί,

Εκτιμώντας ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι έτοιμη να λάβει υπόψη της τους όρους της εν λόγω διευθέτησης σύμφωνα με τις αρχές στις οποίες θεμελιώνεται η Ευρωπαϊκή Ένωση,

Εκτιμώντας ότι πρέπει να προβλεφθούν οι όροι υπό τους οποίους θα εφαρμόζονται οι σχετικές διατάξεις του δικαίου της Ένωσης στη γραμμή μεταξύ, αφενός, των προαναφερθεισών περιοχών και, αφετέρου, των περιοχών στις οποίες η κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας ασκεί αποτελεσματικό έλεγχο καθώς και της Περιοχής της Ανατολικής Κυρίαρχης Βάσης του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και Βόρειας Ιρλανδίας,

Επιθυμώντας η προσχώρηση της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση να ωφελήσει όλους τους Κύπριους πολίτες και να προωθήσει την εσωτερική ειρήνη και συμφιλίωση,

Εκτιμώντας, συνεπώς, ότι τίποτε στο δεύτερο Μέρος, Τίτλος Χ, του Πρωτοκόλλου σχετικά με τη Συνθήκη και την Πράξη Προσχώρησης της Τσεχικής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Εσθονίας, της Κυπριακής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Λεττονίας, της Δημοκρατίας της Λιθουανίας, της Δημοκρατίας της Ουγγαρίας, της Δημοκρατίας της Μάλτας, της Δημοκρατίας της Πολωνίας, της Δημοκρατίας της Σλοβενίας και της Σλοβακικής Δημοκρατίας δεν πρέπει να αποκλείει τη λήψη μέτρων για την επίτευξη του σκοπού αυτού,

Εκτιμώντας ότι τα μέτρα αυτά δεν επηρεάζουν την εφαρμογή του κεκτημένου, βάσει των όρων που έχουν τεθεί στο εν λόγω Πρωτόκολλο, σε οποιοδήποτε άλλο τμήμα της Κυπριακής Δημοκρατίας,

Τονίζει ότι για τον σκοπό αυτό έχουν περιληφθεί ειδικές διατάξεις στο δεύτερο Μέρος, Τίτλος Χ, του Πρωτοκόλλου σχετικά με τη Συνθήκη και την Πράξη Προσχώρησης της Τσεχικής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Εσθονίας, της Κυπριακής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Λεττονίας, της Δημοκρατίας της Λιθουανίας, της Δημοκρατίας της Ουγγαρίας, της Δημοκρατίας της Μάλτας, της Δημοκρατίας της Πολωνίας, της Δημοκρατίας της Σλοβενίας και της Σλοβακικής Δημοκρατίας.

Παρεκκλίσεις για τη Δανία

Η Δανία δεν εμποδίζει τη λήψη αποφάσεων που δεν τυγχάνουν εφαρμογής στη Δανία

39. ΔΗΛΩΣΗ ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΤΟ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΔΑΝΙΑΣ

Η Διάσκεψη σημειώνει ότι όσον αφορά τις νομικές πράξεις που πρέπει να θεσπίσει το Συμβούλιο, ενεργώντας μόνο του ή από κοινού με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, και περιέχουν διατάξεις που εφαρμόζονται στη Δανία καθώς και διατάξεις που δεν εφαρμόζονται στη Δανία διότι έχουν νομική βάση στην οποία εφαρμόζεται το Μέρος Ι του Πρωτοκόλλου για τη θέση της Δανίας, η Δανία δηλώνει ότι δεν θα χρησιμοποιήσει το

δικαίωμα ψήφου της για να εμποδίσει τη θέσπιση των διατάξεων οι οποίες δεν εφαρμόζονται στη Δανία.

Επιπλέον, η Διάσκεψη σημειώνει ότι με βάση τη Δήλωση της Διάσκεψης για τα άρθρα Ι-43 και ΙΙΙ-329, η Δανία δηλώνει ότι η δανική συμμετοχή σε δράσεις ή νομικές πράξεις δυνάμει των άρθρων Ι-43 και ΙΙΙ-329 θα γίνεται σύμφωνα με το Μέρος Ι και το Μέρος ΙΙ του Πρωτοκόλλου για τη θέση της Δανίας.

Βουλγαρία και Ρουμανία

40. ΔΗΛΩΣΗ ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΤΟ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΑ ΘΕΣΜΙΚΑ ΚΑΙ ΛΟΙΠΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Η κοινή θέση που θα λάβουν τα κράτη μέλη κατά τις Διασκέψεις Προσχώρησης της Ρουμανίας και/ή της Βουλγαρίας στην Ένωση όσον αφορά την κατανομή των εδρών στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και τη στάθμιση των ψήφων στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και το Συμβούλιο θα είναι η εξής.

1. Εάν η προσχώρηση της Ρουμανίας και/ή της Βουλγαρίας πραγματοποιηθεί πριν από την έναρξη ισχύος της απόφασης του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου που προβλέπεται στο άρθρο Ι-20, παράγραφος 2, η κατανομή των εδρών στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για την κοινοβουλευτική περίοδο 2004-2009 θα είναι σύμφωνη με τον ακόλουθο πίνακα για την Ένωση με 27 κράτη μέλη:

ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ:	ΕΔΡΕΣ ΣΤΟ ΕΚ:

ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ:	ΕΔΡΕΣ ΣΤΟ ΕΚ:
ΣΥΝΟΛΟ	785
Γερμανία	99
Ηνωμένο Βασίλειο	78
Γαλλία	78
Ιταλία	78
Ισπανία	54
Πολωνία	54
Ρουμανία	35
Κάτω Χώρες	27
Ελλάδα	24
Τσεχική Δημοκρατία	24
Βέλγιο	24
Ουγγαρία	24
Πορτογαλία	24
Σουηδία	19
Βουλγαρία	18
Αυστρία	18
Σλοβακία	14
Δανία	14
Φινλανδία	14
Ιρλανδία	13
Λιθουανία	13
Λεττονία	9
Σλοβενία	7
Εσθονία	6
Κύπρος	6
Λουξεμβούργο	6
Μάλτα	5

Παρόλα αυτά, η Συνθήκη Προσχώρησης στην Ένωση θα προβλέπει, κατά παρέκκλιση από το άρθρο I-20, παράγραφος 2, ότι ο αριθμός των μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου μπορεί προσωρινά να υπερβαίνει τα 750 μέλη για το υπόλοιπο της κοινοβουλευτικής περιόδου 2004-2009.

Κατ' εξαίρεση, η προσχώρηση, το όριο που αναφέρεται στο Πρωτόκολλο σχετικά με τις μεταβατικές διατάξεις για τα θεσμικά και λοιπά όργανα της Ένωσης θα υπολογίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 2, παράγραφος 3, του Πρωτόκολλου αυτού.

41. ΔΗΛΩΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΙΤΑΛΙΑ

Λιγότερο ανεπτυγμένες περιοχές της Ιταλίας

Η Διάσκεψη λαμβάνει υπό σημείωση το γεγονός ότι το πρωτόκολλο σχετικά με την Ιταλία, το οποίο προσαρτήθηκε το 1957 στη Συνθήκη περί

ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, όπως τροποποιήθηκε κατά τη θέσπιση της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, διευκρίνιζε ότι:

«ΤΑ ΥΨΗΛΑ ΣΥΜΒΑΛΛΟΜΕΝΑ ΜΕΡΗ,

ΕΠΙΘΥΜΩΝΤΑΣ να ρυθμίσουν ορισμένα ειδικά προβλήματα που αφορούν την Ιταλία,

ΣΥΝΕΦΩΝΗΣΑΝ επί των ακολούθων διατάξεων που προσαρτώνται στη Συνθήκη.

ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ

ΛΑΜΒΑΝΟΥΝ ΥΠΟ ΣΗΜΕΙΩΣΗ το γεγονός ότι η ιταλική κυβέρνηση ανέλαβε την υποχρέωση να θέσει σε εφαρμογή δεκαετές πρόγραμμα οικονομικής επεκτάσεως, που έχει ως σκοπό την αποκατάσταση των διαρθρωτικών ανισορροπιών της ιταλικής οικονομίας, ιδίως με τον εξοπλισμό των λιγότερο ανεπτυγμένων περιοχών στο Νότο και τις Νήσους της Ιταλίας και με τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας για την εξάλειψη της ανεργίας,

ΥΠΕΝΘΥΜΙΖΟΥΝ ότι το πρόγραμμα αυτό της ιταλικής κυβερνήσεως έλαβαν υπόψη και ενέκριναν ως προς τις αρχές και τους στόχους του, οι οργανισμοί διεθνούς συνεργασίας των οποίων είναι μέλη,

ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΟΥΝ ότι η επίτευξη των στόχων του ιταλικού προγράμματος είναι προς το κοινό τους συμφέρον,

ΣΥΜΦΩΝΟΥΝ για να διευκολύνουν την ιταλική κυβέρνηση στην εκπλήρωση αυτής της αποστολής, να συστήσουν στα όργανα της Κοινότητας να χρησιμοποιήσουν όλα τα μέσα και τις προβλεπόμενες από τη Συνθήκη διαδικασίες, χρησιμοποιώντας ιδίως καταλλήλως τους πόρους της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου,

ΕΧΟΥΝ ΤΗ ΓΝΩΜΗ ότι τα όργανα της Κοινότητας πρέπει να λάβουν υπόψη τους, κατά την εφαρμογή της Συνθήκης, την προσπάθεια που η ιταλική οικονομία θα πρέπει να καταβάλει κατά τα προσεχή έτη και τη σκοπιμότητα της αποφυγής δημιουργίας επικινδύνων εντάσεων, ιδίως στο ισοζύγιο πληρωμών ή στο επίπεδο απασχολήσεως, που θα μπορούσαν να θέσουν σε κίνδυνο την εφαρμογή της Συνθήκης στην Ιταλία,

ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΟΥΝ ιδιαιτέρως ότι, στην περίπτωση εφαρμογής των άρθρων 109 Η και 109 Ι, θα πρέπει να φροντίζουν ώστε τα μέτρα που θα ζητηθούν από την ιταλική κυβέρνηση θα διασφαλίζουν την αποπεράτωση του προγράμματος οικονομικής επεκτάσεως και ανυψώσεως του βιοτικού επιπέδου του λαού.»

ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ

Καθαρές πληρωμές των Κάτω Χωρών

Οι Κάτω Χώρες στηρίζουν την ειδική πλειοψηφία σχετικά με το πολυετές πλαίσιο, όταν δεν συνεισφέρουν εξίσου στον προϋπολογισμό της Ένωσης

42. ΔΗΛΩΣΗ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΩΝ ΚΑΤΩ ΧΩΡΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ I-55

Το Βασίλειο των Κάτω Χωρών θα συμφωνήσει με την ευρωπαϊκή απόφαση που προβλέπεται στο άρθρο I-55, παράγραφος 4, αφ'ής στιγμής αναθεωρηθεί ο ευρωπαϊκός νόμος που προβλέπεται στο άρθρο I-54, παράγραφος 3, με ικανοποιητικά αποτελέσματα για το υπερβολικά αρνητικό ισοζύγιο καθαρών πληρωμών των Κάτω Χωρών έναντι του προϋπολογισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Καθεστώς των Ολλανδικών Αντιλλών και της Αρούμπα
Οι Κάτω Χώρες διατηρούν το δικαίωμα αρνησικυρίας σχετικά με το καθεστώς των Ολλανδικών Αντιλλών ή/και της Αρούμπα

43. ΔΗΛΩΣΗ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΩΝ ΚΑΤΩ ΧΩΡΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ IV-440

Το Βασίλειο των Κάτω Χωρών δηλώνει ότι τυχόν πρωτοβουλία για την έκδοση ευρωπαϊκής απόφασης του άρθρου IV-440, παράγραφος 7, με σκοπό την τροποποίηση του καθεστώτος των Ολλανδικών Αντιλλών και/ή της Αρούμπα εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, θα υποβληθεί μόνο βάσει απόφασης που θα ληφθεί σύμφωνα με τον καταστατικό κανόνα (Statute) του Βασιλείου των Κάτω Χωρών.

Συνθήκη για την ατομική ενέργεια

44. ΔΗΛΩΣΗ ΤΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ, ΤΗΣ ΙΡΛΑΝΔΙΑΣ, ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΟΥΓΓΑΡΙΑΣ, ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΑΥΣΤΡΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΣΟΥΗΔΙΑΣ

Η Γερμανία, η Ιρλανδία, η Ουγγαρία, η Αυστρία και η Σουηδία σημειώνουν ότι οι κύριες διατάξεις της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας δεν έχουν τροποποιηθεί ουσιαστικά από την έναρξη ισχύος της Συνθήκης αυτής και πρέπει να εκσυγχρονιστούν. Υποστηρίζουν συνεπώς την ιδέα της σύγκλησης Διάσκεψης των Αντιπροσώπων των Κυβερνήσεων των κρατών μελών το ταχύτερο δυνατόν.

Γιβραλτάρ

45. ΔΗΛΩΣΗ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΙΣΠΑΝΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΗΝΩΜΕΝΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΒΡΕΤΑΝΙΑΣ ΚΑΙ ΒΟΡΕΙΟΥ ΙΡΛΑΝΔΙΑΣ

Η Συνθήκη για τη θέσπιση Συντάγματος εφαρμόζεται στο Γιβραλτάρ ως ευρωπαϊκό έδαφος για τις εξωτερικές σχέσεις του οποίου υπεύθυνο είναι κράτος μέλος. Αυτό δεν συνεπάγεται αλλαγές στις αντίστοιχες θέσεις των ενδιαφερομένων κρατών μελών.

«Υπήκοοι» του Η.Β.

46. ΔΗΛΩΣΗ ΤΟΥ ΗΝΩΜΕΝΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΒΡΕΤΑΝΙΑΣ ΚΑΙ ΒΟΡΕΙΟΥ ΙΡΛΑΝΔΙΑΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΝ ΟΡΙΣΜΟ ΤΟΥ ΟΡΟΥ «ΥΠΗΚΟΟΙ»

Όσον αφορά τη Συνθήκη για τη θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης ή τη Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας, ή οποιαδήποτε εκ των πράξεων οι οποίες απορρέουν από τις Συνθήκες αυτές ή εξακολουθούν να ισχύουν δυνάμει των Συνθηκών αυτών, το Ηνωμένο Βασίλειο επαναλαμβάνει τη δήλωσή του της 31ης Δεκεμβρίου 1982 σχετικά με τον ορισμό του όρου «υπήκοοι», με τη διαφορά ότι η αναφορά στους «πολίτες των εξαρτημένων βρετανικών εδαφών» θα νοείται ως αναφορά στους «πολίτες των βρετανικών υπερπόντιων εδαφών».

Η Ισπανία σχετικά με την ιθαγένεια της ΕΕ

47. ΔΗΛΩΣΗ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΙΣΠΑΝΙΑΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΝ ΟΡΙΣΜΟ ΤΟΥ ΟΡΟΥ «ΥΠΗΚΟΟΙ»

Η Ισπανία διαπιστώνει ότι, σύμφωνα με το άρθρο Ι-10 του Συντάγματος, κάθε πρόσωπο που έχει ιθαγένεια κράτους μέλους είναι πολίτης της Ένωσης. Η Ισπανία σημειώνει επίσης το γεγονός ότι, στο παρόν στάδιο της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης που εκφράζεται από το εν λόγω Σύνταγμα, μόνον οι υπήκοοι των κρατών μελών απολαύουν των ειδικών δικαιωμάτων τα οποία παρέχει η ευρωπαϊκή ιθαγένεια, εκτός εάν προβλέπει άλλως, κατά ρητό τρόπο, το δίκαιο της Ένωσης. Η Ισπανία υπογραμμίζει τέλος ότι, σύμφωνα με τα άρθρα Ι-20 και Ι-46 του Συντάγματος, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εκπροσωπεί επί του παρόντος τους πολίτες της Ένωσης.

Το Η.Β. σχετικά με το δικαίωμα του εκλέγειν στο ΕΚ

48. ΔΗΛΩΣΗ ΤΟΥ ΗΝΩΜΕΝΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΟΥ ΕΚΛΕΓΕΙΝ ΣΤΙΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ

Το Ηνωμένο Βασίλειο σημειώνει ότι το άρθρο Ι-20 και άλλες διατάξεις της Συνθήκης για τη θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης δεν αποσκοπούν να τροποποιήσουν τη βάση του δικαιώματος του εκλέγειν για τις ευρωπαϊκές βουλευτικές εκλογές.

Σώματα του βελγικού κοινοβουλευτικού συστήματος

49. ΔΗΛΩΣΗ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΟΥ ΒΕΛΓΙΟΥ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΕΘΝΙΚΑ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΑ

Το Βέλγιο διευκρινίζει ότι, σύμφωνα με το συνταγματικό του δίκαιο, τόσο η Βουλή των Αντιπροσώπων και η Γερουσία του ομοσπονδιακού Κοινοβουλίου όσο και τα κοινοβούλια των Κοινοτήτων και των Περιφερειών ενεργούν, ανάλογα με τις αρμοδιότητες που ασκούνται από την Ένωση, ως συνιστώσες του εθνικού κοινοβουλευτικού συστήματος ή ως τμήματα του Εθνικού Κοινοβουλίου.

Γραφή του ευρώ

50. ΔΗΛΩΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΛΕΤΤΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΟΥΓΓΑΡΙΑΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΟΝΟΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ ΝΟΜΙΣΜΑΤΟΣ ΣΤΗ ΣΥΝΘΗΚΗ ΓΙΑ ΤΗ ΘΕΣΠΙΣΗ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Με την επιφύλαξη της ενιαίας γραφής του ονόματος του κοινού νομίσματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης το οποίο αναφέρει η Συνθήκη για τη θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης ως έχει στα χαρτονομίσματα και τα κέρματα, η Λεττονία και η Ουγγαρία δηλώνουν ότι η γραφή του ονόματος του κοινού νομίσματος, καθώς και των παραγώγων του, όπως χρησιμοποιείται σε ολόκληρο το λεττονικό και το ουγγρικό κείμενο της Συνθήκης για τη θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης, δεν επηρεάζει τους ισχύοντες κανόνες της λεττονικής και της ουγγρικής γλώσσας.